

safejournalists.net

SRBIJA Indikatori za nivo slobode medija i Indeks bezbednosti novinara 2025.

**Autori
Marija Babić i Rade Đurić**

SADRŽAJ

O projektu	2	C. Bezbednost novinara/ki	40
Razvoj indikatora	2	C.1 Novinari i medijski akteri imaju pristup	
Metodološka napomena	3	neposrednim i efikasnim zaštitnim merama	40
Kvalitativni indikatori za nivo slobode	4	C.2 Novinari i ostali medijski akteri (čiji su život i	
medija i bezbednosti novinara	5	fizički integritet izloženi stvarnom i neposrednom	
Indeks bezbednosti novinara	6	riziku) imaju pristup specijalnoj zaštiti ili	
Lista skraćenica	7	mehanizmima bezbednosti	41
I Uvod	7	C.3 Novinarke imaju pristup zakonskim merama i	
II Medijske slobode i bezbednost novinara u	10	mehanizmima podrške ako su izložene pretnjama	
Srbiji – Indikatori	10	na osnovu pola, uznemiravanju ili nasilju	42
A. Pravne garancije i njihova primena	10	C.4 Ustanovljena je praksa regularne javne osude	
A.1 Pravne garancije za slobodu medija i novinara i	10	pretnji i napada na novinare i medije	43
njihova primena u praksi	13	C.5 Policijske vlasti su osetljive na pitanja	
A.2 Nezavisnost i efikasnost regulatornog tela	15	bezbednosti novinara	44
A.3 Nezavisnost i autonomija javnih medijskih	18	C.6 Specijalizovane istražne jedinice i/ili službenici	
servisa	19	su opremljeni relevantnom ekspertizom za istragu	
A.4 Finansijska podrška kreiranju kvalitetnog	20	napada i nasilja nad novinarima	46
medijskog i novinarskog sadržaja od javnog	22	C.7 Efikasno se sprovode istrage ozbiljnih fizičkih	
interesa	24	napada na novinare i ostale medijske aktere	
A.5 Državno oglašavanje u sektoru privatnih	26	(nezavisno, temeljno i brzo)	47
medija	27	C.8 Novinari i drugi medijski akteri su	
A.6 Zakonske odredbe u vezi sa klevetom i njihova	30	efikasno zaštićeni od različitih oblika onlajn	
primena nemaju odvrćajući efekat na novinare i	32	uznemiravanja	48
medije	35	C.9 Istrage svih vrsta napada i nasilja nad	
A.7 Ostali zakoni se sprovode objektivno i	36	novinarima i drugim medijskim akterima sprovode	
omogućavaju novinarima i ostalim medijskim	37	se transparentno	50
akterima da slobodno i bezbedno rade	38	C.10 Kvalitetni sistem i prikupljanja statističkih	
A.8 Poverljivost novinarskih izvora je		podataka uspostavljeni od strane državnih organa	
zagarantovana zakonom i poštovana od strane		kako bi se zaustavila nekažnjivost	51
vlasti		C.11 Pretnje i uznemiravanje koji nisu u vezi sa	
A.9 Novinari/ke imaju slobodu u obavljanju		fizičkom bezbednošću	52
svoje profesije i mogu osnivati, uključivati se i		C.12 Pretnje po život i fizičku bezbednost	
učestvovati u radu svojih udruženja		novinara	53
A.10 Pravo na pristup zvaničnim dokumentima i		C.13 Stvarni napadi	54
informacijama		C.14 Pretnje i napadi na medije i novinarska	
B. Položaj novinara/ki u redakciji	30	udruženja	55
B.1 Novinari/ke imaju stabilna radna mesta na	30	III Zaključci i preporuke	57
kojima su zaštićeni/e	32	IV Indeks bezbednosti novinara Srbija – 2025.	66
B.2 Urednička nezavisnost u privatnim medijima	35		
B.3 Urednička nezavisnost u javnim medijskim	36		
servisima	37		
B.4 Urednička nezavisnost u neprofitnom	38		
medijskom sektoru			
B.5 Novinarska sloboda u procesu proizvodnje			
vesti			
B.6 Radni položaj novinarki			

O projektu

RAZVOJ INDIKATORA

Novinarska udruženja iz država Zapadnog Balkana uspostavila su platformu [Safejournalists.net](https://safejournalists.net), uz podršku Evropske komisije¹, da bi zajednički pratila medijsko zakonodavstvo i praksu u svojim državama i angažovala se u unapređivanju zakonskog i institucionalnog okruženja u kojem rade novinari i drugi medijski profesionalci. Svake godine, na osnovu pažljivo osmišljene metodologije², partneri iz [Safejournalists.net](https://safejournalists.net) sprovode istraživanje za zagovaranje koje novinarskim asocijacijama pruža pouzdane i relevantne podatke zasnovane na činjenicama o glavnim problemima i preprekama u sprovođenju EU standarda u oblasti medijskih i novinarskih sloboda i bezbednosti na Zapadnom Balkanu. Rezultati ovog istraživanja za zagovaranje oblikuju partnerska istraživanja, pružajući im nove dokaze i primere i osnažujući njihovu poziciju za zagovaranje.

Prvi set alata za kvalitativno istraživanje – *Indikatori za nivo slobode medija i bezbednosti novinara* napravljen je 2016. godine i razvijen je i usavršavan tokom godina. Čine ga tri grupe indikatora: (A) Pravna zaštita, (B) Položaj novinara i novinarki u redakciji i (C) Bezbednost novinara i novinarki. Na osnovu ovog alata za monitoring, objavljeno je ukupno sedam procena, a poslednja je iz 2024. godine.

Skup alata za kvantitativno istraživanje – *Indeks bezbednosti novinara* razvijen je 2020. godine i testiran 2021. godine. Osmišljen je da „meri“ promene u okruženju koje imaju neposredan ili posredan uticaj na

- 1 Evropska komisija je u decembru 2022. godine odobrila novi trogodišnji projektni ciklus za platformu Safejournalists.net, nastavak za prethodne dve faze: projekat Regionalna platforma Zapadnog Balkana za zagovaranje medijskih sloboda i bezbednosti novinara (januar 2016 – decembar 2018) i Safejournalist.net (februar 2020 – mart 2023). Glavni cilj projekta je osnaživanje i jačanje uloge nacionalnih novinarskih udruženja, članova platforme Safejournalists.net, kako bi postali efikasni i pouzdani nezavisni akteri u zagovaranju i kreiranju relevantnih medijskih politika u svojim zemljama: Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS), Udruženje novinara Bosne i Hercegovine (BHN), Hrvatsko novinarsko društvo (HND), Udruženje novinara Kosova (AGK), Udruženje novinara Makedonije (ZNM) i Sindikat medija Crne Gore (SMCG). Projekat se finansira u okviru programa podrške EU program podrške civilnom društvu i medijima u korist Zapadnog Balkana i Turske za 2021–2023 (IPA III).
- 2 Snežana Trpevska i Igor Micevski, istraživači iz Instituta za istraživanje društvenog razvoja RESIS iz Severne Makedonije (www.resis.mk) osmislili su i koordiniraju ovo istraživanje za zagovaranje.

nivo bezbednosti koju osećaju novinari i drugi medijski akteri kada se bave svojom profesijom. Čine ga četiri grupe indikatora: (1) pravno i organizaciono okruženje, (2) prevencija, (3) procesni deo i (4) stvarna bezbednost. Na osnovu ovog alata, sprovedena su ukupno tri istraživačka ciklusa: 2020. godine (pilot-projekat), 2021. i 2022. godine.

Od 2023. godine, Platforma [Safejournalists.net](https://safejournalists.net) kombinuje dve istraživačke metodologije, tj. alate (za kvalitativno i kvantitativno istraživanje) u okviru jedinstvenog istraživačkog projekta za zagovaranje – *Indikatora za nivo slobode medija i indeksa bezbednosti novinara*. U okviru platforme se prati situacija u sedam država: Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Severnoj Makedoniji, Crnoj Gori, Kosovu³ i Srbiji.

METODOLOŠKA NAPOMENA

Celokupni proces istraživanja je podeljen u dve faze: u *prvoj fazi* prikupljaju se podaci za sve kvalitativne indikatore – za medijske slobode i bezbednost novinara, dok se u *drugoj fazi* kvalitativni indikatori za bezbednost novinara prebacuju u kvantitativne i sprovodi se postupak određivanja rezultata i izračunavanja indeksa bezbednosti novinara.

Primenjen je širok opseg različitih istraživačkih metoda kako bi se prikupili i analizirali podaci u vezi sa svakim specifičnim kvalitativnim indikatorom:

- pregled studija, analiza, istraživačkih izveštaja, dokumenata javne politike, strategija i drugih dokumenata;
- kvalitativna analiza zakonskih dokumenata;
- preuzimanje i analiza informacija objavljenih na veb-stranicama državnih institucija i ostalih organizacija i tela;
- preuzimanje i analiza saopštenja za medije, najava i ostalih informacija koje potiču od strukovnih organizacija;
- sekundarni podaci koje su prikupila novinarska udruženja;
- dubinski intervju sa stručnjacima, novinarima i kreatorima javnih politika itd.;
- fokus grupe sa novinarima;
- ankete među novinarima (u nekim od zemalja).

Na nivou države, istraživanje za zagovaranje su sprovedli nacionalni istraživači koji prikupljaju podatke i pišu narativne izveštaje, koje onda pregledaju lokalni medijski i zakonski stručnjaci i glavni istraživač. U Srbiji, Nezavisno udruženje novinara Srbije imenovalo je Mariju Babić i Rada Đurića kao nacionalne istraživače, a prof.

³ Ovaj naziv je bez prejudiciranja statusa i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

Jelenu Kleut kao medijsku stručnjakinju i javnu tužiteljku
Lidiju Komlen Nikolić kao pravnu ekspertkinju.

KVALITATIVNI INDIKATORI ZA NIVO SLOBODE
MEDIJA I BEZBEDNOSTI NOVINARA

U narednoj tabeli dati su kvalitativni indikatori za nivo slobode
medija i bezbednosti novinara, podeljeni u tri oblasti. Ovi
kvalitativni indikatori su dati u opisnom ili narativnom obliku.
Indikatori korišćeni u konceptualnom okviru za Indeks
bezbednost novinara su u tabeli naglašeni crvenim slovima.

Pregled svih kvalitativnih indikatora (Indikatori za nivo slobode medija i bezbednosti novinara)

A. Pravne mjere zaštite i njihova provedba	B. Položaj novinara u redakcijama	C. Sigurnost novinara
A.1 Osnovne garancije za slobodu medija i novinara i njihova primena u praksi	B.1 Položaj novinara i novinarki je stabilan i oni su zaštićeni na svom radnom mestu	C.1 Novinari i medijski akteri imaju pristup neposrednim i delotvornim zaštitnim mehanizmima
A.2 Nezavisnost i efikasnost regulatornog tela	B.2 Uređivačka nezavisnost u privatnim medijima	C.2 Novinari i drugi medijski akteri imaju pristup specijalnim mehanizmima zaštite ili bezbednosti
A.3 Nezavisnost i autonomija javnih medijskih servisa	B.3 Uređivačka nezavisnost u javnim medijskim servisima	C.3 Novinarke imaju pristup merama pravne zaštite i mehanizmima podrške
A.4 Finansijska podrška kreiranju kvalitetnog medijskog i novinarskog sadržaja od javnog interesa	B.4 Uređivačka nezavisnost u sektoru neprofitnih medija	C.4 Ustanovljena je praksa regularne javne osude pretnji i napada na novinare i medije
A.5 Državno oglašavanje u sektoru privatnih medija	B.5 Sloboda novinara u procesu proizvodnje vesti	C.5 Policijske vlasti su osetljive na pitanja zaštite novinara
A.6 Zakonski propisi o kleveti i njihovo sprovođenje ne obeshrabruju novinare i medije da obavljaju svoj posao	B.6 Radni položaj novinarki	C.6 Specijalističke jedinice/službenici imaju stručnost za istraživanje napada i nasilja protiv novinara
A.7 Ostali zakoni se izvršavaju objektivno i novinarima i drugim medijskim akterima je dozvoljeno da rade slobodno i bezbedno		C.7 Efikasno se sprovode istrage ozbiljnih fizičkih napada na novinare i ostale medijske aktere
A.8 Zakonodavstvom je garantovana poverljivost novinarskih izvora i državni organi to poštuju		C.8 Novinari i ostali medijski akteri imaju efikasnu zaštitu od različitih oblika uznemiravanja na internetu
A.9 Novinari su slobodni da se bave svojom profesijom i da osnivaju, da se učlanjuju i da učestvuju u radu novinarskih udruženja		C.9 Transparentno se sprovode istrage svih vrsta napada i nasilja protiv novinara i ostalih medijskih aktera
A.10 Pravo na pristup zvaničnim dokumentima i informacijama		C.10 Državni organi su uspostavili sisteme kvalitetnog prikupljanja statistike kako bi zaustavili nekažnjivost
		C.11 Pretnje i uznemiravanje koji nisu povezani sa fizičkom bezbednošću
		C.12 Pretnje po živote i fizičku bezbednost novinara
		C.13 Stvarni napadi
		C.14 Pretnje i napadi na medije i udruženja novinara

INDEKS BEZBEDNOSTI NOVINARA

Uzimajući u obzir standarde i preporuke Saveta Evrope i drugih međunarodnih organizacija, koncept „bezbednosti novinara“⁴ je operativno definisan razmatranjem sve četiri dimenzije:

- I. **Pravno i organizaciono okruženje** – postojanje i sprovođenje mera pravne zaštite relevantnih za bezbednost novinara.
- II. **Prevenција** – postojanje i sprovođenje opsega preventivnih mera koje imaju direktan uticaj na bezbednost i zaštitu novinara.
- III. **Procesni deo** – ponašanje državnih institucija i javnih funkcionera prema novinarima i efikasnost krivičnog i građansko-pravnog sistema zaštite u pogledu istraga u vezi sa pretnjama i aktima nasilja protiv novinara.
- IV. **Stvarna bezbednost** – incidenti i pojave raznih vrsta pretnji i nasilja protiv novinara i medija.

U tabeli su date četiri dimenzije i indikatori koji čine teoretski model koncepta „bezbednosti novinara“. Podaci za sve ove indikatore su prikupljeni u prvoj fazi istraživanja, a u drugoj fazi, na osnovu prikupljenih istraživačkih dokaza, devet članova Savetodavnog panela iz svake od zemalja⁵ procenilo je situaciju i odredilo rezultat za svaki od 19 indikatora:

Pregled indikatora koji se tiču Indeksa bezbednosti novinara

I. Pravno i organizacijsko okruženje	II. Prevencija	III. Proces	IV. Sigurnost
1.1 Zakonske odredbe koje se odnose na klevetu i njihovu primenu ne obeshrabruju novinare i medije	2.1 Novinari i medijski akteri imaju pristup neposrednim i efikasnim zaštitnim merama	3.1 Specijalizovane istražne jedinice i/ili službenici poseduju relevantnu stručnost za istragu napada i nasilja nad novinarima	4.1 Pretnje i uznemiravanje koji nisu povezani sa fizičkom bezbednošću
1.2 Poverljivost novinarskih izvora je zagarantovana zakonom i poštovana od strane vlasti	2.2 Novinari i drugi medijski akteri imaju pristup posebnim mehanizmima zaštite/bezbednosti	3.2 Istrage ozbiljnih fizičkih napada na novinare i druge medijske aktere sprovode se efikasno	4.2 Pretnje po živote i fizičku bezbednost novinara
1.3 Ostali zakoni se primenjuju objektivno i omogućuju novinarima i ostalim medijskim akterima da rade slobodno i sigurno	2.3 Novinarke imaju pristup pravnim merama i mehanizmima podrške	3.3 Novinari i drugi medijski akteri su efikasno zaštićeni od različitih oblika uznemiravanja na internetu	4.3 Stvarni napadi
1.4 Novinari su slobodni da se bave svojom profesijom i da osnivaju, učlanjuju se i da učestvuju u radu novinarskih udruženja	2.4 Uspostavljena je praksa redovne javne osude pretnji i napada na novinare i medije	3.4 Istrage svih vrsta napada i nasilja nad novinarima i drugim medijskim akterima sprovode se transparentno	4.4 Pretnje i napadi na medije i novinarska udruženja
1.5 Posao novinara je stabilan i zaštićeni su na radnom mestu	2.5 Policijske vlasti su osetljive na pitanja bezbednosti novinara	3.5 Kvalitetni sistemi prikupljanja statističkih podataka uspostavljeni od strane državnih organa kako bi se zaustavila nekažnjivost	

4 Istraživači iz RESIS instituta (www.resis.mk), Snežana Trpevska, Igor Micevski i Ljubinka Popovska Toševa napravili su konceptualni i metodološki okvir za indeks i model za agregaciju, ponderisanje i izračunavanje.

5 Članovi Savetodavnog panela u Srbiji bili su: Sanja Petrov, Isidora Kovačević, Bojana Jovanović, Ljiljana Stojanović, Kristina Todorović, Nina Nicović, Mladen Savatović, Marko Miletić i Predrag Simonović.

Napomena: Kad god je izveštaju upotrebljen rodno određeni termin, on se odnosi na oba roda, ukoliko nije eksplicitno navedeno drugačije. Razlog tome je lakše čitanje teksta i ne postoji namera bilo kakve uvrede ili seksizma.

LISTA SKRAĆENICA

ZJIM – Zakon o javnom informisanju i medijima

ZEM- Zakon o elektronskim medijima

REM – Regulatorno telo za elektronske medije

ZUP – Zakon o unutrašnjim poslovima

ZO – Zakon o oglašavanju

JMS – Javni medijski servis

RTS – Radio-televizija Srbije

RTV – Radio-televizija Vojvodine

MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova

BIA – Bezbednosno-informativna agencija

ZSPI – Zakon o slobodnom pristupu informacijama

RSF – Reporteri bez granica

Direktiva o AVMS – Direktiva o audiovizuelnim medijskim uslugama

VJT – Vrhovno javno tužilaštvo

JT – Javna tužilaštva

KZ – Krivični zakonik

ZKP – Zakonik o krivičnom postupku

OEBS – Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju

EU – Evropska unija

SLAPP – Strateške tužbe protiv učešća javnosti

Uvod

Srbija u 2025. godini može da se posmatra kao društvo na „prekretnici“, izrazite društvene nestabilnosti, jakog građanskog otpora i urušavanja građanskih prava. Dominacija jedne političke opcije, urušavanje institucija i ogromno nepoverenje građana u iste dovela je do potpunog sloma jednog sistema koji već godinama pokazuje slabosti. Dostignuti nivo prava i sloboda pokušava se urušiti, a u nekim slučajevima se i urušava i ograničava putem izmena zakona i uvođenjem neadekvatnih rešenja. Godina je obeležena potpunim urušavanjem principa podele vlasti, kršenjem zakonskih i ustavnih ovlašćenja od strane najviših državnih funkcionera, mešanjem pre svega predsednika države u rad izvršne i sudske grane vlasti. Na taj način institucije se slabe, gube svoju ulogu, što je posebno vidljivo u pravosuđu. U 2025. godini posebno je bilo vidljivo delovanje pojedinih institucija, koje bi trebalo da budu nezavisne, u korist vladajućeg režima i izvršne vlasti.

Korišćenje i zloupotreba pravnih mehanizama kroz procesuiranje raznih krivičnih dela protiv ustavnog poretka prema građanima i studentima koji su izrazili svoje nezadovoljstvo na protestima, otvara pitanje njihove potencijalne zloupotrebe kroz produženo određivanje pritvora, spore sudske postupke i učestala odlaganja ročišta. Posebno zabrinjavajuće je postupanje policije, veoma često uz prekoračenja ovlašćenja, a u nekim slučajevima i veoma brutalne napade na novinare, studente i demonstrante. Neadekvatno i protivzakonito postupanje policije pokazalo se i prema novinarima, kada u velikom broju slučajeva nisu reagovali na napade na njih iako su bili prisutni, ali i direktnim napadima na novinare prilikom izveštavanja sa događaja od javnog interesa.

Prethodna godina je bila poražavajuća kada su u pitanju ljudska prava. Država nije učinila ništa da zaštiti ljudska prava, a pojedine institucije su i direktno učestvovala u njihovom urušavanju. Godinu su, između ostalog, obeležili represija, prekomerna sila od strane policije, odsustvo odgovornosti, dominantnost izvršne vlasti i uticaj na sudsku vlast, kao i ograničavanje slobode okupljanja i

nemogućnost zaštite učesnika javnih skupova. Uočava se trend slabljenja vladavine prava, uz narušavanje medijskih sloboda, ograničene domete borbe protiv korupcije i nedostatak efikasnih mehanizama kontrole izvršne vlasti⁶.

I pored ustavnih i zakonskih garancija slobode izražavanja i slobode medija, stanje u 2025. godini se drastično pogoršalo. Pogoršanje je zabeleženo u svim oblastima, pre svega što se tiče bezbednosti novinara, različitih oblika pritisaka medija, neadekvatna raspodela državnih sredstava, odsustvo nezavisnog regulatora i nezakoniti postupci izbora članova Saveta REM-a, potpuni kolaps profesionalnih standarda od strane provladinih medija i uticaj dezinformacija i propagande. To su samo neki od problema sa kojima smo se susretali u prethodnih godinu dana. Urušavanje medijskih sloboda istaknuto je u različitim izveštajima međunarodnih institucija i organizacija.

Izveštaj Evropske komisije, iako navodi da je Srbija ostvarila izvestan nivo pripremljenosti u oblasti slobode izražavanja, ipak ukazuje na to da je došlo do nazadovanja jer se okruženje za novinare, medijske radnike i medije ozbiljno pogoršalo. Ključne preporuke koje se već godinama ističu kao prioritetne su: adekvatno sprovođenje medijskih zakona, nezavisnost regulatornog tela, jačanje zaštite i bezbednost novinara, transparentno i pravično sufinansiranje medijskih sadržaja u javnom interesu, kao i puna transparentnost vlasništva nad medijima i u oglašavanju. Takođe, ističu se i politički i ekonomski uticaji na medije i uređivačku politiku, SLAPP tužbe. Posebno se ističu negativne izjave javnih zvaničnika na rad novinara i negativan efekat takvog delovanja na slobodu izražavanja⁷.

Freedom house izveštaj⁸ zabeležio je pad, a Srbija i dalje spada u delimično slobodne države. Ističe se da je vladajuća Srpska napredna stranka (SNS) postepeno narušavala politička prava i građanske slobode, vršeći pritiske na nezavisne medije, političku opoziciju i organizacije civilnog društva. Medijsko okruženje u Srbiji karakterišu sistemski politički i ekonomski pritisci, uključujući pretnje predstavnika vlasti, uticaj na uređivačku politiku putem finansiranja i oglašavanja, kao i regulatorne slabosti koje dovode u pitanje nezavisnost i pluralizam medija. Takođe, novinari i nezavisni mediji izloženi su zastrašivanju, špijunskim softverima, kampanjama diskreditacije i različitim oblicima institucionalnog pritiska.

U izveštaju Reportera bez granica⁹ ističe se da su novinari izloženi političkim pritiscima, a zločini počinjeni nad njima ostaju nekažnjeni. Novinari rade u teškom okruženju gde se ne osećaju sigurno, često su meta napada članova vladajuće elite, koji su praćeni kampanjom kroz nacionalne TV stanice. Posebno se ističe da su novinarke i dalje meta napada, kako zbog svog rada, tako i zbog pola. Ukazuje se na nepovoljan ekonomski kontekst u kojem mediji rade,

6 Beogradski centar za ljudska prava, [Ljudska prava u Srbiji – protesti 2025](#), 2026. godina.

7 Evropska komisija, [Izveštaj Evropske komisije o napretku Srbije](#), novembar 2025. godine, str. 7 i 8.

8 Freedom House Izveštaj za Srbiju, 2025. godina, [Freedom house report 2025](#).

9 Reporteri bez granica, [Izveštaj za Srbiju 2025](#), decembar 2025.

dok su oglašavanje i državne subvencije netransparentni i u velikoj meri kontrolisani od strane vladajućih elita.

Posebno zabrinjava izveštaj o građanskim slobodama CIVIKUS Monitor¹⁰, prema kojem je Srbija zabeležila pad rejtinga sa „ometanog“ na „represirani“. U izveštaju se ističe da su osnovne slobode u krizi, a da su vlasti nastojale da suzbiju proteste sve oštrijim merama. Demonstranti i njihove pristalice se suočavaju sa nasiljem policije i grupa povezanih sa vladajućom strankom, uz masovna pritvaranja, zastrašivanje i nadzor, dok je prema novinarima koji su izveštavali o protestima policija upotrebljavala prekomernu silu.

Sloboda izražavanja i sloboda medija u Srbiji su od novembra 2024. godine, nakon tragičnog pada nadstrešnice u Novom Sadu u kojem je život izgubilo 16 osoba, bile na ozbiljnom ispitu. Veliki građanski protesti, neadekvatne reakcije institucija, potpuno nepoverenje, kao i kontrola medijskog prostora od strane vlasti dovele su do toga da su ove slobode ozbiljno urušene, uz sistematsko kršenje propisa i sužavanje prostora za kritičko i nezavisno informisanje.

10 Civicus Monitor, [People Power Under Attack 2025](#), decembar 2025. Godine.

Medijske slobode i bezbednost novinara u Srbiji – Indikatori

A. PRAVNE GARANCIJE I NJIHOVA PRIMENA

— A.1 PRAVNE GARANCIJE ZA SLOBODU MEDIJA I NOVINARA I NJIHOVA PRIMENA U PRAKSI

Sloboda izražavanja i sloboda medija zagantovane su Ustavom Republike Srbije i setom medijskih zakona. Odredbe koje se odnose generalno na slobodu izražavanja primenjuju se i na pristup internetu, koji je široko dostupan svim građanima, uključujući i novinare. Međutim, celokupna situacija u društvu i generalno problemi u sprovođenju zakona imaju posledice i na primenu zakona u onlajn sferi.

U poslednjih nekoliko godina bilo je više izmena zakona, procesi su obeleženi nizom problema, uvođenjem novih odredbi suprotnih Medijskoj strategiji, kojima se umanjuje nivo dostignutih prava. Pored već uočenih ključnih problema, kao što je ponovno vraćanje države u vlasništvo medija, suprotno ciljevima definisanim Medijskom strategijom, 2025. godinu obeležili su i pokušaji sužavanja prava novinara kada je u pitanju pretpostavka nevinosti i objavljivanje informacija iz krivičnog postupka, kao i neadekvatno uvođenje instituta javnih nabavki u Zakon o javnom informisanju i medijima, a sve uz obrazloženje usklađivanja sa komentarima Evropske komisije. Predložene izmene u vezi sa pretpostavkom nevinosti ostavljale su mogućnost preširokog tumačenja i potencijalnih zloupotreba, koje ne idu u korist novinara niti jačaju njihova prava, nego ih sužavaju. Usled snažne reakcije novinarskih udruženja, te odredbe nisu usvojene na način kako je ministarstvo predložilo. Druge izmene koje su se odnosile na javne nabavke uvedene su u zakon na deklarativnom nivou, bez preciznog regulisanja konkretnih medijskih usluga koje mogu biti njihov predmet, uprkos konkretnim zahtevima od Evropske komisije. Uvode se i pozitivne odredbe i garancije u odnosu na medije koji su posredno i neposredno u vlasništvu države, poput internog etičkog kodeksa, isključenja političara i nosilaca javnih funkcija iz upravljačkih tela, kao i obaveze objavljivanja izveštaja, ali bez

uspostavljenog nezavisnog nadzora nad njihovim sprovođenjem i bez jasnih sankcija u slučaju njihovog kršenja¹¹. Izmene Zakona o elektronskim medijima pooštravaju odgovornost medija za štetne sadržaje, uz visoke novčane kazne, ali i dalje zanemaruju ključne probleme u vezi sa izbornim procesom, poput prikrivenog političkog oglašavanja i funkcionerskih kampanja, na koje godinama ukazuju domaće i međunarodne organizacije.

Pojedine odredbe u prethodnim izmenama zakona su donekle poboljšale zakonska rešenja, međutim prethodna godina je pokazala da poboljšanje zakonskih rešenja nije doprinelo poboljšanju situacije i da je jedan od ključnih problema primena tih zakona. Taj problem ističe i Evropska komisija u izveštaju, navodeći da se medijski zakoni nedosledno primenjuju, da poslednje izmene nisu imale transparentne i inkluzivne konsultacije i da nije poštovana zakonska obaveza održavanja javne rasprave, izuzev kod Zakona o javnim medijskim servisima¹².

I pored više izmena zakona koje nisu doprinele poboljšanju stvarnog stanja, kao i ukazivanja relevantnih novinarskih i medijskih udruženja i stručnjaka da trenutno nisu dobre društvene okolnosti za izmene zakona, Ministarstvo informisanja i telekomunikacija je krajem 2025. godine ponovo pozvalo udruženja da se uključe u nove procese izmena zakona i pisanja nove Medijske strategije. Najpre je Ministarstvo pored dva relevantna udruženja, NUNS i UNS, pozvalo u radnu grupu i novoformirano udruženje Asocijacija novinara Srbije (ANS), na čijim rukovodećim pozicijama se nalaze novinari i urednici medija koji svakodnevno i sistemski krše novinarski kodeks i koji su iz takozvanih medija bliskih vlasti. Nakon što je NUNS odbio da uđe u radne grupe, sa procesom se nastavilo početkom 2026. godine, kada je Ministarstvo pozvalo druga udruženja, neka od njih relevantna, ali i mnoga GONGO udruženja. I pored toga što je velika većina relevantnih udruženja odbila da učestvuje u radnim grupama, Ministarstvo je nastavilo i formiralo dve radne grupe. Jedna je za izmene Zakona o javnom informisanju i medijima i Zakona o elektronskim medijima, a druga za izradu nove Medijske strategije. Formirana je i Stalna radna grupa za unapređenje i koordinaciju oblasti medijske i digitalne pismenosti.

Kao jedan od argumenata za nove izmene navodi se usklađivanje sa Evropskim aktom za slobodu medija (EMFA), međutim analize su pokazale da nije vreme za usklađivanje sa ovim aktom jer u Srbiji još ne postoje ključni preduslovi za to. Ne postoje funkcionalne i nezavisne institucije, a problem nije u nedostatku zakona, već u njihovoj selektivnoj primeni, posebno uz izostanak stvarno nezavisnog regulatora. Dodatno, sama EMFA još uvek nije u potpunosti operativna ni na nivou EU, pa bi ishitrene izmene zakona u Srbiji bile formalne i bez stvarnog efekta¹³.

11 Z.B, [Šta donose izmene medijskih zakona, koje su nametnute mimo javne rasprave?](#), Danas, 20.05.2025.

12 Evropska komisija, Izveštaj Evropske komisije o napretku Srbije, novembar 2025. godine, str. 45 i 45.

13 Slavko Ćuruvija fondacija, [Implementacija EMFA kroz izmene medijskih zakona](#), Miloš Stojković, februar 2026. godine.

Imajući u vidu sve veći uticaj velikih platformi i uticaj koji društvene mreže imaju u medijskoj sferi, kao i činjenice da su društvene mreže u poslednjih godinu i po dana preuzele ulogu medija i postale jedan nov vid plasiranja sadržaja, veoma je bitno usklađivanje zakonodavstva sa Aktom o digitalnim uslugama Evropske unije. Ovaj akt ima poseban uticaj na medijsku sferu oko moderacije sadržaja, a sa druge strane uvodi veću transparentnost nad načinom na koji platforme upravljaju rizicima po javnost. Usklađivanje našeg zakonodavstva sa ovim aktom nosi sa sobom određene rizike, kao što su usklađivanje bez prethodno izgrađene infrastrukture za implementaciju i nadzor, nedovoljan stepen institucionalne stabilnosti, nezavisnosti i kapaciteta organa (posebno regulatora), kao i slaba primenljivost, efektivna komunikacija i sprovođenje prema velikim platformama. Takođe, ističe se i rizik zloupotrebe u domaćem političko-društvenom kontekstu, ali i činjenica statusa Srbije kao države kandidata i nemogućnost oslanjanja na mehanizme Evropske unije¹⁴.

U protekloj godini nije zabeleženo filtriranje ili ograničavanje internet sadržaja od strane državnih vlasti u Srbiji. Međutim, beleži se pad kada je u pitanju sloboda na internetu, a na meti su i novinari. U 2025. godini nastavilo se sa pokušajima ubacivanja špijunskog softvera, a istrage prethodnih slučajeva nisu odmakle od samog početka. Prema Izveštaju Freedom house o slobodi interneta, Srbija se nalazi među delimično slobodnim zemljama i zabeležen je pad u prethodnom periodu. Vlasti su privodile korisnike društvenih mreža zbog objava vezanih za proteste, dok su se onlajn novinari koji su izveštavali o tim događajima suočavali sa pojačanim pritiscima, uključujući nasilje i uznemiravanje, kako na internetu tako i na terenu¹⁵. Na pad slobode interneta ukazuju i sve učestalije zloupotrebe tehnologija za nadzor, politički pritisci, sajber napadi i različiti oblici digitalne manipulacije, posebno u kontekstu protesta i rada novinara, aktivista i studenata¹⁶.

Takođe, kraj 2025. i početak 2026. godine obeležili su hakerski napadi na sajtove medija, ali i masovni napadi botova na instagram profile nezavisnih medija i medijskih radnika, pa čak u nekim slučajevima i suspendovanje pojedinih naloga koji su u poslednjih godinu i po dana bili veoma aktivni u izveštavanju o društvenim događanjima. Iako su nalozi vraćeni u kraćem vremenskom periodu, takav način pritiska na novinare i medije predstavlja veliku opasnost kako za medijske slobode tako i za slobodu izveštavanja uopšte¹⁷.

U 2025. godini nije bilo pokušaja države da uvede licenciranje ili strože uslove za osnivanje štampanih ili internet medija. Postoje određene negativne inicijative, kao što je davanje novinarima statusa službenog lica, ali i predlog zakona o stranim agentima koji se pojavio krajem

14 OEBS, [Usklađivanje sa DSA-om u Srbiji i zaštita medijskih sloboda](#), Milica Tošić, februar 2026. godine.

15 Freedom house, [Izveštaj o slobodi na internetu za Srbiju](#), novembar 2025. godine.

16 Share fondacija, [Monitoring digitalnih prava u 2025. godini: Glasovi otpora digitalnom nasilju](#), decembar 2025. godine.

17 NUNS, [NUNS uputio otvoreno pismo Meti i Instagramu: Suspendacije i gašenja naloga nezavisnih medija ugrožavaju slobodu izražavanja](#), 20. januar 2026. godine.

2024. godine, koji bi uveli potencijalnu indirektnu pretnju i za novinare. Međutim, zakon i dalje nije usvojen.

— A.2 NEZAVISNOST I EFIKASNOST REGULATORNOG TELA

Postupci izbora članova Saveta Regulatornog tela za elektronske medije (REM) nisu sprovedeni na demokratski i transparentan način. Od kada je prethodni saziv prestao sa radom u novembru 2024. godine, pokrenuta su dva postupka za izbor članova koja su praćena nizom nepravilnosti i kršenja zakona, a oba su završila povlačenjem nezavisnih kandidata.

Krajem 2024. godine, nakon što je već istekao mandat prethodnom Savetu, Odbor za kulturu i informisanje je pokrenuo prvi postupak izbora novih članova i na taj način već prekršio odredbe ZEM-a i formalno napravio zastoj u radu ovog tela. Ceo proces protekao je uz niz nepravilnosti, pre svega proceduralnih problema, kao i problema u vezi sa ispunjavanjem uslova za izbor i kandidata i predlagača. Veliki broj predlagača i kandidata nije ispunio zakonske kriterijume, što utiče na kredibilitet postupka, a sistemske nepravilnosti u većini grupa predlagača ukazuju na nedostatak političke volje za izbor nezavisnog Saveta REM-a¹⁸. Zabeleženi su pritisci, manipulacije i odstupanja od demokratskih standarda koji su ozbiljno uticali na transparentnost i pravičnost, što je na kraju dovelo do potpunog urušavanja procesa¹⁹. Usled svih navedenih nepravilnosti, proces je završen tako što se sedam nezavisnih kandidata povuklo iz procesa.

Nakon toga, studenti u blokadi su blokirali RTS, nezadovoljni načinom na koji je izveštavao o društvenoj situaciji i protestima. Uslov da se prestane sa blokadom bio je da se pokrene nov postupak za izbor Saveta REM-a i da se sprovede u skladu sa zakonom. U maju 2025. godine pokrenut je novi proces. Međutim, pratili su ga isti problemi kao i prethodni, od nelegitimnih predlagača i spornih kandidata do proceduralnih nepravilnosti i zloupotreba. U junu je Odbor ponovo postupio suprotno zakonu, prihvativši nelegitimne predlagače i kandidate, dok oko 30 podnetih prigovora uopšte nije razmatrao. Nakon toga, usled nerazmatranja prigovora i ignorisanja upozorenja na kršenja zakona, kao i pogrešnih tumačenja osnovnih pravnih normi, iz postupka izbora povuklo se ukupno 78 ovlašćenih predlagača i 16 kandidata i kandidatkinja, pri čemu su u čak sedam od devet kategorija istupili i predlagači i kandidati.

Nakon što su se u ceo proces uključile međunarodne organizacije, neki pomaci su uspeli da se naprave, deo nelegitimnih predlagača i kandidata nije prihvaćen u daljem postupku, međutim i dalje je u pojedinim grupama predlagača bilo kandidata koji ne ispunjavaju uslove. I pored toga, proces je nastavljen. U postupku usaglašavanja kandidata u kategoriji saveta nacionalnih manjina, pored predstavnika tri saveta koji su bili legalni učesnici postupka,

18 Građanske inicijative, [Analiza procesa izbora za Savet Regulatornog tela za elektronske medije](#), april 2025. godine.
19 NUNS, [Indikatori za nivo slobode medija i Indeks bezbednosti novinara 2024. – Srbija](#), april 2025. godine, str. 14.

dovedena je grupa predstavnika „koordinacije saveta nacionalnih manjina“, devet njih, koji su glasali na unapred pripremljenim listićima za kandidata Saveta mađarske nacionalne manjine, kog je vlast od početka favorizovala²⁰.

Nezavisni kandidati koji su tom prilikom bili izabrani, najavili su povlačenje ukoliko glasanje ne bude sprovedeno zakonito, što je nakon reakcija dovelo do ponavljanja postupka i utvrđivanja dva kandidata od strane manjinskih saveta koji su bili ovlašćeni predlagači. Međutim, neposredno pred konačno glasanje u Skupštini, potpredsednica Skupštine Elvira Kovač javno je pozvala vladajuću koaliciju da ne podrži nijednog kandidata iz ove kategorije, čime je faktički doveden u pitanje ceo proces. Na kraju, skupština je izabrala osam članova, dok član iz grupe predlagača nacionalnih saveta nacionalnih manjina nije izabran. Nakon toga skupštinski Odbor je doneo odluku o pokretanju novog postupka za predlaganje kandidata u toj grupi predlagača i utvrđena je lista od dva nova kandidata, međutim ni u novom postupku kandidat nije izabran. Četiri nezavisna člana Saveta REM-a su najpre najavila, a potom i podnela ostavke zbog navedenih nepravilnosti, kao i neispunjavanja njihovih zahteva da Skupština ponovi glasanje i izvrši izbor između dva legalno utvrđena kandidata saveta nacionalnih manjina, smatrajući da je tako država pokazala da ne želi nezavisan REM²¹. Odbor je krajem decembra pokrenuo postupak za predlaganje kandidata za izbor novih četvoro članova Saveta, međutim postupak je obustavljen jer nije bilo prijava.

U novembru 2024. godine Slavko Ćuruvija fondacija, NUNS, NDNV i CRTA podneli su krivičnu prijavu Višem javnom tužilaštvu za organizovani kriminal protiv Nevene Đurić, predsednice Odbora za kulturu i informisanje, zbog opstrukcije primene izmenjenog Zakona o elektronskim medijima i neobjavljivanja javnog konkursa za izbor novih članova Saveta REM-a u zakonom predviđenom roku. Naredne godine iste organizacije podnele su dopunu krivične prijave protiv sekretarke odbora Dane Gak, zbog osnovane sumnje da je zloupotrebom službenog položaja uticala na ishod postupka za izbor novih članova Saveta REM-a²².

Rad regulatora je izložen ozbiljnim kritikama već dugi niz godina. Ovo telo ne funkcioniše nezavisno niti nepristrasno, već je podložno uticajima velikih emitera i vladajućih struktura. Godinama se ističe da REM ne izriče dovoljno mera koje mu stoje na raspolaganju, pa je tako i u 2024. godini izrekao samo 5 mera. Na taj problem, ali i na nedostatak nezavisnosti ukazuje i izveštaj Evropske komisije.

U 2025. godini regulator funkcioniše bez glavnog organa Saveta, što potpuno obesmišljava ceo rad regulatora. REM ne funkcioniše kako treba, što je očekivano jer ne postoje uslovi za njegov rad. Iako stručne službe mogu prikupljati i analizirati podatke, bez Saveta REM-a, koji donosi ključne odluke, takve aktivnosti ne mogu dati rezultate. Iako je

20 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Rodoljub Šabić, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

21 N1, [Četvoro izabranih članova Saveta REM podnelo ostavke](#), 19. decembar 2025. godine.

22 NUNS, Dopuna krivične prijave zbog nezaklonosti u izboru članova Saveta REM-a, oktobar 2025. godine.

novi Zakon o elektronskim medijima na snazi gotovo dve i po godine, uključujući izmene iz 2025, on nije unapredio rad REM-a. Nakon nastavka loše prakse starog Saveta, Regulator već dugo funkcioniše bez Saveta i praktično samo formalno postoji, bez stvarnog učinka²³.

U prethodnoj godini nije bilo dodela novih dozvola, imajući u vidu činjenicu nepostojanja Saveta. Peta dozvola za nacionalnu pokrivenost još nije dodeljena iako je konkurs raspisan još 2022. godine. Na kraju mandata prethodnog saziva donete su neke sporne odluke. Jedna od njih je dodela regionalne dozvole za Beograd Informer televiziji, čiji je glavni urednik isti kao i urednik provladinog tabloida Informer koji sistemski krši profesionalne standarde²⁴. Savet REM-a je tri dana pre isteka mandata dodelio dozvolu u postupku koji nije bio transparentan. U periodu od 21. novembra 2024. do 28. januara 2025. godine ova televizija je u informativnim emisijama svakodnevno kršila zakon, uključujući zabranu govora mržnje, zaštitu dostojanstva i privatnosti, obavezu pluralizma sadržaja i poštovanje nepristrasnosti sudova, a CRTA je povodom toga podnela 15 prijava REM-u²⁵. U aprilu 2025. godine TV Informer je vratila dozvolu i od tada nastavlja emitovanje putem kablovskih operatera, a dostupna je kod svih provajdera. REM je dodelio dozvolu televiziji RT (Raša tudej), čime joj je omogućeno pokretanje programa na srpskom jeziku putem kablovskog operatera Telekom. NUNS je zatražio pristup informacijama o dozvoli za RT, ali REM nije postupio po zahtevu, uz obrazloženje da bez izabranog Saveta ne može da odgovori²⁶.

— A.3 NEZAVISNOST I AUTONOMIJA JAVNIH MEDIJSKIH SERVISA

Autonomija i nezavisnost javnih medijskih servisa u Srbiji je garantovana zakonima, ali i kroz njihove statute. Zakonom su jasno propisane autonomija i uređivačka nezavisnost, kao i osnovna načela na kojima se zasniva rad javnih medijskih servisa. Međutim, autonomija i nezavisnost nisu dovoljno zaštićene u praksi. To je posledica pre svega nepoštovanja zakona, ali i spremnosti rukovodstva i uredništva da permanentno izražavaju lojalnost prema vlasti. Na ugroženost nezavisnosti trebalo bi da reaguje i REM koji ne funkcioniše, a i nadležno ministarstvo koje trenutno zastupa interese vlasti²⁷.

Izmene Zakona o javnim medijskim servisima koje su završene u 2025. godini donele su pojedina dobra rešenja, međutim propuštena je prilika da se unapredi njihov položaj i nezavisnost onako kako je bilo predviđeno Medijskom strategijom. Ni izmene ovog zakona nisu prošle bez opstrukcija od strane Vlade i nadležnog ministarstva. Suštinski propust je činjenica da se način finansiranja nije uredio na način predložen Strategijom, a koji je ključan za nezavisnost javnih medijskih servisa. Ujedno način izbora upravljačkih organa nije u potpunosti obezbedio

23 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Rodoljub Šabić, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

24 Savet za štampu, [Rezultati monitoringa postovnjaja Kodeksa novinarki i novinara u dnevnim novinama u periodu od 1. jula do 31. decembra 2025. godine](#), januar 2026. godine.

25 Istinomer, [Slučaj TV Informer: Regionalna frekvencija za masovno kršenje zakona](#), 1. april 2025. godine.

26 N1, [REM odbio zahtev NUNS-a da postupi po zahtevu za pristup informacijama od javnog značaja](#), FoNet, 12. decembar 2025. godine.

27 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Rade Veljanovski, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

samostalnost²⁸. Nakon usvajanja zakona, javni servisi su imali rokove da usklade svoje interne akte sa izmenama zakona. Zakonski rokovi za donošenje akata i izbor programskih saveta su istekli, novih saveta nema, pa zbog njihove nadležnosti nije izvršen ni izbor poverenika. Javni medijski servisi nisu na vreme uskladili interne akte, a ni REM nije usvojio novi pravilnik o izboru članova upravnih odbora²⁹. Postojeći zakoni pružaju dovoljno osnova da se adekvatno ispuni uloga JMS-a, međutim problem je u sprovođenju tih zakona, pritiscima od strane vlasti ali i ljudi u okviru javnih servisa koji nisu spremni da se zalažu da oni zaista budu u službi građana.

„Ako rukovodstvo i uređivački tim ne žele da obezbede pluralizam, ravnopravnost, slobodu izražavanja, uvažavanje komunikacionih potreba svih društvenih grupa i svih pojedinaca, iako je to obaveza koja proističe iz svih medijskih zakona, onda su odgovorni oni, a ne zakon³⁰.“

Način finansiranja javnih medijskih servisa i dalje ne obezbeđuje njihovu nezavisnost i stabilnost. I dalje je zakonski prisutan kombinovani model finansiranja, a izmenama je propušteno da se ta oblast uskladi sa Medijskom strategijom i obezbedi veća nezavisnost. Kao i prethodne godine, RTS je u 2025. godini uspeo da obezbedi samostalno finansiranje, dok to nije slučaj sa RTV-om. U 2025. godini iz budžeta su izdvojena sredstva za javne servise, od čega je celokupan iznos od 900 miliona dinara usmeren na RTV³¹.

Iako je pretplata, kao osnovni način finansiranja javnih servisa, preciznije regulisana izmenama zakona i vezana za minimalnu zaradu na nivou Republike Srbije, Ministarstvo informisanja i telekomunikacija odbilo je predlog upravnih odbora RTS i RTV da se iznos uskladi sa inflacijom. Predlog se odnosio na povećanje na 387,32 dinara. Kao razlog Ministarstvo je navelo da je usklađivanje visine takse zakonom predviđeno kao mogućnost i da u ovom trenutku smatraju da nije neophodno usklađivati visinu takse sa stopom rasta inflacije. To je još jedan pokazatelj finansijske nestabilnosti i potencijalnog ugrožavanja nezavisnosti. Takva odluka može imati ozbiljne posledice po funkcionisanje javnih servisa, a posebno RTV-a, kao i na materijalni položaj zaposlenih³².

Programski savet bi trebalo da predstavlja društvo i da se brine da se programske funkcije obavljaju po najvišim standardima pružanja medijskih usluga za najširi auditorijum koji obuhvata sve društvene grupe i sve pojedince, raznovrsnim, uravnoteženim i nediskriminatornim sadržajima³³. Međutim, to do sada nije bilo tako, pre svega imajući u vidu da je to telo bilo birano od strane Upravnog odbora. Izmenama zakona uvedena je promena, te će se članovi ovog tela birati van javnih servisa. Članove Programskog saveta RTS-a bira odbor Narodne skupštine nadležan za oblast javnog informisanja,

28 NUNS, Indikatori za nivo slobode medija i Indeks bezbednosti novinara 2024. – Srbija, april 2025. godine.

29 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Rade Veljanovski, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

30 Citat Rade Veljanovski.

31 N1, [Odbor za kulturu i informisanje usvojio predlog za produženje privremenog finansiranja RTV](#), Beta, 25. novembar 2025. godine.

32 NUNS, [Takse za javni servis ostaju 349 dinara: Ministarstvo ne prihvata usklađivanje sa inflacijom](#), I. K., 23. januar 2025. godine.

33 Zakon o javnim medijskim servisima, član 28.

dok članove RTV-a bira odbor Skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine nadležan za oblast javnog informisanja³⁴. Uveden je Poverenik za zaštitu prava slušalaca, gledalaca i čitalaca koji bi trebalo da štiti interese javnosti, kao i prava i interese građana u pogledu ostvarivanja programske uloge, profesionalnih i etičkih standarda i zakonskih obaveza JMS-a, a i da brine o unapređivanju programskih standarda³⁵. Do sada nismo imali ovaj institut i jedna od ključnih stvari bi trebalo da bude adekvatna primena zakona kada je u pitanju izbor, njegove nadležnosti i odgovornost. Ako bi se na to mesto postavila odgovarajuća osoba sa velikim iskustvom i namerom da unapredi komunikaciju sa auditorijumom i pomogne ostvarivanje prava građana, to bi mogao da bude veliki doprinos jačanju funkcija javnog servisa³⁶. Međutim, problem predstavlja neusklađivanje internih akata sa novim izmenama zakona i izbora novog Saveta, a samim tim i Poverenika.

Programski savet po zakonu ima obavezu da najmanje jednom godišnje organizuje javnu raspravu o programskom sadržaju, a izveštaj o održanoj javnoj raspravi, zajedno sa preporukama za njegovo unapređivanje koje su izražene u toku javne rasprave, podnosi generalnom direktoru, glavnim urednicima i Upravnom odboru i o tome obaveštava javnost. Međutim, u praksi njihov efekat je potpuno nepoznat javnosti, a sam način organizovanja obesmišljava celokupnu ideju i suštinu. Nema javno dostupnih informacija da su u 2025. godini uopšte organizovane javne rasprave.

Izabrana je nova generalna direktorka RTS-a Manja Grčić, a ni ovaj izbor nije prošao bez kritike stručne javnosti, ističući kao glavne probleme sukob interesa³⁷ i neispunjavanje osnovnih kriterijuma³⁸.

Sve to ukazuje da nije došlo do poboljšanja u radu javnih servisa, ni u pogledu zakonskih obaveza ni u ostvarivanju njihove uloge javnog servisa. Informativni programi su često površni i jednostrani, sa nedovoljnim prikazom društvenih procesa, ograničenim pluralizmom i slabim prostorom za javnu raspravu i iznošenje različitih stavova³⁹. Nezadovoljni izveštavanjem RTS-a o društvenim dešavanjima i o protestima, studenti u blokadi i građani su na dve nedelje blokirali RTS, zahtevajući objektivno, istinito i pravovremeno izveštavanje u skladu sa zakonom⁴⁰. Takve zahteve zatražila je neformalna grupa zaposlenih na RTS-u Naš pRoTeSt, koja je ukazala na neadekvatno izveštavanje ovog javnog servisa i nepoštovanje zakona⁴¹.

34 Ibid. Član 29.

35 Ibid. Član 32a.

36 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Rade Veljanovski, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

37 NUNS, [NUNS: Februar – Fizički napadi, pretnje smrću i pritisci: 34 incidenta protiv novinara i novinarki](#), Marija Babić i Rade Đurić, 10. mart 2026. godine.

38 UNS, [Uverenje o položenim ispitima pokazuje da diploma nove direktorke RTS-a Manje Grčić nema potrebnih 240 ESPB bodova](#), K. Kovač Nastasić, 17. april 2026. godine.

39 OEBS, [Javni medijski servis u Srbiji: geneza, sadašnje stanje i dalji razvoj](#), prof. dr. Rade Veljanovski, februar 2026. godine, str. 11.

40 Danas, [Nakon 14 dana gotova blokada RTS-a: Studenti u blokadi objavili da im je ispunjen zahtev](#), FoNet, 28. april 2026. godine.

41 N1, [Grupa zaposlenih u RTS: Naš protest nije protiv kolega, već protiv servilnog uređivačkog kursa](#), Beta, 28. mart 2025. godine.

— A.4 FINANSIJSKA PODRŠKA KREIRANJU KVALITETNOG MEDIJSKOG I NOVINARSKOG SADRŽAJA OD JAVNOG INTERESA

Ne postoje zvanični mehanizmi subvencija samo za štampane medije, međutim oni su obuhvaćeni kroz redovne postupke projektnog sufinansiranja medijskih sadržaja od javnog interesa. Državna sredstva medijima se raspodeljuju na različite načine, počev od projektnog sufinansiranja, preko direktnog finansiranja, javnih nabavki i oglašavanja. Međutim, pokazalo se da je raspodela državnih sredstava jedno od najefikasnijih sredstava „meke cenzure“ i nedozvoljenog pritiska na medije⁴².

Projektno sufinansiranje medijskih sadržaja od javnog interesa zamišljeno je kao model raspodele sredstava za kvalitetan sadržaj koji pokriva teme od javnog interesa. Međutim, ovaj proces se pretvorio u sve što je tome suprotno, sredstva se raspodeljuju suprotno zakonskim propisima i dodeljuju se medijima koji sistemski krše novinarski kodeks, služi za nagrađivanje poslušnih medija bliskih vlasti i na taj način je u potpunosti obesmišljen. Odredbe Zakona o javnom informisanju i medijima koje se odnose na projektno sufinansiranje, iako su izmenama iz 2023. godine imale za cilj unapređenje procesa, nisu dovele do očekivanih rezultata. Naprotiv, ponovo je došlo do zaobilaženja zakonskih odredbi i neadekvatne, zakonu suprotne raspodele sredstava, što predstavlja jedno od najozbiljnijih odstupanja od uvođenja ovog modela.

Najveći problem je što većinu budžetskih sredstava dobijaju provladini mediji, dok kritički i profesionalni mediji ostaju uskraćeni ili dobijaju minimalna sredstva. U 2025. godini u komisijama često su se pojavljivali isti ljudi, dok su lokalni mediji bili diskriminirani, a pojedini mediji dobijali sredstva za slične projekte na više konkursa. Takođe, ne sprovodi se adekvatna i transparentna evaluacija projekata⁴³. Posebno pogoršanje zabeleženo je na lokalnu, gde većina medija koji su izveštavali o studentskim i građanskim protestima nije dobila podršku, iako su pojedini od njih ranijih godina dobijali manja sredstva⁴⁴. Projektno sufinansiranje ima određeni nivo transparentnosti (dostupna rešenja o dodeli sredstava, javni pozivi...), ali to nije sprečilo loše prakse. Posebno je zabrinjavajuće preusmeravanje sredstava na javne nabavke, koje su znatno manje transparentne⁴⁵.

Raspodela sredstava medijima ostvaruje se i kroz javne nabavke, direktne ugovore i sporazume o poslovno-tehničkoj saradnji, što u odsustvu jasnih kriterijuma otvara prostor za netransparentnu raspodelu sredstava i potencijalni uticaj na uređivačku politiku. Javne nabavke medijskih usluga i dalje su netransparentne i bez stvarne konkurencije, uz sumnje da su uslovi i kriterijumi prilagođeni unapred određenim medijima. Iako su podaci formalno dostupni⁴⁶, njihov prikaz

42 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Tanja Maksić, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

43 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Bojan Cvejić, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

44 ANEM, [Indikatori stanja lokalnih medija u Srbiji za 2025. godinu](#), Bojan Cvejić, januar 2026. godine.

45 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Tanja Maksić, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

46 Izmenama Zakona o javnim nabavkama uvedeno je da se na portalu javnih nabavki pokazuju i one čija je vrednost ispod milion dinara.

nije dovoljno jasan ni pregledan⁴⁷. Javne nabavke za medijske usluge funkcionišu kao mehanizam kroz koji se javni novac usmerava ka unapred preferiranim medijima, čime se uspostavlja oblik indirektno kontrole i uticaja na medijsko tržište. Posebno zabrinjava što značajan deo sredstava odlazi medijima koji sistematski krše etičke standarde⁴⁸, dok se kroz netransparentne kriterijume dodatno narušava fer konkurencija i nezavisnost uređivačke politike⁴⁹.

U 2025. godini iz državnih i lokalnih budžeta isplaćeno je više od milion evra izdavačima šest dnevnih novina bliskih vlastima, kroz javne nabavke i projektno sufinansiranje medija⁵⁰. Većina tih medija je u velikoj meri kršila novinarski kodeks⁵¹, a u toku iste godine su objavili više od 1.800 manipulativnih vesti⁵².

Pod izgovorom usklađivanja sa zahtevima Evropske komisije, u Zakon o javnom informisanju i medijima uneta je odredba o javnim nabavkama, na jedan opšti način, bez ikakvog preciziranja šta obuhvataju medijske usluge – ne propisuje uslove pod kojima se mogu nabavljati, niti se utvrđuje mehanizam kontrole, što ostavlja mogućnost zloupotrebe i favorizovanje određenih medija. Na taj način propušteno je da se ova oblast adekvatno reguliše.

Ne postoje jasno definisani mehanizmi za finansiranje medija na jezicima nacionalnih manjina, što otežava obezbeđivanje medijskog pluralizma na tim jezicima. Iako ZJIM predviđa da se deo budžetskih sredstava obezbeđuje kroz sufinansiranje i druge vidove podrške, ti mehanizmi u praksi nisu dovoljno razvijeni. Poseban problem su mediji osnovani od strane nacionalnih saveta nacionalnih manjina, koji su podložni raznim uticajima, dok drugi manjinski mediji imaju problem finansijske nestabilnosti usled neadekvatne raspodele budžetskih sredstava i neravnopravnih uslova.

A.5 DRŽAVNO OGLAŠAVANJE U SEKTORU PRIVATNIH MEDIJA

državno oglašavanje u medijima je jedan od problema koji se ističe dugi niz godina, kao jedan od načina pritisaka i kontrole medija, a na koji je ukazala poslednja Medijska strategija. U poslednjim izmenama Zakona o oglašavanju iz 2025. godine je propuštena prilika da se na adekvatan način reguliše ova oblast. Ključni problem je što se ne uređuje na dovoljno jasan i sveobuhvatan način državno oglašavanje, posebno oglašavanje javnih organa i preduzeća, čime se ostavlja prostor za netransparentno usmeravanje javnih sredstava i indirektni uticaj na medije⁵³. Postoje mišljenja da su Zakon o javnim nabavkama i Zakon o oglašavanju, koji

47 OEBS, [Javno oglašavanje i javne nabavke u medijskoj sferi](#), Nemanja Nenadić, februar 2026. godine, str. 32.

48 BIRN-ovo istraživanje: RTS je potrošio preko 133,5 miliona dinara za reklamiranje u štampanim i onlajn medijima, bilbordima i na otvorenom, uključujući i preko 55 miliona dinara potrošenih u tabloidnim medijima.

49 BIRN, [Transparentnost pod lupom: Javne nabavke za medijske usluge](#), Tanja Maksić, 19. novembar 2024. godine.

50 Raskrikavanje, [Više od milion evra za proračunske medije u 2025. godini](#), Milica Ljubičić, Stefan Kosanović i Milica Blagojević, 8. jun 2026. godine.

51 Savet za štampu, [Rezultati monitoringa poštovanja Kodeksa novinara i novinarki Srbije u dnevnim novinama u periodu od 1. jula do 31. decembra 2025. godine](#), januar 2026. godine.

52 Raskrikavanje, [Rekordna godina laži: proračunski listovi u 2025. objavili više od 1.800 manipulativnih vesti](#), Milica Ljubičić, Stefan Kosanović, Milica Blagojević i Vesna Radojević, 8. jun 2026. godine.

53 OEBS, [Javno oglašavanje i javne nabavke u medijskoj sferi](#), Nemanja Nenadić, februar 2026. godine.

su glavni za ovu oblast, generalno solidni i da su u skladu sa evropskim standardima, ali da bi mogli da se unaprede jasnijim kriterijumima (kvalitet sadržaja i poštovanje Kodeksa, a ne samo cena), kao i uvođenjem transparentne evaluacije rezultata, koja je sada u potpunosti u nadležnosti naručilaca⁵⁴.

Iako u ovim zakonima postoje odredbe koje ukazuju na to da oglašavanje treba da bude fer, pravično i transparentno, u praksi se to ne ostvaruje. Praksa oglašavanja u medijima u velikoj meri služi održavanju klijentelističkih odnosa između političkih aktera i medija, kao i uticaju na uređivačku politiku. Najveći deo sredstava koji se deli putem oglašavanja odlazi tabloidnim medijima koji učestalo krše etičke standarde, usled nejasnih kriterijuma i odsustva kriterijuma kvaliteta informisanja⁵⁵.

Objavljivanje podataka o sredstvima koja izdvajaju za oglašavanje u različitim medijima nije dovoljno transparentno. Naime, na Portalu javnih nabavki se vidi jedan deo podataka (javni poziv i prateća dokumentacija, kao i zaključen ugovor). Ono što nedostaje je ceo proces nakon ugovora i on je u potpunoj diskrecionoj nadležnosti institucija⁵⁶. Takođe Zakon o javnom informisanju i medijima sadrži odredbe koje bi trebalo da dovedu do veće transparentnosti. Propisuje obavezu unosa podataka o oglašavanju u Registar medija pri Agenciji za privredne registre, ali ti podaci se tamo ne unose.

— A.6 ZAKONSKE ODREDBE U VEZI SA KLEVETOM I NJIHOVA PRIMENA NEMAJU ODVRAĆAJUĆI EFEKAT NA NOVINARE I MEDIJE

U Srbiji je krivično delo klevete dekriminalizovano. Sa druge strane, postoji mogućnost ostvarivanja prava putem parničnih tužbi za naknadu nematerijalne štete za povredu ugleda i časti. Zakonska regulativa ne poznaje različite propise za novinare i državne zvaničnike. Međutim, korišćenje ovih tužbi se u praksi upotrebljava nesrazmerno za pritiske na novinare i iscrpljivanje redakcija. U praksi sudovi generalno ne dosuđuju visoke iznose za naknadu nematerijalne štete, međutim ovde veći problem predstavljaju visine tužbenih zahteva postavljenih od strane tužilaca koji za sobom povlače i visoke sudske takse koje dodatno opterećuju novinare i medije.

U svetlu društvenih okolnosti u poslednjih godinu i po dana, evidentno je ozbiljno slabljenje institucionalnih i društvenih mehanizama kojima se obebeđuje zaštita osnovnih prava. Istovremeno, došlo je do daljeg pogoršanja medijske scene, uz izražen porast tabloidnog izveštavanja i brojnih kršenja etičkih standarda i zakonskih normi. Građani, ali i pojedini novinari, pogođeni skoro svakodnevnim targetiranjem od strane tabloida, počeli su da preduzimaju određene korake u zaštiti svojih prava kroz podnošenje tužbi sudu. U 2025. godini zabeležen je drastičan skok tužbi podnetih Višem sudu u Beogradu protiv novinara i medija zbog naknade štete. U toku 2025. godine

54 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Tanja Maksić, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

55 BIRN, [Tokovi novca, nedostatak kriterijuma i \(ne\)poštovanje etičkih normi](#), Tanja Maksić i Bojan Cvejić, januar 2026. godine, str. 24.

56 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Tanja Maksić, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

tom sudu podneto je 1.935 tužbi za naknadu štete, u istom periodu rešeno je 965 predmeta (645 pravnosnažno), dok je na dan 23. 2. 2026. godine u radu ostalo 2.780 predmeta⁵⁷. Ne postoji precizna evidencija koliko je tužbi protiv novinara pokrenuto od strane državnih zvaničnika i političara. Veliki broj ovih tužbi usmeren je prema tabloidnim medijima koji u velikoj meri krše etički kodeks. Iako se pokušava predstaviti kao da je to nova praksa pritisaka na te medije, podaci iz poslovnih registara i finansijskih izveštaja pokazuju da je to već duži niz godina sastavni deo njihovog poslovanja, kao i veliki iznosi sredstava koje ti mediji izdvajaju za sudske troškove⁵⁸.

U 2025. godini zabeleženo je ukupno devet slučajeva protiv novinara i medija koji imaju karakteristike SLAPP tužbi. Iako je 2025. godina karakteristična po drugim tipovima tužbi protiv medija i novinara, ipak ima zabeleženih slučajeva koji imaju karakteristike SLAPP tužbi a koji se tiču naknade nematerijalne štete. Jelena Tanasković, bivša ministarka i jedna od optuženih u slučaju pada nadstrešnice u Novom Sadu, podnela je dve tužbe protiv istraživačkog portala KRIK. U prvoj tužbi Tanasković traži milion dinara, navodeći da joj je KRIK povredio čast i ugled i da je prekršio pretpostavku nevinosti. Tužba je podneta zbog teksta u kojem je KRIK objavio da je protiv nje postojala krivična prijava za finansijske malverzacije, koja je kasnije odbačena nakon izveštaja policije⁵⁹. Drugu tužbu zbog povrede ugleda i časti podnela je zbog vesti u kojoj je KRIK objavio informaciju da je podnela prvu tužbu protiv njihove redakcije. Tužila je KRIK, navodeći da su je predstavili kao „ubicu“ jer su u vesti napisali da je nadstrešnica ubila 15 ljudi, dok u tekstu ni u jednom delu nije navedeno da je optužena ili osumnjičena za ubistvo, već da je jedna od osumnjičenih u slučaju pada nadstrešnice u Novom Sadu⁶⁰.

Povodom sedam tužbi podnetih protiv IN medije i glavne urednice Verice Marinčić, do sada su donete četiri presude u kojima se obavezuju da plate određeni iznos naknade štete. Tužbe su podnete zbog objavljivanja fotografije maloletnih lica, preuzete sa opštinskog sajta, u okviru teksta o paketima koji su im bili uručeni na prijemu kod predsednika Opštine Indija, u kojima su se nalazile teglice meda koji se reklamira i kao afrodisijak. Troškovi ovih postupaka premašuju iznose naknade šteta. Za jedan lokalni medij, koji je u teškoj finansijskoj situaciji, ovo je težak udarac i može dovesti do njegovog gašenja⁶¹.

Iako postupci koji se tiču klevete, ali i drugi postupci koji se karakterišu kao SLAPP predstavljaju veoma ozbiljne pritiske na novinare i medije, imaju ozbiljan uticaj na rad novinara, kroz finansijsko iscrpljivanje, kao i psihički i emotivni pritisak, pojedini novinari nisu obeshrabreni da nastavljaju da se bave osetljivim temama. Međutim, kada su u pitanju mladi novinari koji se sa ovakvim tužbama susretnu na početku karijere, oni razmišljaju da li da nastave da se bave novinarskim poslom jer

57 Podaci dobijeni od strane Višeg suda u Beogradu u odgovoru na zahtev za pristup informacijama od javnog značaja od 24.02.2026. godine

58 Raskrikavanje, [Više tužbi nego ranije, ali ne i nova praksa: tabloidi godinama plaćaju milione zbog tužbi](#), Stefan Kosanović, 12. decembar 2025. godine.

59 KRIK, [Tanasković tužila KRIK, traži milion dinara](#), Bojana Jovanović, 17. januar 2025. godine.

60 KRIK, [Tanasković ponovo tužila KRIK – jer smo objavili da nas je tužila](#), Sofija Parojčić, 6. februar 2025. godine.

61 IN Medija, [Sud „čestitao“ rođendan IN Mediji novom SLAPP presudom od 314.850 dinara](#), 9. april 2026. godine.

to utiče ne samo na njih nego i na njihove porodice⁶². Posebno je problematičan aspekt psihološkog uticaja na novinare, naročito u vezi sa pripremom za suđenja, nedostatkom sna, stresom i osećajem straha⁶³. Ponekad se javlja i određeni inat, posebno kada novinar ima podršku redakcije⁶⁴. Međutim, kada su u pitanju manji lokalni mediji, koji su već izloženi raznim pritiscima i koji su u finansijski teškoj situaciji, tužbe mogu dovesti do autocenzure i preispitivanja odluke da se ubuduće izveštava o određenim temama. Postupci jako dugo traju, ulaže se mnogo vremena za pripremu suđenja, a zbog sudske prakse neizvesni su ishodi, što utiče na njihov novinarski rad.

— A.7 OSTALI ZAKONI SE SPROVODE OBJEKTIVNO I OMOGUĆAVAJU NOVINARIMA I OSTALIM MEDIJSKIM AKTERIMA DA SLOBODNO I BEZBEDNO RADE

Srbija se do sada nije bavila problemom SLAPP tužbi i ne postoji nikakva inicijativa za uvođenje anti-SLAPP regulative. Advokati se u odbranama pozivaju na činjenicu da u pojedinim slučajevima postoje karakteristike SLAPP tužbi, ali sudije to još uvek ne prepoznaju niti se u odlukama izjašnjavaju o njima. Bilo je pokušaja da se u ovim slučajevima pozove na institut zloupotrebe prava u građanskim postupcima čije se uporište nalazi u Zakonu o obligacionim odnosima i Zakonu o parničnom postupku. Međutim, on se retko koristi, a i kada se sudije pozovu na njega, ostaje neprepoznato od strane viših instanci. U trenutnoj društveno-političkoj situaciji preovlađuje mišljenje da ne treba inicirati izmene i uvođenje nove regulative, već da se fokus stavi na primenu zakona i prepoznavanje ovakvih tužbi i odlučniju reakciju samih sudija.

U 2025. godini zabeleženi su slučajevi korišćenja drugih postupaka protiv novinara, kao što je krivični postupak, kojima se pored novčanih kazni traže i zatvorske kazne za novinare, ali i zabrana bavljenja novinarskim poslom. Položaj oštećenih u krivičnim postupcima dodatno je otežan jer su obavezni da prisustvuju svakom ročištu i time se stavljaju u položaj lica koja krše zakon, iako su postupali u okviru svog profesionalnog rada. Posebno zabrinjavajuće je što su među tužiocima koji podnose SLAPP tužbe nosioci javnih funkcija.

Naime, sudija Apelacionog suda u Beogradu Dušanka Đorđević je nakon podnete dve tužbe⁶⁵, krivične i parnične, tokom 2025. godine podnela još jednu, privatnu krivičnu tužbu protiv novinarki KRIK-a. Krivičnom tužbom traži 10 meseci zatvora i dvogodišnju zabranu bavljenja novinarstvom za urednicu KRIK-a Bojanu Jovanović i Jelenu Radivojević zbog navodne povrede prava na privatnost. Tužba je podneta zbog baze podataka „Prosudi ko sudi”, u kojoj je KRIK istraživao rad pravosuđa, a objavljeni podaci su iz javno dostupnih izvora⁶⁶.

62 Istaknuto od strane novinarki i novinara u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

63 Ibid.

64 Ibid.

65 NUNS, [Indikatori za nivo slobode medija i Indeks bezbednosti novinara 2024](#), Rade Đurić, april 2025. godine, str. 23 i 24.

66 KRIK, [Sudija Đorđević podnela treću tužbu protiv KRIK-a, traži zatvor za još dve novinarke](#), Isidora Martać, 13. oktobar 2025. godine.

U kontekstu zabrane obavljanja novinarskog posla, presuda Prvog osnovnog suda u Beogradu po privatnoj krivičnoj tužbi za uvredu, podneta protiv urednice „Večernjih novosti“, izazvala je polemiku i određeni stepen zabrinutosti. Naime, presudom je sud urednicu oglasio krivom za krivično delo uvrede i u zakonskom rasponu izrekao i novčanu kaznu, a na predlog privatnog tužioca izrekao je i meru bezbednosti zabrane obavljanja delatnosti urednice u trajanju od jedne godine. Iako su kršenja etičkih i zakonskih normi nedopustiva, a presuda u zakonskim okvirima, zabrana obavljanja novinarskog posla može predstavljati opasnu praksu sa ozbiljnim posledicama po slobodu izražavanja i medija⁶⁷. U širem društvenom kontekstu, posebno u sistemima sa slabim institucijama i izraženim političkim pritiscima, postoji ozbiljan rizik da ovakva praksa ne bude izuzetak, već da bude zloupotrebljena za zastrašivanje i ućutkivanje novinara.

Još jedna privatna krivična prijava protiv novinarkе KRIK-a Sofije Bogosavljev podneta je od strane kompanije „Starting“, koja je jedan od podizvođača radova na zgradi Železničke stanice Novi Sad sa koje je pala nadstrešnica. U tužbi se navodi da je novinarka iznela neistinite informacije o poslovanju firme, čime namerno narušava ugled kompanije u javnosti i zahteva se novčana kazna od 300.000 dinara. Tužba je podneta zbog priče u kojoj je KRIK otkrio da su se ranije protiv firme vodili prekršajni postupci zbog povreda radnika na neobezbeđenim gradilištima, koji su uglavnom zastarevali zbog sporosti suda⁶⁸. Kompanija je krajem godine povukla tužbu.

U prethodnom periodu zabeleženi su slučajevi podnošenja krivičnih prijava i privatnih krivičnih tužbi od strane državnih i privatnih preduzeća, u vezi sa tekstovima koji se bave temama od javnog značaja. Posebno je zabrinjavajuće podnošenje krivične prijave protiv direktora Radara Mihaila Jovičevića i urednice Vesne Mališić, od strane Elektromreža Srbije zbog izazivanja panike i nereda. Autor teksta je novinar Vuk Cvijić, govori o „urušavanju elektroenergetskog sistema Srbije“, a zasnovan je na činjenicama koje je izneo kompetentan sagovornik i stručnjak. Na sam tekst nije bilo nikakve reakcije, već je ovo preduzeće samo podnelo krivičnu prijavu. Činjenica da je za ovo delo, ukoliko je učinjeno putem sredstava javnog informisanja, predviđena kazna zatvora od 6 meseci do 5 godina, predstavlja ne samo pritisak na novinare već je i pretnja za slobodu medija. Još jedna kompanija, Milenijum tim, podnela je privatnu krivičnu prijavu protiv urednika Nove Ranka Pivljanina i novinara zbog narušavanja ugleda, za koju je propisana kazna zatvora do godinu dana⁶⁹.

Šire posmatrano, SLAPP postupci ne podrazumevaju samo klasične tužbe, već se oni odnose na korišćenje drugih postupaka odnosno njihovu zloupotrebu. To možemo videti i kroz različite načine pritisaka na novinare kroz privođenja i zadržavanja. Tom prilikom nekima su zadržani

67 NUNS, [NUNS: Zabrana obavljanja novinarskog posla urednici „Novosti“ opasna praksa – hitno reagovati na pretnje redakciji „Kurira“](#), 4. decembar 2025. godine.

68 KRIK, [Detalji tužbe Startinga protiv novinarkе KRIK-a](#), Isidora Martać, 16. jul 2025. godine.

69 N1, [Krivičnim prijavama na Novu i Radar: Novi način zastrašivanja redakcija slobodnih medija](#), nova.rs, 26. septembar 2025. godine.

telefoni i oni sami zadržani su tokom noći⁷⁰, dok su drugi pušteni istog dana⁷¹. Sva privođenja su vezana za njihov novinarski rad prilikom izveštavanja sa događaja od javnog interesa. U nekim slučajevima došlo je i do veoma agresivnog postupanja policijskih službenika, a zabeleženi su slučajevi privođenja i zbog izraženog mišljenja⁷².

Praksa nam je pokazala da postoje pojedinci, ali i kompanije koji podnose više tužbi protiv istih medija i njihovih novinara ili veliki broj tužbi protiv različitih medija zbog izveštavanja o jednom događaju od javnog interesa. Redakcija KRIK-a je u više navrata bila izložena takvoj praksi. Pre svega imamo tri tužbe sudije Đorđević u nekoliko meseci, ali i slučajeve tužbi od strane izdavača Kurira, koji je tri godine zaredom podnosio tužbe Privrednom sudu zbog nelojalne konkurencije i tražio odštetu. Tužbe je podnosio zbog tekstova u kojima je objavljeno koliko je manipulativnih i lažnih vesti Kurir godišnje imao na svojim naslovnicama. U sva tri slučaja sudije su donosile presude kojima su odbijene tužbe, međutim postupci su trajali više godina⁷³. Verica Marinčić i IN Medija dobili su sedam tužbi zbog objavljivanja fotografije maloletnika preuzete sa sajta opštine, dok je BIRN takođe bio na meti gradonačelnika Beograda Aleksandra Šapića dva puta za dva teksta, o vili u Trstu i ozakonjenju objekta na Bežanijskoj kosi, tražeći ukupno 12 miliona dinara za duševni bol⁷⁴.

— A.8 POVERLJIVOST NOVINARSKIH IZVORA JE ZAGARANTOVANA ZAKONOM I POŠTOVANA OD STRANE VLASTI

Sloboda javnog informisanja i protok informacija su zagarantovani i ne smeju se ugroziti pritiscima, pretnjama, učenama urednika, novinara ili izvora informacija. Novinar nije dužan da otkrije izvor, osim u slučaju podataka koji se odnose na krivično delo, odnosno učinioca krivičnog dela za koje je kao kazna propisan zatvor u trajanju od najmanje pet godina, ako se podaci za to krivično delo ne mogu pribaviti na drugi način⁷⁵. Krivični zakon pruža garancije zaštite izvora i predviđa da se novinari neće smatrati izvršiocima dela ako ne otkriju identitet izvora, osim u slučajevima gore navedenih krivičnih dela ili kada je to neophodno radi njihovog sprečavanja⁷⁶. Do sada su ove odredbe štitele novinare i njihove izvore, te i pored pokušaja da se dođe do saznanja, novinari ih nisu otkrivali niti su trpeli posledice. Novinare sa profesionalne strane novinarski kodeks obavezuje da štite zahtev izvora za anonimnošću, čime se izvori dodatno štite⁷⁷.

Pored klasičnih načina zahteva za otkrivanje izvora, u poslednje dve godine izvori su ugroženi i na drugačije načine. U Srbiji je to pitanje postalo veoma aktuelno od trenutka

70 Zoomer, [SAOPŠTENJE: Hapšenje našeg novinara predsedan koji kreira „novu normalnost“ u kojoj novinari mogu biti hapšeni zbog izveštavanja u interesu javnosti](#), 6. jun 2025. godine.

71 SafeJournalists mreža, [SafeJournalists mreža osuđuje privođenje fotoreportera Gavrila Andrića u Srbiji](#), 10. mart 2026. godine.

72 N1, [Kolumnista Peščanika Dejan Ilić pozvan na razgovor u policiju zbog gostovanja na N1](#), 10. april 2025. godine.

73 KRIK, [KRIK dobio i treći sudski postupak protiv Kurira](#), 16. april 2026. godine.

74 BIRN, [Aleksandar Šapić podneo dve tužbe protiv BIRN-a, traži 12 miliona dinara](#), 29. mart 2023. godine.

75 Zakon o javnom informisanju i medijima, članovi 4 i 58.

76 Krivični zakonik, član 41.

77 Kodeks novinara i novinarki Srbije, poglavlje VIII.

saznanja za nelegalan nadzor, odnosno za upotrebu ili pokušaje ubacivanja špijunskih softvera u telefone pojedinih novinara. Novinari i njihovi izvori su i pre toga bili oprezni kada je u pitanju nadzor, međutim korišćenje ovih tehnologija uz konkretne dokaze o njihovom postojanju u konkretnim slučajevima dodatno su unele strah i ugrozile izvore.

U 2024. i 2025. godini zabeležen je veliki broj pokušaja praćenja uređaja novinara, aktivista i studenata, uz upotrebu alata poput Cellebrite i Pegasus i instaliranje špijunskog softvera. Organizacije civilnog društva su prikupile podatke i pokrenule postupak pred nadležnim institucijama. U 2024. godini zabeležena su dva najdrastičnija slučaja ubacivanja do tada nepoznatog špijunskog softvera NoviSpy u telefone novinara. Naime, tokom informativnog razgovora u policijskoj stanici u Pirotu, novinaru Slaviši Milanovu u telefon je ubačen ovaj softver⁷⁸. To je potvrdio izveštaj međunarodne organizacije Amnesty international, a izveštaj je između ostalog otkrio da su srpska policija i Bezbednosno-informativna agencija (BIA) koristile ovaj prilagođeni špijunski sistem za Android uređaje kako bi ih tajno zarazile⁷⁹. Drugi slučaj je novinar Ljubomir Stefanović, kojem je takođe u telefonu pronađen Novi Spy⁸⁰.

U 2025. godini zabeležena su dva pokušaja ubacivanja špijunskog softvera Pegasus novinarkama BIRN-a, koji su takođe potvrđeni od strane Amnesty international. Novinarke su primile poruku putem Vibera sa broja registrovanog u Telekomu Srbija, na srpskom jeziku, sa zaraženim linkom⁸¹.

Zabeleženi su i drugačiji načini pokušaja otkrivanja izvora. Više javno tužilaštvo u Beogradu je podnelo zahtev i tražilo od redakcije KRIK-a audio-snimak razgovora između Stena Milera, generalnog direktora United Group, i Vladimira Lučića, direktora Telekoma Srbija, u kome se čuje da Lučić kaže da je predsednik Aleksandar Vučić tražio smenu direktorke firme United Media, pod čijom upravom je više medija. Zahtev je podnet radi provere navoda iz krivične prijave koju je podnela United Group. Međutim, novinari ove redakcije smatraju da je namera tužilaštva da otkrije ko im je ustupio snimak, odnosno novinarski izvor⁸². Još jedan pokušaj otkrivanja izvora dogodio se u decembru mesecu, kada je novinar „Danasa“ Uglješa Bokić dobio poziv za saslušanje u Osnovnom javnom tužilaštvu u Novom Sadu, povodom objavljivanja delova policijske službene beleške, u vezi sa hapšenjem novosadskog advokata Nemanje Aleksića. Poziv je usledio nakon što je advokat podneo krivičnu prijavu protiv nepoznate osobe zbog krivičnog dela Povreda tajnosti postupka. Redakcija lista „Danasa“ je saznala da je policiji naloženo da ispita novinara ko mu je dostavio belešku, kada i da li je još uvek poseduje, te da je preda ako je u njegovom posedu⁸³.

78 Raskrikavanje, [Državni nadzor: Novinaru tajno instaliran špijunski softver u telefon tokom ispitivanja u policijskoj stanici](#), 16. decembar 2024. godine.

79 Izveštaj [Amnesti internešenel, Srbija: Vlasti koriste špijunске softvere i forenzičke alate kompanije Cellebrite za hakovanje novinara i aktivista](#), 16. decembar 2024. godine.

80 Danas, [Uredniku kanala Slavija info Ljubomiru Stefanoviću u telefon ubačen špijunski softver](#), Uglješa Bokić, 18. decembar 2024. godine.

81 BIRN, [Dve novinarke BIRN-a mete Pegazus špijunskog programa](#), Aleksa Tešić, 27. mart 2025. godine.

82 KRIK, [Više tužilaštvo u Beogradu traži od KRIK-a snimak razgovora Milera i Lučića](#), Isidora Martać, 15. oktobar 2025. godine.

83 Danas, [Novinar Danasa pozvan na saslušanje u policiju kako bi otkrio svoj izvor](#), 22. decembar 2025. godine.

Od ranije su poznati slučajevi pokušaja da se u sudskim postupcima otkriju izvori, kroz SLAPP postupke i postavljanje pitanja novinarima u vezi sa izvorima, koji nemaju za cilj ostvarivanje prava nego saznavanje novinarskih izvora⁸⁴.

Sva dešavanja u protekle dve godine, posebno korišćenje špijunskih softvera od strane državnih institucija, otežala su komunikaciju novinara i izvora. Novinari se ne osećaju sigurno da komuniciraju sa izvorima i konstantno moraju da pronalaze nove metode i kanale te komunikacije. To direktno utiče i znatno otežava rad ne samo pojedinačnih novinara nego i celog medija. Oni moraju da pronalaze nove alate, da organizuju nove treninge kako bi dodatno obezbedili sebe i izvore, dok poverenje u institucije koje treba da im obezbede tu sigurnost skoro da ne postoji, što dodatno otežava situaciju. Novinari često imaju osećaj stalnog nadzora, digitalnog ili fizičkog, usmerenog kako na njih same, tako i na osobe sa kojima su u kontaktu⁸⁵.

— A.9 NOVINARI/KE IMAJU SLOBODU U OBAVLJANJU SVOJE PROFESIJE I MOGU OSNIVATI, UKLJUČIVATI SE I UČESTVOVATI U RADU SVOJIH UDRUŽENJA

Novinari u Srbiji ne moraju da imaju dozvole za obavljanje novinarskog posla, niti je u 2025. godini bilo pokušaja od strane države da se to uvede. I dalje se povremeno postavi pitanje definicije novinara, međutim formalnih predloga nije bilo. Pojedine organizacije javno zagovaraju da novinari dobiju status službenih lica, što izaziva zabrinutost i može imati ozbiljne posledice po njihov rad⁸⁶. Institucije i medijska zajednica prihvataju šire shvatanje novinarskog posla i nisu zabeleženi slučajevi negativnih tumačenja.

Diskriminacija medija je zakonom zabranjena, ali se u praksi, naročito na lokalnom nivou, i dalje učestalo javlja. Jedan od najvećih problema sa kojima se suočavaju lokalni mediji jeste nepozivanje na događaje od javnog značaja i generalno loša komunikacija sa lokalnim institucijama. U 2025. godini NUNS je zabeležio 17 slučajeva kada je novinarima zabranjivan pristup i izveštavanje sa određenih događaja, slučajeve nepozivanja na konferencije za štampu ili događaje od javnog interesa, kao i neodgovaranja na pitanja novinara. Većina zabeleženih slučajeva se odnosi na više medija, tako da je broj medija koji su pogođeni ovom praksom i čiji je rad ometan mnogo veći. Takođe, pojedine lokalne institucije konstantno ignorišu medije koji su kritički orijentisani, a i pored mnogih ukazivanja na diskriminaciju, oni svoje prakse nisu izmenili. Opštine Novi Bečej i Lazarevac su u više navrata uskraćivale pozive pojedinim lokalnim medijima za događaje od interesa za javnost. Posebno zabrinjava potpuno ignorisanje novinarskih i medijskih udruženja koja ukazuju na takve prakse, kao i izostanak odgovora na njihove dopise. Novinarima TV N1 i Nova nije bilo dozvoljeno da izveštavaju sa događaja koje organizuju ministarstva ali i lokalna samouprava. Često se

84 Raskrikavanje, [Gradonačelnik Beograda Aleksandar Šapić na suđenju BIRN-u pokušao da otkrije ko im je izvor](#), Vesna Radojević, 23. septembar 2024. godine.

85 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Tanja Maksić, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

86 Danas, [SINOS traži da novinarima zakonom bude dodeljen status službenog lica](#), 30. mart 2026. godine.

dešava da kada institucija na nacionalnom nivou organizuje događaj na lokalnu, poziv dobiju samo određeni mediji⁸⁷.

Bilo je slučajeva gde su novinarima koji su izveštavali sa protesta pripadnici policije tražili legitimacije, međutim češće su bile situacije gde su novinari napadani, pa čak i od strane policije, iako su imali vidljivo istaknute legitimacije i druga obeležja.

Nisu zabeleženi direktni slučajevi zabrane učlanjivanja u relevantna udruženja. Sa druge strane, zabeleženi su pritisci na pojedina udruženja i njihove predstavnike, u nekim slučajevima i ozbiljna targetiranja i ugrožavanja njihove bezbednosti⁸⁸.

Takođe, prisutan je značajan broj GONGO udruženja koja su aktivna onda kada je to neophodno. Ona znatno otežavaju napore relevantnim novinarskim i medijskim udruženjima u borbi za unapređenje medijskih sloboda i ostvarivanja boljeg položaja novinara i boljeg okruženja za novinarski rad. Poseban legitimitet im daju državne institucije poput Ministarstva informisanja i telekomunikacija, koje ih konstantno poziva u radne grupe za izmene zakona i Medijske strategije. Njihov negativan uticaj posebno se ogleda u projektnom sufinansiranju i radu stručnih komisija za raspodelu sredstava, naročito na lokalnom nivou, gde članovi često dolaze iz takvih organizacija, a sredstva se dodeljuju u velikoj meri provladinim medijima koji sistemski krše profesionalne standarde⁸⁹.

U 2025. godini osnovano je novo novinarsko udruženje, Asocijacija novinara Srbije (ANS). Na rukovodećim pozicijama u ovom udruženju i članovi ovog udruženja su upravo u velikom broju novinari iz onih medija koji su bliski vlasti i koji krše profesionalne standarde. U pojedinim medijima u kojima su njihovi članovi na uredničkim pozicijama, profesionalni novinari i mediji se gotovo svakodnevno targetiraju, a na meti su i relevantna medijska i novinarska udruženja⁹⁰. Legitimitet ovom udruženju daje nadležno ministarstvo, koje ga je odmah po osnivanju uključivalo u sastanke i kasnije u radne grupe za izmene zakona i Medijsku strategiju. Zabrinjava praksa stvaranja i institucionalnog podržavanja takvih paralelnih udruženja, koja mogu dodatno narušiti reprezentativnost i integritet medijske zajednice.

— A.10 PRAVO NA PRISTUP ZVANIČNIM DOKUMENTIMA I INFORMACIJAMA

Novinari u Srbiji koriste zahteve za pristup informacijama od javnog značaja, posebno oni koji se bave istraživačkim novinarstvom. Postupanje organa zavisi od više faktora, a pre svega od osetljivosti informacije. Ostvarivanje prava na pristup informacijama je bilo otežano, a kao jednu od osnovnih prepreka Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu prava na privatnost ističe otežano ostvarivanje prava na pristup

87 UNS, [UNS: Vlada Srbije da se ravnopravno odnosi prema medijima](#), 3. januar 2025. godine.

88 Slučaj targetiranja NUNS-a i slučaj targetiranja Verana Matića, predsednika Upravnog odbora ANEM-a.

89 NUNS, [Novinarska i medijska udruženja i sindikati traže hitnu obustavu procesa izmena medijskih zakona](#), 28. novembar 2025. godine.

90 Danas, [Šta predstavlja novinarsko udruženje ANS – paravan za profesionalizam ili novu platformu za targetiranje nezavisnih medija?](#), Nađa Vukajlović, 24. jun 2025. godine.

informacijama za novinare, ali i zloupotrebe ovog prava. U 2025. godini Poverenik je primio 8.802 žalbe (iz prethodnog perioda prenete su 12.302 žalbe po kojima nije bio završen postupak). Novinari su bili među onima koji su često koristili ovo pravo. U 2025. godini, 43.37% od ukupnog broja novinarskih žalbi izjavljen je zbog „ćutanja“ organa javne vlasti. I dalje je prisutan trend da je veći procenat neizvršenih rešenja Poverenika po žalbama novinara i predstavnika medija (22,22%) u odnosu na opšti trend (20,2%). Posebno zabrinjava činjenica da su novinari bili uskraćeni za informacije koje su od javnog interesa, kao što su: ekološke informacije, informacije o kapitalnim projektima, o raspolaganju javnim novcem i javnim sredstvima, sufinansiranju medijskih projekata, ozakonjenju nelegalno podignutih objekata i sl.⁹¹ Poseban problem predstavlja to što institucije veoma često upućuju novinare na slanje zahteva za pristup informacijama umesto da odgovore na klasična novinarska pitanja⁹².

Izvršna vlast u Srbiji nije u dovoljnoj meri transparentna i ne održava fer i otvorene odnose sa medijima. Kao i prethodnih godina, nema sistemskog rešenja, već sama otvorenost zavisi od ministarstva do ministarstva. Nivo otvorenosti izvršne vlasti u Srbiji je i dalje nizak i bez tendencije unapređenja, a njena netransparentnost je i dalje pravilo, a ne izuzetak. Institucije uglavnom čine dostupnim samo osnovne informacije i na taj način održavaju privid transparentnosti. Većina ministarstava ne objavljuje dokumenta kao što su planovi rada, izveštaji, finansijski dokumenti, dok organi uprave pokazuju najmanji stepen otvorenosti⁹³. U 2025. godini indeks transparentnosti lokalne samouprave je na relativno niskom nivou⁹⁴. U komunikaciji sa medijima ministarstva nisu otvorena i veoma često ne odgovaraju na zahteve i pitanja, dok su pojedina ministarstva posebno problematična, kao što su ministarstva zdravlja i unutrašnjih poslova⁹⁵.

Kada su u pitanju sudovi, bolja je transparentnost nego kod izvršne vlasti, međutim i dalje nije na zadovoljavajućem nivou. Pitanje nije sistemski rešeno, a otvorenost varira od suda do suda, u odnosu na to ko je portparol i kako je organizovana unutrašnja raspodela⁹⁶. Pristup medijima na suđenjima je omogućen, većina sudova ima poseban pravilnik o pristupu i dostupne informacije, a odluke zavise od pojedinačne dozvole sudija i tehničkih mogućnosti sudnica. Sa druge strane, za snimanje suđenja važe posebna pravila, uz odobrenje sudije i pristanak svih učesnika u postupku.

U Srbiji je generalno omogućen pristup javnosti skupštinskim sednicama. Sednice se prenose putem medija, dok novinari mogu da imaju pristup uz prethodnu akreditaciju. U praksi novinari se susreću sa situacijama da im je pristup onemogućen, pre svega kada su u pitanju sednice lokalnih parlamenata. Kada je u pitanju Narodna skupština, novinarima je dostupan glavni

91 Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, [Izveštaj o radu poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti za 2025. godinu](#), mart 2026. godine, str. 27, 28 i 30.

92 Istaknuto od strane novinarki i novinara u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

93 Partneri Srbija, [Otvorenost izvršne vlasti u Srbiji i regionu](#), Kristina Obrenović, septembar 2025. godine, str. 32 i 33.

94 Transparentnost Srbija, [Prosečan LTI 2025 na istom nivou - 52, Novi Pazar ponovo na vrhu](#), septembar 2025. godine.

95 Istaknuto od strane novinarki i novinara u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

96 Ibid.

hol i novinarska soba u glavnoj zgradi, dok je ulaz u plenarnu salu i galeriju zabranjen, a snimateljima se dozvoljava samo nekoliko minuta snimanja pre početka plenarnih sednica. U 2025. godini u Valjevu zabeležen je slučaj gde je sekretar lokalne skupštine uputio obaveštenje u kojem je navedena lista medija koji mogu prenositi zasedanje sednica, bez bilo kakvog obrazloženja⁹⁷. Indeks otvorenosti zakonodavne vlasti, iako beleži blago povećanje u odnosu na 2023. godinu, i dalje je ispod nivoa, a Narodna skupština Republike Srbije beleži veći stepen otvorenosti u odnosu na Skupštinu AP Vojvodine⁹⁸.

97 UNS, [UNS: Grad Valjevo da ne diskriminiše novinare i onemogućava im rad](#), 6. mart 2025. godine.

98 Partneri Srbija, [Otvorenost zakonodavne vlasti u Srbiji i regionu](#), Dragana Lukač Zečević, Marijana Jancheska-Ugarkovikj i Milena Gvozdenović, septembar 2025. godine, str. 25.

B. POLOŽAJ NOVINARA/KI U REDAKCIJI

— B.1 NOVINARI/KE IMAJU STABILNA RADNA MESTA NA KOJIMA SU ZAŠTIĆENI/E

U prethodnom periodu nije učinjen napredak kada je u pitanju radnopravni položaj novinara, uslovi su još teži, poslovi nesigurniji, a njihova prava ugroženija nego ranije. I dalje je veliki broj novinara i medijskih radnika angažovan po ugovorima van radnog odnosa i na taj način su im uskraćena osnovna prava koja proizlaze iz radnog odnosa. Zabeležene su zloupotrebe kada su u pitanju modeli zapošljavanja. Najčešći oblici zloupotrebe su zaključivanje pre svega ugovora o privremenim i povremenim poslovima, zatim ugovora o delu, ali i ugovora na određeno vreme iako nisu ispunjeni uslovi za njihovo zaključenje, međutim poslodavci ih zaključuju za obavljanje poslova koji spadaju u osnovnu delatnost. Posebno je problematično zaključivanje ugovora o privremenim i povremenim poslovima, koji je najčešći vid zloupotrebe, naročito u javnim servisima. Radi se o ugovoru koji je problematičan jer ga poslodavac može vrlo lako raskinuti iz bilo kog razloga i u bilo kom trenutku⁹⁹. Rad „na crno” i dalje je prisutan u novinarskoj profesiji u većoj meri nego u drugim delatnostima¹⁰⁰. U prethodnom periodu zabeleženo je više slučajeva otkaza, neprodužavanja ugovora honorarnim saradnicima koji su godinama radili u tom statusu, pa čak i na poslovima za koje postoji velika potreba, kao i izricanja opomena pred otkaze. Novinari su trpeli posledice zbog stavova koje su iznosili, uključujući i na svojim privatnim nalogima na društvenim mrežama ili zato što su se zalagali za profesionalno izveštavanje u interesu javnosti u okviru svojih medija. To formalno nisu bili razlozi za otkaz, a otkazi su u najvećem broju slučajeva obrazlagani kao tehnološki višak, uz prethodno sprovedene sporne procese ocenjivanja i izmene sistematizacije radnih mesta.

Novinari u Srbiji rade u veoma teškim uslovima, a njihov socijalni i ekonomski položaj je nepovoljan. Najčešći problemi sa kojima su se suočavali u prethodnoj godini su upravo vezani za nesigurne oblike zaposlenja, kao i konstantne pritiske i strah da zbog izgovorenog trpe određene posledice. Takođe, sloboda medija za sobom povlači i ostala prava, pa i radna prava. Kada ta sloboda postoji, kada novinari znaju da mogu slobodno da izveštavaju u skladu sa zakonom, onda oni mogu da se izbore i za radna prava. Međutim, kada te slobode nema, ugrožava se i ostvarivanje osnovnih radnih prava, izostaju ugovori o radu, kao i prava plaćenog prekovremenog rada, sindikalnog organizovanja i drugih prava¹⁰¹.

Uz to teška finansijska situacija i opstanak medija direktno utiču na položaj novinara, posebno onih u manjim lokalnim sredinama kojima su ugrožena i osnovna prava. Često su to veoma male redakcije, ponekad sa svega dvoje zaposlenih koji obavljaju sve poslove, gde ne možemo govoriti ni o minimumu radnih prava. Međutim, dešava se da novinari sami

99 OEBS, [Ekonomska i socijalna prava novinara i medijskih radnika](#), dr. Jovana Misailović, dr. Mario Reljanović, februar 2026. godine, str. 5 – 9.

100 Ibid, Strana 31.

101 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja, Jovana Misailović, intervju sproveden od strane Marije Babić.

pristaju na to, želeći da nastave da se bave tim poslom, da osiguraju opstanak medija, te su prinuđeni da rade dodatne poslove koji im omogućavaju osnovnu egzistenciju.

Neka od prava koja se najčešće krše su: pravo na ograničeno radno vreme i predvidiv raspored radnog vremena, pravo na isključenje, zatim obavljanje zadataka koji nisu u opisu poslova, neprimereni uticaji urednika i spoljni uticaji na izveštavanje, diskriminacija i zlostavljanje na radu, odsustvo mera bezbednosti na radu, ali i pravo na pravičnu zaradu i druga primanja i naknade¹⁰². Glavni problemi su visina zarade i neredovna primanja.

Novinari smatraju da su najveći problemi finansijske prirode, niske plate, ali i finansijska neizvesnost u smislu opstanka medija, posebno kada su u pitanju manji lokalni mediji. Međutim, prošle godine i veći mediji su se susretali sa sličnim problemima, kao što su promene vlasničke strukture koje utiču na same novinare da razmišljaju da li će moći slobodno da izveštavaju i da li će uopšte imati posao. Novinari često pristaju na manje plate i teže uslove zarad slobode¹⁰³.

Plate novinara su niske, posebno kada se porede sa republičkim prosekom. Beleži se i trend pogoršanja materijalnog položaja novinara¹⁰⁴. Istraživanja pokazuju da ukupno 60,9% anketiranih novinara prima iznose u tri najviše kategorije (81.000 do 90.000, zatim 91.000 do 100.000 i više od 100.000 dinara¹⁰⁵), dok 5,1% nema nikakva primanja u protekla tri meseca ili prima manje od 50.000 dinara¹⁰⁶. Posebno je situacija loša u manjim lokalnim medijima gde novinari rade za primanja koja su manja ne samo od prosečne plate već i od minimalne zarade. Druga analiza koja se bavi stanjem lokalnih medija pokazuje da petina ispitanih novinara mesečno zarađuje manje od 50.000 dinara, a isto toliko manje od 65.000 dinara, što pokazuje da skoro polovina lokalnih novinara živi sa mesečnim primanjima ispod republičkog proseka, pa i ispod minimalca¹⁰⁷.

Prosečna osnovna neto zarada novinara zaposlenih u Radio-televiziji Srbije iznosi 95.619 dinara, dok je prosečna osnovna zarada zaposlenih 96.066 dinara¹⁰⁸. U okviru ovog javnog servisa primetne su velike razlike između novinara i rukovodećih pozicija. Neto prosečne zarade direktora na dan 31.1.2026. godine iznosile su 199.196,16 dinara, izvršnih direktora 159.491,52 dinara, a glavnih i odgovornih urednika 179.231,68 din¹⁰⁹. U javnosti se dosta govorilo o nagrađivanju novinara RTS-a i visokim iznosima koji se izdvajaju godišnje za varijable, a koje se ne dodeljuju transparentno i pravično, o čemu je govorio i predsednik Upravnog odbora RTS-a, dok je sam RTS to negirao. Najviša isplaćena pojedinačna

102 OEBS, [Ekonomska i socijalna prava novinara i medijskih radnika](#), dr. Jovana Misailović, dr. Mario Reljanović, februar 2026. godine, str. 11–15

103 Istaknuto od strane novinarki i novinara u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

104 Koalicija za slobodu medija, [Analiza rezultata istraživanja o radnim pravima, socio-ekonomskom položaju i profesionalnom statusu medijskih radnika i radnica u Republici Srbiji 2025. godine](#), dr. Smiljana Milinkov, mart 2026. godine. Istraživanje je pokazalo da 45,9% ispitanih novinara i novinarki beleži pogoršanje, nasuprot svega 13,9% koji su zabeležili poboljšanje materijalnog položaja.

105 Istraživanje obuhvata 8 kategorija primanja: bez primanja, manje od 50.000 dinara, 51.000 – 60.000 dinara 61.000 – 70.000 dinara, 71.000 – 80.000 dinara, 81.000 – 90.000 dinara, 91.000 – 100.000 dinara i više od 100.000 dinara.

106 Ibid.

107 ANEM, Indikatori stanja lokalnih medija u Srbiji za 2025. godinu, Bojan Cvejić, januar 2026. godine, str. 2.

108 Podaci dobijeni od RTS-a po zahtevu za pristup informacijama od javnog značaja 25.2.2026.

109 [Informator o radu](#) Javne medijske ustanove „Radio-televizija Srbije“, mart 2026.

nagrada u periodu od 1. januara 2025. do 31. decembra 2025. godine iznosila je 274.000 dinara bruto, dok je najniža pojedinačna isplaćena nagrada 4.000 dinara bruto¹¹⁰. U Radio-televiziji Vojvodine situacija je lošija. Prosečna neto zarada novinara zaposlenih u RTV iznosi 73.327,56 dinara, a generalno zaposlenih iznosi 67.510,83 dinara¹¹¹.

U privatnim medijima postoje sindikati, ali ne u dovoljnoj meri, a generalno poverenje novinara u sindikate nije zabeležilo napredak. I dalje je procenat osnivanja sindikata u samim redakcijama veoma mali, te iako je bilo pokušaja da se osnuju, ostali su bez uspeha. Međutim, pokazalo se da se u trenucima kada su novinarima ugrožena radna prava oni učlanjuju u sindikate i obraćaju sindikatima¹¹². Na lokalu se novinari manje sindikalno organizuju. I dalje zabrinjava činjenica da novinari smatraju da sindikati nisu dovoljno korisni i postoji duboka podeljena percepcija o vrednosti sindikalnog delovanja¹¹³. Vlasnici medija generalno ne dozvoljavaju osnivanje sindikata, a ideja osnivanja stvara loš odnos sa vlasnikom¹¹⁴. Kolektivni ugovori su potpisani u ukupno četiri medija, a od toga su dva javna servisa, „Magyar Szo” i Radio-televizija Kragujevac. Oni su se pokazali kao relativno dobro sredstvo za poboljšanje položaja novinara¹¹⁵. Međutim, privatni mediji nemaju kolektivne ugovore, a nije potpisan ni granski kolektivni ugovor koji bi novinarima obezbedio bolje uslove. Među novinarima postoji svest o značaju granskog kolektivnog ugovora, ali iako su postojali pokušaji pokretanja pregovaranja, napretka nema, kao ni podrške državnih institucija, a sam granski kolektivni ugovor i dalje je nedostižan¹¹⁶. Srbija je daleko od granskog kolektivnog ugovora, pre svega zbog poslodavaca koji neće da pregovaraju i ne postoje osnovni uslovi za to. Sindikati nisu dovoljno jaki, ne mogu sami među sobom da se dogovore, a neophodno je i utvrditi reprezentativnost koja nije utvrđivana već duži niz godina¹¹⁷.

— B.2 UREDNIČKA NEZAVISNOST U PRIVATNIM MEDIJIMA

Samo manji broj medija ima posebne interne akte kojima se osigurava uređivačka nezavisnost i odvaja redakcija od vlasnika medija. Taj broj je uvećan zbog usklađivanja sa zakonom kojim je uvedena nova obaveza medijima. Međutim, nemamo podatak o tačnom broju medija.

Zakon o javnom informisanju i medijima propisuje dodatne garancije za zaštitu uređivačke politike medija i slobode javnog informisanja i propisuje da je izdavač dužan da sačini i objavi dokument kojim su predviđene mere i procedure za zaštitu te politike¹¹⁸. Takođe, za medije čiji je osnivač

110 NUNS, [Šta se krije iza varijabla na RTS-u – Sistem nagrađivanja ili sistem podobnosti?](#), Ivana Kragulj, 2. april 2026. godine.

111 Podaci dobijeni od RTV-a po zahtevu za pristup informacijama od javnog značaja 13.3.2026.

112 OEBS, [Ekonomska i socijalna prava novinara i medijskih radnika](#), dr. Jovana Misailović, dr. Mario Reljanović, februar 2026. godine, str. 16 i 17.

113 Koalicija za slobodu medija, Analiza rezultata istraživanja o radnim pravima, socio-ekonomskom položaju i profesionalnom statusu medijskih radnika i radnica u Republici Srbiji 2025. godine, dr. Smiljana Milinkov, mart 2026. godine, str. 35 i 19.

114 SINOS, [Kako do dostojanstvenog rada novinara i medijskih radnika u Srbiji](#), 24. decembar 2024. godine.

115 OEBS, [Ekonomska i socijalna prava novinara i medijskih radnika](#), dr. Jovana Misailović, dr. Mario Reljanović, februar 2026. godine, str. 12.

116 Ibid. Str. 31

117 Intervjui sprovedeni u okviru istraživanja – Jovana Misailović, realizatori Marija Babić i Rade Đurić.

118 Zakon o javnom informisanju i medijima, član 39.

posredno ili neposredno država, primenjuju se načela na kojima se zasniva rad javnih medijskih servisa, zatim se propisuje da je uređivačka politika takvih medija nezavisna od osnivača i izdavača, a da se ostvarivanje profesionalnih i etičkih standarda u radu obezbeđuje donošenjem internog etičkog kodeksa koji usvaja redakcija medija¹¹⁹.

Obaveza da se Registru medija dostavi dokument kojim su predviđene mere i procedure za zaštitu uređivačke politike počela je da se primenjuje od 1. januara 2025. godine. Koalicija za slobodu medija je sačinila modele seta internih akata koji bi olakšali medijima da ceo proces sprovedu. Ti akti su u skladu sa domaćim zakonima, etičkim kodeksom, ali i sa međunarodnim standardima koji se odnose na javno informisanje i pružaju veće garancije zaštite. Mediji mogu da ih usvoje, ali ne postoji propisana sankcija ako to ne urade.

Takođe, Kodeks novinarki i novinara Srbije propisuje da ekonomski i politički interesi izdavača ne smeju da utiču na uređivačku politiku na način da za posledicu imaju netačno, neobjektivno, nepotpuno i neblagovremeno informisanje javnosti, što dodatno garantuje uređivačku nezavisnost.

Međutim, i pored svih garancija, problem predstavlja upravo nedozvoljen uticaj vlasnika medija na redakciju i uređivačku nezavisnost. Uređivačka nezavisnost je ozbiljno narušena, a mehanizmi zaštite od uticaja su neefikasni ili se ne poštuju. To je posledica pre svega klijentelističkih odnosa i političke kontrole medija, kao i načina finansiranja iz javnih izvora kojim se vrši uticaj na privatne medije¹²⁰.

Mediji i dalje uglavnom nemaju svoje interne etičke kodekse, ali se određeni mediji pridržavaju etičkih standarda propisanih u Kodeksu novinarki i novinara Srbije, koji je izmenjen i čije odredbe su počele da se primenjuju 2025. godine¹²¹. Za onlajn medije postoje Smernice za primenu Kodeksa novinara Srbije u onlajn okruženju¹²², kao i Kodeks asocijacije onlajn medija¹²³, koji se oslanjaju na Kodeks novinarki i novinara Srbije. U prethodnih nekoliko godina pojedini privatni mediji su u saradnji sa Savetom za štampu uveli interne kodekse: agencija Beta, Lozničke novosti, Sremske novine, portali Magločistač, Storyteller, Media i reform centar Niš, kao i TV Info puls Vranje.

Pored pritisaka koje novinari privatnih medija trpe spolja, koji utiču na njihov svakodnevni rad ali i na njihovu bezbednost, novinari se susreću i sa unutrašnjim pritiscima od strane vlasnika i menadžmenta medija. U 2025. godini najčešći oblik unutrašnjih pritisaka u privatnim medijima su bili otkazi novinarima i novinarkama. Najčešći formalni razlozi koji su navedeni bili su otkazi ugovora zbog tehnološkog viška. Međutim, novinari koji su dobijali otkaze su bili novinari koji su

119 Ibid. Član 39a.

120 CMPF, [Monitoring medijskog pluralizma u Srbiji za 2025. godinu](#), Irena Milutinović.

121 NUNS, [Indikatori za nivo slobode medija i Indeks bezbednosti novinara 2024](#), Rade Đurić, april 2025. godine, str. 32.

122 [Smernice za primenu Kodeksa novinara Srbije u onlajn okruženju](#)

123 [Kodeks Asocijacije onlajn medija](#).

javno izrazili određene stavove ili su stali u zaštitu profesionalnih prava i usprotivili se načinu izveštavanja svojih medija.

I pored svih navedenih zakonskih garancija, najdrastičniji slučaj zabeležen je u mediju TV Euronews koji je u vlasništvu kompanije Telekom Srbija, a koja je u većinskom državnom vlasništvu. Novinarka Marija Šehić dobila je otkaz ugovora o radu uz obrazloženje da je nesavesno ili nemarno izvršavala radne obaveze i da je povredila radnu disciplinu. Jedan od razloga koji su navedeni je to što je u programu pogrešno navela funkcije dvoje gostiju, iako je tu grešku ispravila već tokom iste emisije¹²⁴. Nakon toga, najmanje 12 novinara je dobilo otkaze zbog navodnog tehnološkog viška, uz obrazloženje o organizacionim promenama i prestanku potrebe za njihovim radnim mestima, uz sporne procese ocenjivanja i promene sistematizacije radnih mesta. Otkazi su usledili usled promena u rukovodstvu ovog medija i nakon promene uređivačke politike. Novinari su pre toga više meseci bili izloženi različitim oblicima pritisaka, što je postalo vidljivo nakon što je veliki broj novinara ove redakcije napisao saopštenje u kojem su izrazili neslaganje sa saopštenjem ovog medija povodom blokade RTS-a, ukazujući na odstupanje od profesionalnih standarda. Iako je u internoj komunikaciji kao razlog otkaza navođeno smanjenje troškova, nakon promene rukovodstva ulagalo se u nove projekte, pravili su se dodatni troškovi i zapošljavan je veći broj ljudi¹²⁵.

Zabeleženi su i slučajevi otkaza novinarima u kojima je kao formalni razlog navođen „tehnološki višak“, dok su sami novinari isticali da su stvarni razlozi povezani sa izražavanjem mišljenja, objavljivanjem slika sa protesta i javne podrške studentskim protestima na svojim privatnim profilima. Primeri takvih situacija uključuju otkaze urednici vikend izdanja „Politike“ Sandri Gucijan i urednici hronike Dorotei Čarnić, zatim novinarki „Večernjih novosti“ Vojislavi Crnjanski Spasojević¹²⁶, urednici veb sajta ELLE magazina Tari Đukić¹²⁷, kao i Milici Blažević, studentkinji završne godine novinarstva zaposlenoj na televiziji Tanjug¹²⁸.

Pritisци se nastavljaju i u 2026. godini, a jedna od ključnih tačaka jesu promene u Adria News Networku, u okviru koje posluju mediji N1, Nova, Danas, Radar, nova.rs, ali i drugi mediji u regionu. Zabrinutost je počela sa smenom direktora N1 televizije Igora Božića, koja je u javnosti viđena kao udar na uređivačku nezavisnost ove televizije i pritisak na ostale medije iz ove grupe, kao i nedopustivo uplitanje vlasnika u uređivačku politiku ovog medija, koje može imati posledice ne samo na ove medije već i generalno na slobodu medija u Srbiji¹²⁹. Zabrinutost se nastavila nakon potvrde da je postignut sporazum o prodaji kompanije Adria News S.à r.l. međunarodnoj investicionoj grupi Alpac Capital. Iako prodaja sama po sebi ne mora da znači automatski pretnju uređivačkoj nezavisnosti, ipak društveno-politička

124 Koalicija za slobodu medija, [Otkaz Mariji Šehić na TV Euronews Srbijaprimer je progona novinarkе koja se suprotstavila profesionalnom beščašću](#), 12. jun 2025. godine.

125 NUNS, EFJ, UNS, NUNS i sindikat Nezavisnost: [Euronews Srbija otpustio novinare, snimatelje i medijske radnike koji su branili profesiju](#), 28. jun 2025. godine.

126 Danas, [Skup „Stop progonu novinara“: Novinarke svedoče o otkazima zbog profesionalnih priloga i ličnih objava](#), FoNet, 20. jun 2025. godine.

127 N1, [Urednica dobila otkaz u ELLE: Izdavač demantuje da je razlog podrška studentima](#), 15. januar 2025. godine.

128 Vreme, [Otkaz novinarki Tanjuga zbog podrške studentima?](#), 2 septembar 2025. godine.

129 NUNS, [NKEU: Smena direktora N1 i pritisci na uređivačku politiku udaljavaju Srbiju od evropskih standarda](#), 9. april 2026. godine.

situacija, trenutno stanje u medijskom sektoru i pritisci sa kojima se mediji susreću ukazuju na ozbiljnost ove situacije i na mnogo šire pritiske na slobodu medija u Srbiji¹³⁰.

Lokalni mediji trpe posledice rada u manjim sredinama, gde se većina ljudi međusobno poznaje, te se skoro svakodnevno dovodi u pitanje odluka novinara da objave određeni sadržaj, često uz sugestije o tome na koga se vest odnosi, pa čak i uz dobijanje „prijateljskih“ poziva¹³¹.

— B.3 UREDNIČKA NEZAVISNOST U JAVNIM MEDIJSKIM SERVISIMA

Urednička nezavisnost javnih medijskih servisa propisana je Zakonom o javnim medijskim servisima. Kao i zabrana cenzure i nezakonitog uticaja na redakciju i novinare, ona je garantovana i statutima Radio-televizije Srbije i Radio-televizije Vojvodine. RTS je usvojio Etički kodeks koji ne sadrži odredbe o uređivačkoj nezavisnosti, ali propisuju se određeni standardi postupanja i ponašanja novinara¹³².

Ne postoje posebna interna organizaciona pravila kako bi redakcije bile nezavisne od upravnih tela javnog medija. Etički kodeks RTS-a ne sadrži takva pravila, dok su u kolektivnom ugovoru RTV-a predviđene neke dodatne garancije novinarima, odnosno autorima.

Međutim, i 2025. godine nastavlja se sa pritiscima na javne servise koji utiču i na njihovu uređivačku politiku. Zabeleženi su slučajevi pritisaka od strane javnih funkcionera, a posebno zabrinjava postupanje unutar samog RTS-a u odnosu na zaposlene koji su javno izrazili svoje mišljenje i koji su zahtevali od RTS-a da izveštava profesionalno, blagovremeno i objektivno u skladu sa zakonom.

Vlast je i prethodne godine nastavila da vrši pritiske na javne servise, pre svega na RTS. Nezadovoljan načinom izveštavanja, predsednik Republike je nazvao dopisnicu RTS-a iz Niša imbecilom, a u izvinjenju koje je uputio nakon toga, izrekao je nove uvrede¹³³. Takođe, predsednik Republike je izjavljivao da je RTS deo obojene revolucije, dok je targetirao i pojedine novinare. RTS se našao i na meti Srpske napredne stranke čiji su pripadnici navodili da se novinari stavljaju na stranu političara koji bi da ruše ustavni poredak Srbije¹³⁴.

Sa druge strane, nezadovoljni izveštavanjem o protestima i društvenim dešavanjima, studenti u blokadi i građani su blokirali RTS i zahtevali da javni servis izveštava u skladu sa zakonom. Tada su se pojedini zaposleni našli na meti kada su se na društvenim mrežama javno delili lični

130 NUNS, [EFJ i regionalne članice EFJ-a izražavaju zabrinutost zbog prodaje Adria News Networka kompaniji Alpac Capital](#), 29. maj 2026. godine.

131 Istaknuto od strane novinarki i novinara u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

132 NUNS, [Indikatori za nivo slobode medija i Indeks bezbednosti novinara 2023](#), Rade Đurić i Marija Babić, april 2024. godine, str. 25.

133 Vreme, [Vučić se izvinio, ali prozvao novinare i RTS: Nisu novinari, već politički aktivisti](#), 3. mart 2025. godine.

134 Danas, [Vučić je opsednut RTS-om: Predsednik u ratu s državnom televizijom, hoće da je pretvori u Informer i Pink](#), Nađa Vukajlović, 7. oktobar 2025. godine.

podaci i postavljeni su plakati sa imenima i fotografijama urednika, koji po formi podsećaju na poternice.

Zaposleni na RTS-u su tokom 2025. godine trpeli ogromne pritiske unutar same redakcije. U toku protesta jedan deo zaposlenih je formirao neformalnu grupu „Naš pRoTeSt”, koja je zahtevala profesionalno izveštavanje RTS-a u skladu sa zakonom i kodeksom. Zaposleni iz ove grupe su trpeli niz pritisaka, te su neki od njih pozvani na informativni razgovor od strane BIA. Naime, nakon zbora zaposlenih RTS-a koji je održan 16. aprila na parking u zgrade ove medijske kuće, gde je bilo prisutno više od 50 koleginica i kolega, petoro njih je dobilo poziv od BIA, a neki od njih su bili i članovi ove neformalne organizacije¹³⁵.

Pritisci u okviru same medijske kuće usledili su zbog profesionalnih stavova, izražavanja mišljenja ili potpisivanja otvorenog pisma rukovodstvu RTS-a. Velikom broju honorarnih saradnika nije produžen ugovor iako su na tim pozicijama bili veoma dugo, pa čak i na pozicijama koje su u RTS-u deficitarne. Takođe, troje stalno zaposlenih sa Radio Beograda je dobilo rešenja o meri opomene zbog navodne povrede radnih obaveza i nepoštovanja radne discipline, uz najavu otkaza ukoliko se ista povreda ponovi u narednih šest meseci. Sve je usledilo nakon što su potpisali otvoreno pismo u kojem su se javno usprotivili načinu izveštavanja RTS-a i zatražili da ovaj javni servis objektivno, istinito i blagovremeno izveštava, u skladu sa zakonima i etičkim standardima, a većina njih je bila deo neformalnog udruženja radnika RTS-a „Naš pRoTeSt”¹³⁶. U 2025. godini nastavilo se sa „mobingom praznog stola”. Naime, urednica informativnog programa RTS-a Tamara Tankosić je i prošle godine bila ignorisana, nije dobijala radne zadatke i veoma retko su se njeni prilozi pojavljivali u informativnim emisijama. Takođe, nakon što je uputio otvoreno pismo uredniku informativnog programa RTS, novinar Milan Srdić iz dopisništva RTS-a u Novom Sadu više ne dobija radne zadatke¹³⁷.

Novinari koji su želeli da izveštavaju slobodno i prate studentske i građanske proteste trpeli su mnogo pritisaka u 2025. godini i imali su posledice zbog toga. Pritisci se javljaju prilikom pokušaja pozivanja određenih gostiju u emisije i obrađivanja pojedinih tema, ali vrše se i putem izmena programskih šema¹³⁸.

— B.4 UREDNIČKA NEZAVISNOST U NEPROFITNOM MEDIJSKOM SEKTORU

Mediji civilnog sektora su sredstva javnog informisanja koja svoje usluge pružaju u javnom interesu, radi zadovoljavanja specifičnih interesa pojedinih društvenih grupa i organizacija građana, a izdavač ne može biti pravno lice koje je osnovano radi sticanja dobiti¹³⁹. Medijske usluge civilnog sektora pružaju se radi specifičnih interesa pojedinih društvenih

135 NUNS, [Zabrinuti smo zbog pozivanja zaposlenih sa RTS-a na informativne razgovore](#), 14. april 2025. godine.

136 NUNS, [Zahtevamo hitan prekid odmazde protiv zaposlenih na RTS-u zbog odbrane objektivnog izveštavanja](#), 25. jul 2025. godine.

137 OEBS, *Ekonomika i socijalna prava novinara i medijskih radnika*, dr. Jovana Misailović, dr. Mario Reljanović, februar 2026. godine, str. 20, 26 i 27.

138 Istaknuto od strane novinarki i novinara u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

139 Zakon o javnom informisanju i medijima, član 36.

grupa, a ne radi sticanja dobiti, a pružalac medijske usluge može biti udruženje, zadužbina, fondacija, visokoškolska ustanova, crkva i verska zajednica¹⁴⁰. Najveći broj neprofitnih medija su onlajn mediji. Uglavnom su to mediji koji se bave istraživačkim novinarstvom, ali i lokalni mediji koji zapošljavaju manji broj novinara i koji su osnovani od strane organizacija civilnog društva. Značaj neprofitnih medija je veliki, posebno jer se fokus stavlja na određene specifične interese i teme. Međutim, doprinos neprofitnih medija se video i proteklih godinu i po dana u izveštavanjima sa terena i svakodnevnim društvenim dešavanjima. Izveštavali su o temama koje su od javnog interesa i u tome bili prepoznati¹⁴¹.

Pojedini mediji imaju usvojene interne akte i kodekse, a tamo gde oni postoje, primenjuju se u praksi. Ipak veći broj medija i dalje nema svoje interne akte. Mediji koji se bave istraživačkim novinarstvom imaju svoje interne akte, a to su Centar za istraživačko novinarstvo Srbije (CINS), Insajder, Balkanska istraživačka mreža (BIRN) i Mreža za istraživanje kriminala i korupcije KRIK. BIRN ima i svoj etički kodeks. Pored njih, interne akte imaju i pojedini lokalni mediji kao što su portali Storyteller i Magločistač, a sadrže i odredbe koje se tiču odnosa menadžmenta i redakcije.

Neprofitni mediji i novinari tih redakcija su bili izloženi različitim pritiscima. Istraživački mediji su izloženi SLAPP tužbama, a taj trend se nastavio i u 2025. godini. KRIK je bio meta ozbiljnih SLAPP tužbi, ne samo za povredu ugleda i časti već i krivičnih tužbi kojima su tražene čak i zatvorske kazne i zabrana bavljenjem novinarskim poslom. Takođe, ovi mediji su bili meta svakodnevnih pritisaka i targetiranja od strane nosilaca javnih funkcija, kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou¹⁴².

— B.5 NOVINARSKA SLOBODA U PROCESU PROIZVODNJE VESTI

Novinarska sloboda u procesu proizvodnje vesti i odabira tema zavisi pre svega od vrste medija u kojoj rade, njihove uređivačke nezavisnosti i profesionalnosti. Ta razlika je postala još jasnija u prethodnoj godini, koja je pokazala da mediji koji imaju veću uređivačku nezavisnost imaju i više slobode. I dalje najviše slobode imaju mediji koji se bave istraživačkim novinarstvom, dok je u provladinim medijima situacija drugačija.

Novinari su u prethodnih godinu dana bili izloženi različitim uticajima i bili pod spoljnim, ali i unutrašnjim pritiscima. Novinari različitih medija su pod različitim vrstama spoljnih pritisaka već duži niz godina. Oni koji profesionalno obavljaju svoj posao nalaze se pod stalnim pritiscima onih o kojima kritički izveštavaju. Međutim, u 2025. godini zabeleženi su i pritisci od strane menadžmenta. Novinari Euronews Srbija bili su izloženi pritiscima menadžmenta ali i uredništva, što je uključivalo i cenzuru, neprofesionalne zahteve, zabranu postavljanja pitanja određenim predstavnicima vlasti, ali i

140 Zakon o elektronskim medijima, član 84.

141 H-ALTER, [Neprofitni mediji u doba pobune](#), Alen Mikec, 23. novembra 2025. godine.

142 Istaknuto od strane novinarki i novinara u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

sankcije zbog odbijanja da se povinuju takvim nalogima. Situacija se pogoršala od trenutka kada su se novinari i ostali medijski radnici usprotivili i javno izrazili neslaganje sa menadžmentom. Nakon toga usledili su još veći pritisci, stalne pretnje otkazima, ali i menjanje radnog rasporeda koji je bio iscrpljujući i neodrživ za zaposlene¹⁴³. Sve je to uticalo i na njihove profesionalne standarde i obavljanje novinarskog posla.

U 2025. godini je više nego prethodnih godina bila izražena cenzura i samocenzura, kako u privatnim medijima tako i u javnim servisima. Jedan od ključnih faktora kršenja njihovih prava bio je neprimeren uticaj urednika, ali i spoljni uticaj na izveštavanje. To je posebno zabrinjavajuće kod novinara koji imaju ugovore van radnog odnosa i koji nemaju skoro nikakvu zaštitu¹⁴⁴. Međutim, primeri iz prethodne godine su nam pokazali da ni ugovori o radu nisu velika garancija¹⁴⁵. Takođe, samocenzura je bila izuzetno prisutna prethodne godine, a niz primera ukazuje na to da su poslodavci i menadžment svojim postupanjem imali ideju da utiču na novinare da ne pokrivaju određene teme i da ograniče objektivno izveštavanje. Sa druge strane, autocenzura je veoma prisutna kod medija koji su bliski vlasti, a direktno je povezana sa njihovom egzistencijom, odnosno pristajanjem na takva pravila zarad opstanka¹⁴⁶. U javnim servisima je jako izražena autocenzura jer su ljudi na to navikli i tako rade godinama¹⁴⁷.

— B.6 RADNI POLOŽAJ NOVINARKI

Generalno pogoršanje uslova rada posebno je pogodilo novinarke. One rade u veoma teškim uslovima, a često su njihov položaj i sami uslovi rada lošiji u odnosu na muške kolege. Toj situaciji najviše doprinose posebni specifični načini ugrožavanja novinarki, uključujući seksizam, mizoginiju i diskriminaciju. Novinarke su često preopterećene, posao obavljaju van radnog odnosa, što dovodi i do zdravstvenih problema¹⁴⁸. Položaj novinarki u manjim lokalnim mestima je teži jer su u pitanju male sredine gde se svi međusobno poznaju, a odgovornost je veća¹⁴⁹.

Ekonomski položaj novinarki je nepovoljniji nego kolega novinara. Iako kriza pogađa oba pola, istraživanja pokazuju da su novinarke više pogođene pri izlasku iz profesije, dok je to posebno vidljivo prilikom ponovnog ulaska na tržište rada. Naime, u slučaju gubitka posla, žene su u nepovoljnijem položaju jer 25,2% njih nema realne šanse da pronade novi posao. Postoje razlike u platama, naročito u nižim platnim razredima, muškarci su zastupljeniji u kategorijama najvećih primanja, dok su žene u nižim platnim razredima¹⁵⁰.

143 NUNS, [EFJ i NUNS: Zabrinjavajući pritisci i urušavanje profesionalnih standarda u Euronews Srbija moraju prestati](#), 16. maj 2025. godine.

144 OEBS, [Ekonomska i socijalna prava novinara i medijskih radnika](#), dr. Jovana Misailović, dr. Mario Reljanović, februar 2026. godine.

145 Veliki broj otkaza ugovora o radu zaposlenih u Euronews Srbija, zbog tehnološkog viška.

146 Koalicija za slobodu medija, [Analiza rezultata istraživanja o radnim pravima, socio-ekonomskom položaju i profesionalnom statusu medijskih radnika i radnica u Republici Srbiji 2025. godine](#), dr. Smiljana Milinkov, mart 2026. godine, str. 39.

147 Istaknuto od strane novinarki i novinara u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

148 Koalicija za slobodu medija, [Analiza rezultata istraživanja o radnim pravima, socio-ekonomskom položaju i profesionalnom statusu medijskih radnika i radnica u Republici Srbiji 2025. godine](#), dr. Smiljana Milinkov, mart 2026. godine.

149 Forum žene Prijepolja, [Amela Bajrović: Teže je biti novinarka u manjem gradu](#), 25. mart 2026. godine.

150 Koalicija za slobodu medija, [Analiza rezultata istraživanja o radnim pravima, socio-ekonomskom položaju i profesionalnom statusu medijskih radnika i radnica u Republici Srbiji 2025. godine](#), dr. Smiljana Milinkov, mart 2026. godine, str. 17 i 18.

Iako novinarke preovlađuju u ovoj profesiji i prisutne su na uredničkim pozicijama, i dalje je veći broj muškaraca na rukovodećim mestima. Još uvek je u medijima prisutna dominacija muškaraca i neravnopravnost u pojedinim oblastima, kao što je rodna neravnoteža u udarnim vestima¹⁵¹.

Žene su izložene specifičnim pritiscima zasnovanim na polu. U prethodnom periodu, iako su napadi bili usmereni i ka novinarkama i novinarima, ipak su se oni razlikovali jer su napadi i pretnje novinarkama često praćene veoma brutalnim mizoginim i seksističkim pretnjama i uvredama. Pored ovakvih napada, novinarke su bile izložene i slučajevima internog zlostavljanja¹⁵². Posebno zabrinjavaju podaci iz istraživanja da je gotovo 80% novinarki doživelo neki oblik rodno zasnovanog nasilja¹⁵³.

Takođe, novinarke i medijske radnice u Srbiji su izložene različitim oblicima diskriminacije. Istraživanja pokazuju da je 84% anketiranih medijskih radnica doživelo rodno zasnovanu diskriminaciju, a posebno zabrinjava činjenica da je samo pet posto njih prijavilo slučaj inspekciji rada¹⁵⁴. Često se novinarkama upućuju komentari o izgledu, a izložene su i diskriminaciji kada je u pitanju nacionalna pripadnost, kao i zbog načina na koji govore srpski jezik¹⁵⁵.

Novinarke se susreću sa problemima u svakodnevnom radu, pritiscima od strane sagovornika, neprimerenim komentarima i ponudama, do situacija da se sagovornici u toku razgovora obraćaju kolegama, a ne njima¹⁵⁶.

Novinarke se ne osećaju bezbedno, a nedostaci internih akata u redakcijama dodatno produbljuju njihovu nesigurnost. Nedostatak volje u samim redakcijama da se ozbiljnije bave ovim pitanjem, uz neadekvatno reagovanje nadležnih institucija, ukazuje na nedovoljno razvijen mehanizam njihove zaštite. Na to ukazuju i pojedini slučajevi kada redakcija odluči da novinarke pošalje da izveštavaju na određena rizičnija mesta i događaje jer se očekuje da će biti manje šanse da će napasti ženu nego muškarca, što često nije slučaj¹⁵⁷.

151 GMMP, [KO PRAVI VESTI, Žene i muškarci u vestima u Srbiji](#), Snježana Milivojević i Danka Ninković-Slavnić, decembar 2025. godine str. 36.

152 Koalicija za slobodu medija, [Analiza rezultata istraživanja o radnim pravima, socio-ekonomskom položaju i profesionalnom statusu medijskih radnika i radnica u Republici Srbiji 2025. godine](#), dr Smiljana Milinkov, mart 2026. godine.

153 Nezavisnost, [Konferencija o nasilju nad ženama u medijima: 'Nećemo pristati na šutnju'](#), 21. april 2026. godine.

154 Nezavisnost, [Masovna diskriminacija medijskih radnica u Srbiji!](#), 19. decembar 2025. godine.

155 Istaknuto od strane novinarki i novinara u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

156 Ibid.

157 Ibid.

C. BEZBEDNOST NOVINARA/KI

— C.1 NOVINARI I MEDIJSKI AKTERI IMAJU PRISTUP NEPOSREDNIM I EFIKASNIM ZAŠTITNIM MERAMA

Novinari i medijski akteri u Srbiji, kada su napadnuti ili im se preti, imaju ograničen pristup neposrednim i efikasnim zaštitnim merama.

Javno tužilaštvo i MUP, uz podršku i na inicijativu novinarskih udruženja, uspostavili su još 2016. godine mehanizam prijavljivanja ozbiljnih pretnji, omogućavajući novinarima relativno lak pristup sistemu. Funkcionalni mehanizam obuhvata sistem prijavljivanja i obaveštavanja kroz uputstva koja obavezuju tužioce i policiju na hitno postupanje u okviru kratkih rokova, kao i kontakt tačke za brzo prijavljivanje i proveru slučajeva. Uputstva imperativno obavezuju tužioce i policiju na hitno postupanje u okviru kratkih rokova, brzo prijavljivanje i proveru slučajeva.¹⁵⁸

Novinari koji su izloženi pretnjama i napadima mogu se obratiti i Stalnoj radnoj grupi za bezbednost koja koordinira i prati rad kontakt tačaka, zasedajući redovno ili vanredno, u zavisnosti od aktuelnih pretnji napada na novinare.

Sistem je delimično funkcionalan i u stvarnosti olakšava prijavljivanje, međutim primena u praksi pokazuje da njegova efikasnost varira. U toku godine u javnim tužilaštvima je po prijavama formirano 140 predmeta.¹⁵⁹ Ponašanje i odnos posebno pripadnika policije često su selektivni i protivni propisima po kojima postupaju. Javni tužioci su takođe selektivno postupali, ali za razliku od pripadnika policije, pokazali su viši stepen odgovornosti.

U 2025. godini nastupila je drastična promena u postupanju i odnosu pripadnika policije, posebno nakon nastanka studentskih protesta i blokada zajedno sa građanima. Od marta 2025. godine do kraja decembra iste godine zabeleženo je više od 75 različitih oblika napada, pretnji službenika policije i drugih posebnih jedinica MUP-a novinarima, kao i različitih oblika nepostupanja ili odbijanja da se postupi kada su novinari napadnuti ili kada im se pretilo.¹⁶⁰ Ova nagla promena u ponašanju predstavnika policije vezuje se za društveno-političke promene i nezadovoljstvo studenata i građana u Srbiji postupcima i odnosom predstavnika vlasti prema odgovornosti za tragedije i korupciju u zemlji.

Iako je zadržan osnovni nivo komunikacije i zahteva prema policiji u sistemu kontakt tačaka, predstavnici četiri od pet udruženja u okviru rada Stalne radne grupe zamrzli su odnose sa predstavnicima policije i nastavili da se služe samo zvaničnim sistemom kontakt tačaka.¹⁶¹ Ovaj proces predstavlja reakciju i nezadovoljstvo radom izvršnih organa vlasti od strane

158 Vrhovno javno tužilaštvo, [stranica Bezbednost novinara](#), decembar 2025.

159 Vrhovno javno tužilaštvo, Statistički podaci o postupanju javnih tužilaštava, maj 2026.

160 NUNS, [Avgust rekordan po napadima na novinare i novinarke](#): 46 incidenata za mesec dana, 14 napada od strane policije.

161 Beta, [ANEM i NUNS zamrzavaju članstvo u Stalnoj radnoj grupi za bezbednost novinara](#), januar 2026.

najvećeg broja aktivnih i kredibilnih udruženja i organizacija na svim nivoima. Posebno se apostrofira policija za koju se smatra da je pod ogromnim uticajem izvršne vlasti.¹⁶²

— C.2 NOVINARI I OSTALI MEDIJSKI AKTERI (ČIJI SU ŽIVOT I FIZIČKI INTEGRITET IZLOŽENI STVARNOM I NEPOSREDNOM RIZIKU) IMAJU PRISTUP SPECIJALNOJ ZAŠTITI ILI MEHANIZMIMA BEZBEDNOSTI

U Srbiji postoji nekoliko mehanizama za zaštitu novinara koji se suočavaju s pretnjama ili su u opasnosti, posebno onih koji istražuju korupciju i organizovani kriminal. Ovi mehanizmi se uglavnom fokusiraju na pravnu zaštitu i brzu reakciju institucija, dok kapaciteti za pružanje direktne fizičke zaštite pojedincima i neke druge posebije mere ostaju ograničeni.

Policija u saradnji sa BIA može da pruži individualnu i posebnu zaštitu u slučajevima kada proceni da postoji potreba za tim. Ta procena se vrši na lični zahtev lica na koje se odnosi, ili na osnovu službene procene policije da je to neophodno. Direktna fizička zaštita, poput dodeljivanja ličnog obezbeđenja, pruža se retko i obično u izuzetnim situacijama kada je procenjeno da je rizik po život ili fizički integritet novinara visok. Takve mere zahtevaju individualnu procenu nadležnih organa, nisu sistematski uređene i nisu jedan od mehanizama koji novinari podržavaju, uglavnom zbog visokog nivoa nepoverenja prema policiji i bezbednosnim strukturama koje predstavlja BIA. U praksi, procena bezbednosti može se sprovesti individualno od strane nadležnih organa, kao što je u ranijim periodima Ministarstvo unutrašnjih poslova učinilo u nekim slučajevima kada novinari prijave pretnje ili napade. U julu 2025. godine novinar Veran Matić zatražio je od policije procenu svoje bezbednosti nakon što je predsednik Srbije Aleksandar Vučić izjavio da bi „onima koji su osuđivani zbog Verana Matića trebalo da se briše kazna iz evidencije“. Danas u Srbiji samo jedan novinar ima policijsku zaštitu, a to je Vladimir Mitrić iz Loznice koji već 19 godina ima stalnu policijsku pratnju.¹⁶³

Iako ne postoji standardizovana procedura sistematske procene rizika na nacionalnom nivou, nadležni organi mogu sprovesti individualne procene bezbednosti u konkretnim slučajevima prijavljenih pretnji ili napada na novinare.¹⁶⁴ U praksi se pokazalo da su ovakve procene moguće bez zahteva lica na koja bi se odnosila, već odlukom po službenoj dužnosti i proceni same policije uz pomoć BIA. Brojni novinari i medijski radnici odbijaju da im se izvrši posebna procena bezbednosti, a razlog za to je ozbiljno nepoverenje prema nadležnim organima, policiji i Bezbednosno-informativnoj agenciji.¹⁶⁵

Linije i telefonski brojevi za pomoć novinarima pružaju besplatnu pravnu pomoć novinarima koji su izloženi pretnjama, napadima

162 Insajder TV, [Petrović \(BCBP\): Postupci protiv policajaca u Novom Sadu iako su postupali u skladu sa zakonom, to se uklapa u obrazac ponašanja vlasti](#), aprila 2026.

163 Nova.rs, [Slučaj novinara Vladimira Mitrića ušao u 21. godinu bez potpune pravde](#), 29.04.2026.

164 MUP, [Strateška procena javne bezbednosti MUP za 2026-2029. godinu o trendovima i pravcima zaštite](#), decembar 2025. Godine.

165 [Analiza mentalnog zdravlja novinara](#), ANEM, mart 2026.

ili pritiscima, pokrivajući troškove advokata koji zastupaju napadnute novinare. Pomoć pružaju i organizacije za zaštitu ljudskih prava, poput Yucoma, Građanskih inicijativa i BCLJP.

Iako je psihološka podrška prepoznata kao važna za novinare suočene sa stresom i traumom, takve usluge su ograničene.¹⁶⁶ Novinari često nemaju pristup adekvatnoj psihološkoj pomoći, što ukazuje na potrebu za razvojem specijalizovanih programa podrške u ovoj oblasti. Uprkos postojanju ovih usluga, izazovi ostaju u pogledu njihove dostupnosti, koordinacije i održivosti. Mnoge organizacije zavise od projektnih sredstava, što može uticati na kontinuitet pružanja pomoći.

U 2025. godini je organizovana podrška novinarima bila deo pro bono i volonterske pomoći organizacija i novinarskih udruženja kroz saradnju sa advokatima i njihovim kancelarijama.¹⁶⁷ Ovo se posebno odnosi na advokate koji su novinarima koji su izveštavali za vreme protesta pružali besplatnu uslugu i podršku kada su napadnuti ili privođeni od strane policije ili BIA. Besplatna pravna podrška odnosila se i na druge slučajeve ugrožavanja novinara, poput oduzimanja mobilnih telefona i drugih ličnih uređaja i instaliranja softvera za praćenje komunikacije novinara.

Iako je fokus Stalne radne grupe na pravnoj zaštiti i efikasnom procesuiranju slučajeva ugrožavanja bezbednosti novinara, nema jasnih podataka o postojanju formalizovane procedure sistematske procene rizika koja bi identifikovala specifične potrebe zaštite novinara ili drugih građana koji su žrtve.

— C.3 NOVINARKE IMAJU PRISTUP ZAKONSKIM MERAMA I MEHANIZMIMA PODRŠKE AKO SU IZLOŽENE PRETNJAMA NA OSNOVU POLA, UZNEMIRAVANJU ILI NASILJU

Republika Srbija je 2013. godine ratifikovala Konvenciju Saveta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, poznatu kao Istanbulska konvencija i tako se obavezala da uskladi svoje zakonodavstvo sa standardima konvencije, što je rezultiralo donošenjem i izmenama više zakona i strateških dokumenata usmerenih na prevenciju i suzbijanje rodno zasnovanog nasilja.

Sistemske okvire čine Zakon o sprečavanju nasilja u porodici i Zakon o rodnoj ravnopravnosti. Prvi uvodi hitne mere zaštite, obaveznu procenu rizika od ponavljanja nasilja, kao i koordinisano postupanje nadležnih institucija radi efikasnijeg reagovanja. Drugi zakon usmeren je na suzbijanje svih oblika rodno zasnovanog nasilja, uz istovremeno promovisanje jednakih prava i mogućnosti za žene i muškarce, te obavezuje organe javne vlasti, poslodavce i druge aktere da u svoje delovanje uključe rodnu perspektivu. Strateški okvir određen je Nacionalnom strategijom za sprečavanje i borbu protiv rodno zasnovanog nasilja prema ženama i nasilja u porodici

¹⁶⁶ [NUNS](#) psihološka podrška, ANEM psihološka podrška.

¹⁶⁷ [Zaštitni mehanizam Štit](#), Građanske inicijative, decembar 2024.

za period 2021–2025, kojom se utvrđuju ciljevi i mere za unapređenje institucionalnog odgovora — od prevencije, preko zaštite žrtava, do procesuiranja počinitelja.

Okvir predviđa i niz preventivnih aktivnosti, poput edukacije i podizanja svesti kroz obrazovne programe i javne kampanje, kao i kontinuirano stručno usavršavanje zaposlenih u obrazovanju, zdravstvu, policiji i pravosuđu, kako bi pravovremeno prepoznali i adekvatno reagovali na slučajeve rodno zasnovanog nasilja. Ipak, u praksi se ove aktivnosti u najvećoj meri oslanjaju na rad nevladinih organizacija.

Propisi upućuju na obaveznu saradnju policije, tužilaštva, centara za socijalni rad i drugih relevantnih institucija. Predviđena je i mogućnost izricanja hitnih mera zaštite — poput udaljenja nasilnika iz doma ili zabrane prilaska — u cilju neposredne zaštite žrtve.

Uprkos ovakvom normativnom okviru, novinarke se i dalje suočavaju sa svakodnevnim pretnjama, seksističkim uvredama, fizičkim napadima, kao i dugotrajnim kampanjama targetiranja. Posebni propisi koji štite žene nisu od pomoći novinarkama. Značajan broj ovih slučajeva ostaje bez adekvatnog institucionalnog odgovora ili sudskog epiloga. U bazi Safe Journalists zabeležena su najmanje 73 napada i pretnje upućene novinarkama.¹⁶⁸ U 30 slučajeva radi se o fizičkim napadima, a u 20 slučajeva reč je o pretnjama smrću i ugrožavanju sigurnosti. U najmanje još 50 slučajeva koji se ne odnose direktno na žene, pretnje i napadi mogu da se povežu sa novinarkama. Od 103 pojedinačna lica koja su bila meta napada prijavljenih javnim tužilaštvima u Srbiji, u 48 slučajeva oštećene su novinarke (46,6%).

Novinarke se suočavaju sa gotovo svakodnevnim pretnjama i seksističkim uvredama, fizičkim napadima i dugotrajnim kampanjama targetiranja. Većina slučajeva ostaje nekažnjena ili bez efikasne reakcije institucija.¹⁶⁹

— C.4 USTANOVLJENA JE PRAKSA REGULARNE JAVNE OSUDE PRETNJI I NAPADA NA NOVINARE I MEDIJE

U Srbiji nije uspostavljena dosledna praksa javnog osuđivanja pretnji i napada na novinare. Izostanak jasnih i pravovremenih reakcija često je praćen negativnim narativom predstavnika vlasti, koji dodatno doprinosi stvaranju ambijenta u kojem su ovakvi napadi učestaliji, a napadači ohrabreni da deluju.

Reakcije državnih institucija i političkih aktera izrazito su selektivne. Javne osude se najčešće iznose u politički osetljivim ili strateški važnim slučajevima, i to pre svega kada su meta napada novinari bliski vlastima ili provladinim medijima. Nasuprot tome, pretnje i nasilje usmereni ka nezavisnim i kritički orijentisanim novinarima neretko ostaju bez adekvatne reakcije, posebno kada ne izazovu širu međunarodnu pažnju.

168 [Safejournalists.rs](https://safejournalists.rs) baza, pretraga podataka o novinarkama, decembar 2025.

169 Istaknuto od strane novinarki u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

U pojedinim slučajevima, uključujući i incidente u kojima su učestvovali pripadnici policije, izostaje čak i minimalna institucionalna osuda i opravdava se represija i primenjena sila.

Primeri iz prakse potvrđuju ovakav obrazac. Dok u pojedinim slučajevima napada na novinare provladinih medija dolazi do brze reakcije i procesuiranja, incidenti koji pogađaju nezavisne novinare često ostaju bez epiloga. U slučaju novinara Vuka Cvijića nije zabeležen značajan napredak u istrazi, što dodatno osvetljava problem selektivnog postupanja.¹⁷⁰

U 2025. godini uočena je izražena sklonost javnih funkcionera da brzo i bez rezerve staju u zaštitu provladinih medija, često i bez prethodne provere činjenica. Istovremeno, u slučajevima napada na nezavisne novinare reakcije izostaju ili dolaze sa zakašnjenjem, i to uglavnom samo u situacijama težih fizičkih incidenata. Posebno zabrinjava uloga javnih izjava političkih lidera u formiranju neprijateljskog okruženja. Negativne kvalifikacije novinara često potiču upravo od nosilaca javnih funkcija, nakon čega se takav narativ širi kroz provladine medije i društvene mreže. Ovakve koordinisane kampanje diskreditacije imaju za cilj zastrašivanje i delegitimisanje kritičkog novinarstva. U napadima na novinare i medije je uočeno pet dominantnih narativa, koji se međusobno prepliću i dopunjuju: profesionalna diskreditacija, dehumanizacija i demonizacija, etiketiranje novinara kao izdajnika i plaćenika, kriminalizacija, kao i fašizacija i nacifikacija.¹⁷¹ U tom kontekstu, primer kontinuiranih napada na redakciju KRIK ilustruje način na koji se kroz sinergiju političkih izjava i medijskog narativa stvara dugotrajna kampanja pritiska. Slični obrasci beleže se i u drugim slučajevima, gde se politički i medijski akteri služe gotovo identičnim rečnikom u obračunu sa nezavisnim novinarima.

Uprkos formalnom postojanju pravnog okvira, u praksi ne postoji dosledna, nedvosmislena i sistemska podrška zaštiti novinara. Naprotiv, selektivne reakcije, izostanak osuda i aktivno kreiranje negativnog narativa doprinose atmosferi u kojoj su novinari, posebno oni koji kritički izveštavaju, izloženi povećanom riziku. Za poslednjih pet meseci 2025. godine, Slavko Ćuruvija fondacija zabeležila je ukupno 673 verbalna napada na novinare i medije.¹⁷²

— C.5 POLICIJSKE VLASTI SU OSETLJIVE NA PITANJA BEZBEDNOSTI NOVINARA

Policijski službenici u Srbiji i dalje ne pokazuju dovoljan nivo obučenosti za zaštitu osnovnih ljudskih prava niti razumevanje uloge novinara u demokratskom društvu.

Ponašanje i odnos policajaca prema novinarima na terenu ukazuje na ozbiljan jaz između formalnih obuka i stvarnog postupanja, pri čemu policija često ne postupa u skladu sa međunarodnim standardima i sopstvenim obavezama u vezi sa zaštitom novinara.

170 [Napadi na novinara Radara Vuka Cvijića](#), septembar 2025.

171 SCF, [Konstruisanje neprijatelja: Kako se tabloidi obračunavaju sa profesionalnim novinarima](#), jun 2025. godine.

172 SCF, [Na meti moćnika, Šestomesečni izveštaj](#), februar 2026. godine.

Tokom 2025. godine zabeležen je veliki broj incidenata u kojima su policijski službenici direktno ugrožavali bezbednost novinara. U najmanje 77 slučajeva novinari su bili izloženi fizičkom nasilju, pretnjama, neosnovanom lišavanju slobode, kao i oduzimanju opreme ili ometanju u radu. Posebno su problematični slučajevi izveštavanja sa protesta i javnih okupljanja, gde su novinari, uprkos jasno istaknutim obeležjima, bili tretirani kao učesnici, a ne kao posmatrači od javnog interesa.¹⁷³

Policija nije pokazala odgovarajuću pažnju prema novinarima kada je u pitanju njihova bezbednost. Odnos policije prema novinarima u 2025. godini karakterišu nasilje, zastrašivanje, institucionalna neefikasnost i nedostatak odgovornosti, što je u suprotnosti sa domaćim propisima i međunarodnim standardima zaštite slobode izražavanja.¹⁷⁴

Novinari su privođeni bez jasnog pravnog osnova, legitimisani na selektivan način ili izloženi zastrašivanju od strane policijskih službenika tokom izveštavanja sa terena. U pojedinim situacijama policija je oduzimala mobilne telefone, kamere, laptopove i snimljeni materijal, čime je direktno ugrožavala slobodu informisanja i zaštitu izvora. Takođe su zabeleženi slučajevi verbalnih pretnji i pokušaja udaljavanja novinara sa mesta događaja bez zakonskog osnova, naročito tokom politički osetljivih skupova.

Ovakvo postupanje dovelo je do ozbiljnog narušavanja poverenja između novinara i Ministarstva unutrašnjih poslova, kao i do prekida redovne komunikacije sa pojedinim redakcijama i novinarskim udruženjima.

MUP primenjuje Uputstvo o hitnom postupanju u slučajevima pretnji i napada, koje je usvojeno još 2016. godine. Uputstvo je deo primene Zakona o policiji i nije unapređivano do danas. MUP bi takođe trebalo da primenjuje i interni akt kojim se obezbeđuje pomoć oštećenima prilikom izvršenja krivičnih dela, a više puta je naglašavano da se ovaj akt odnosi i na novinare i medijske radnike.

Iako policija formalno sprovodi obuke iz oblasti ljudskih prava, često uz podršku međunarodnih organizacija poput OSCE, praktičan odnos policije prema novinarima pokazuje da te obuke nemaju odgovarajući efekat.¹⁷⁵

Organizacije i istraživanja naglašavaju nekoliko ključnih zaključaka kada je reč o postupanju policije prema novinarima:

- policija sve češće koristi prekomernu silu ili ovlašćenja kako bi ograničila izveštavanje sa protesta;
- neosnovana privođenja i oduzimanje opreme postaju standardni obrasci pritiska;

173 [NUNS: MUP da pokrene postupke protiv službenika koji su sinoć fizički napali novinare](#), NUNS, novembar 2025.

174 [Bezbednost novinarki u Srbiji drastično pogoršana: pretnje, fizički napadi i nekažnjivost obeležili 2025. godinu](#), NUNS, mart 2026.

175 Istaknuto od strane novinarki u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

- nedostatak efikasnih istraga i sankcija za policijske službenike doprinosi nekažnjivosti;
- izražen je problem targetiranja novinara koji izveštavaju o politički osetljivim temama;
- formalni mehanizmi zaštite novinara postoje, ali njihova implementacija ostaje slaba i nedosledna.

Dodatni problem predstavlja netransparentnost u radu policije i otežana komunikacija sa novinarima. Upiti medija često ostaju bez odgovora ili su odgovori nepotpuni i neblagovremeni, dok se komunikacija svodi na formalne procedure koje ne omogućavaju efikasnu razmenu informacija.¹⁷⁶

— C.6 SPECIJALIZOVANE ISTRAŽNE JEDINICE I/ ILI SLUŽBENICI SU OPREMLJENI RELEVANTNOM EKSPERTIZOM ZA ISTRAGU NAPADA I NASILJA NAD NOVINARIMA

Uprkos postojanju formalnih mehanizama saradnje između policije i javnih tužilaštava, uključujući sistem kontakt tačaka uspostavljen još 2018. godine, praksa u 2025. godini pokazuje ozbiljne nedostatke u zaštiti novinara i efikasnom reagovanju na napade.

Kontakt tačke, iako zamišljene kao ključni instrument koordinacije i brze reakcije, često funkcionišu bez kontinuiteta, uz učestale kadrovske promene, nedovoljnu obuku i ograničenu transparentnost rada. Posvećenost javnih tužilaca i policajaca zavisi od odnosa samog dela institucije i individualnog odnosa prema pitanju napada na novinare. U prethodnoj godini je utisak da je taj odnos bolji od strane dela javnog tužilaštva, dok je odnos službenika policije postao veoma loš i zabrinjavajući.

Danas javna tužilaštva i policija raspolažu dovoljnim znanjem da bi zaštitili novinare. U operativnom smislu, policija raspolaže značajnim tehničkim kapacitetima za prikupljanje dokaza, dok tužilaštva imaju ključnu ulogu u procesuiranju. Međutim, nedostatak koordinacije, različiti nivoi posvećenosti i odsustvo senzibiliteta prema položaju novinara dovode do neujednačenog postupanja. U praksi, prijave novinara se često obrađuju sporo ili selektivno, a pojedini slučajevi se odbacuju zbog formalnog tumačenja da ne postoje direktne pretnje, zanemarujući širi kontekst zastrašivanja i težinu posledica po novinare.¹⁷⁷

Saradnja između institucija je pogoršana, najčešće sporim postupanjem ili nepostupanjem policije u slučajevima izdatih naloga za postupanje. Ovo ozbiljno otežava istrage, ali ne opravdava javne tužioce koji i dalje u velikom broju slučajeva lako odbacuju prijave novinara i ne posežu za ozbiljnijim razmatranjem postojanja drugih krivičnih dela ili prekršaja.

¹⁷⁶ Ibid.

¹⁷⁷ Istaknuto od strane novinarki u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

Tokom 2025. godine zabeležen je niz konkretnih incidenata koji ukazuju na problematično postupanje policije prema novinarima. U više navrata novinari su neosnovano privođeni tokom izveštavanja sa javnih skupova i protesta, bez jasnog pravnog osnova, često uz zadržavanje koje nije bilo proporcionalno situaciji. Takođe su zabeleženi slučajevi u kojima su policijski službenici oduzimali mobilne telefone i opremu, čime su direktno onemogućavali dokumentovanje događaja i potencijalnih zloupotreba.¹⁷⁸ Posebno zabrinjavaju slučajevi upotrebe mera nadzora i digitalnog praćenja. U 2025. godini evidentirano je najmanje 15 slučajeva u kojima su novinari bili mete sofisticiranih alata za nadzor, uključujući softvere poput Pegasus spyware, Predator spyware i forenzičke alate kao što je Cellebrite, kao i srpski softver NoviSpy. U najmanje pet slučajeva potvrđeno je kompromitovanje komunikacija, što ukazuje na ozbiljne rizike po zaštitu izvora i privatnost novinara.¹⁷⁹

Pored toga, zabeleženi su i slučajevi fizičkog i verbalnog nasilja od strane policijskih službenika, naročito tokom obezbeđivanja javnih okupljanja. Novinari su u pojedinim situacijama udaljavani sa mesta događaja iako su bili jasno obeleženi, dok policija nije reagovala na napade trećih lica ili je reagovala sa značajnim zakašnjenjem. Ovakvo postupanje dodatno je doprinelo osećaju nesigurnosti i nepoverenja među medijskim radnicima.¹⁸⁰

— C.7 EFIKASNO SE SPROVODE ISTRAGE OZBILJNIH FIZIČKIH NAPADA NA NOVINARE I OSTALE MEDIJSKE AKTERE (NEZAVISNO, TEMELJNO I BRZO)

Istrage u Srbiji formalno se vode kao nezavisne, međutim u predmetima od posebnog političkog značaja granica između izvršne vlasti i postupanja tužilaštava često se zamagluje. U takvim slučajevima dolazi do direktnog ili indirektnog uticaja političkih aktera, što dovodi u pitanje nepristrasnost i sveobuhvatnost postupaka.¹⁸¹

U 2025. godini, prema izveštaju Evropske komisije o vladavini prava, i dalje postoji ozbiljna zabrinutost u vezi sa nezavisnošću istraga koje vode tužilaštvo i policija, naročito kada je reč o napadima na novinare. Ovi nalazi potvrđeni su i u drugim izveštajima koji ukazuju na to da istrage često nisu sveobuhvatne, da se zanemaruju politički motivi napada, kao i da se retko ispituje eventualna odgovornost nosilaca javnih funkcija. Posebno je naglašeno da predstavnici vlasti svojim javnim istupima kompromituju istrage – iznošenjem informacija ili kvalifikacija slučajeva unapred utiču na tok postupaka i obesmišljavaju prikupljanje dokaza. Time se dodatno otežava rad tužilaštava i policije, a u pojedinim slučajevima faktički onemogućava vođenje efikasne istrage.¹⁸²

Istrage se ne sprovode tako da bi se napadima i pretnjama dodelio najviši prioritet i prikupili odgovarajući dokazi.

178 Attila Mong, [Srpska policija targetira novinare dok antivladini protesti eskaliraju](#), CPJ, 25. septembar 2025.

179 Amnesty International, [Srbija: Novinarke BIRN-a mete špijunskog softvera Pegasus](#), 25. oktobar 2025.

180 Nevena Bogdanović i Jovana Krstić, [Rekordan broj napada na novinare u Srbiji: Mediji prijavljuju, vlast ćuti](#), Radio Slobodna Evropa, 15. oktobar 2025.

181 Istaknuto od strane novinarki u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

182 Evropska komisija, Izveštaj Evropske komisije o napretku Srbije, novembar 2025. godine

Problemi u istragama postaju vidljivi i kroz konkretne slučajeve. Napadi na novinare i način vođenja postupaka tokom 2025. pokazuju tipičan obrazac: selektivan pristup u pojedinim slučajevima, dugotrajno prikupljanje dokaza, nedostatak transparentnosti i na kraju odbacivanje krivičnih prijava uz nejasna obrazloženja. Dok se jednostavniji slučajevi (sa poznatim izvršiocima i direktnim pretnjama) rešavaju relativno brzo, složeniji predmeti – posebno oni koji uključuju moguće političke motive ili organizovane napade – ostaju bez epiloga ili se razvlače godinama. Ovakva praksa prepoznata je kao jedan od ključnih sistemskih problema u Srbiji.¹⁸³

Sličan obrazac primećen je i u drugim predmetima – inicijalne odluke tužilaštava o odbacivanju prijava često se menjaju tek nakon intervencije viših instanci. Umesto zakonom predviđenih rešenja o odbačaju, veliki broj predmeta okončava se službenim beleškama, na koje oštećeni novinari nemaju pravo prigovora. Ne postoje jasni kriterijumi za odlučivanje kada će tužilaštvo doneti rešenje, a kada službenu belešku, čak ni u okviru istog tužilaštva. Istovremeno, primetne su velike razlike u kvalitetu obrazloženja – od detaljnih do potpuno šturih, bez navođenja konkretnih radnji i razloga. U pojedinim slučajevima službene beleške nisu u skladu sa propisima jer ne sadrže osnovne elemente poput opisa preduzetih radnji, činjeničnog stanja i pravne ocene. Dodatno, dešava se da tužilaštva preduzmu veći broj dokaznih radnji, što ukazuje na potrebu za dubljom istragom, ali uprkos tome predmeti završavaju službenom beleškom umesto formalnim rešenjem.

Sa proceduralnog aspekta, i dalje postoje značajni problemi u poštovanju rokova. Iako je predviđeno da se prve radnje preduzimaju u roku od 48 sati, praksa pokazuje da se rokovi često probijaju, a stvarne istrage kasne bez jasnog opravdanja. Ovakvo stanje utiče na krajnje ishode postupaka i odustajanje od podnošenja novih prijava.

Kontinuirano se ukazuje na kašnjenja, nedostatak informacija i ograničen pristup dokazima za novinare u sopstvenim predmetima. Žrtve često nemaju efikasan pristup pravdi niti adekvatne informacije o toku istrage, a ukazuje se na nekoliko ključnih problema: nedovoljnu nezavisnost istraga i prisutan politički uticaj, selektivno postupanje i fokus na manje složene slučajeve, česta kašnjenja i probijanje zakonskih rokova, nedostatak transparentnosti i ograničen pristup informacijama za oštećene, izostanak sveobuhvatnog pristupa koji bi uključio analizu motiva i šireg konteksta napada i propuste u reakcijama unutrašnje kontrole ili drugog stepena javnih tužilaštava.¹⁸⁴

— C.8 NOVINARI I DRUGI MEDIJSKI AKTERI SU EFIKASNO ZAŠTIĆENI OD RAZLIČITIH OBLIKA ONLAJN UZNEMIRAVANJA

Krivični zakonik Republike Srbije prepoznaje više krivičnih dela koja se odnose na pretnje i napade izvršene putem interneta

183 NUNS analiza: [Službene beleške umesto pravne zaštite – sistem koji ostavlja novinare nezaštićenim](#), NUNS, novembar 2025.

184 Istaknuto od strane novinarki i novinara u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

i društvenih mreža.¹⁸⁵ Za novinare je posebno značajno krivično delo ugrožavanja sigurnosti iz člana 138, koje u stavu 3 posebno obuhvata napade na lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja. Pored toga, u praksi je veoma relevantno i krivično delo proganjanja iz člana 138a, koje se često manifestuje upravo u digitalnom prostoru.

Za onlajn okruženje značajna su i druga krivična dela, poput računarske sabotaže (član 299), neovlašćenog pristupa zaštićenim sistemima i podacima (član 302), neovlašćenog prikupljanja podataka o ličnosti, kao i rasne i druge diskriminacije (član 387). Ova dela mogu biti od posebne važnosti u slučajevima uznemiravanja novinara putem interneta, što predstavlja čestu pojavu u praksi.

Predstavnici novinarske zajednice ukazuju na to da se određena krivična dela i dalje nedovoljno procesuiraju, iako bi mogla biti ključna u suzbijanju organizovanih onlajn kampanja, uključujući takozvane „botovske“ napade. Ovakve kampanje često uključuju ozbiljne pretnje i podstrekavanje na izvršenje krivičnih dela, što je regulisano članom 34 Krivičnog zakonika. Uprkos tome, praksa pokazuje da se ovakvi slučajevi retko adekvatno istražuju, što dodatno doprinosi osećaju nekažnjivosti.

Novinari su prijavljivali širok spektar onlajn uznemiravanja – od pretnji smrću i fizičkim nasiljem, preko uvreda, kleveta i trolovanja, do sajber nasilja, lažnog predstavljanja i seksualnog uznemiravanja. Zabeleženi su i pokušaji preuzimanja naloga, kao i napadi na veb-sajtove medija. Ovi incidenti često su deo koordinisanih kampanja, što ukazuje na izrazito neprijateljsko digitalno okruženje i potrebu za snažnijom zaštitom slobode medija. Posebno ozbiljan primer predstavlja pokušaj instaliranja softvera za praćenje komunikacija kod novinarki BIRN putem digitalnih kanala. U Posebnom odeljenju za borbu protiv visokotehnološkog kriminala Višeg javnog tužilaštva u Beogradu formiran je 71 predmet u vezi sa pretnjama ili onlajn napadima, što predstavlja 50,71% ukupnog broja predmeta.¹⁸⁶

Reakcija nadležnih institucija na ove pojave ostaje ograničena. Aktivnosti su uglavnom usmerene na pružanje podrške oštećenima i prikupljanje dokaza, dok sistemske mere prevencije i zaštite nisu dovoljno razvijene. Veliki broj slučajeva ostaje u kategoriji nepoznatih učinilaca.

Primena postojećih zakonskih rešenja u praksi ne daje ohrabrujuće rezultate, zbog čega se sve češće razmatraju dodatni pristupi, posebno za tzv. „granične“ slučajeve. Stručna javnost i novinarska udruženja nemaju jedinstven stav – dok jedni zagovaraju izmene zakona, drugi smatraju da je ključ u promeni prakse i doslednijoj primeni postojećih normi.

Tokom aktivnosti na terenu, Stalna radna grupa za bezbednost novinara nastavila je dijalog sa medijskim radnicima širom Srbije, dok su novinarska udruženja organizovala obuke o digitalnoj

185 Krivični zakonik Republike Srbije, članovi 138 stav 3, 138a, 299, 302, i 387.

186 Vrhovno javno tužilaštvo, [Statistički podaci o postupanju javnih tužilaštava](#) od 2016 do 2026, april 2026.

bezbednosti, prikupljanju dokaza i prepoznavanju krivičnih dela, sa posebnim fokusom na kompleksne i granične situacije.¹⁸⁷

Predložene izmene Krivičnog zakonika i Zakonika o krivičnom postupku zasad ne sadrže posebne mehanizme zaštite novinara. Iako pojedine opšte mere mogu imati indirektan efekat, nejasne formulacije novih krivičnih dela izazivaju zabrinutost zbog mogućeg negativnog uticaja na slobodu izražavanja.

— C.9 ISTRAGE SVIH VRSTA NAPADA I NASILJA NAD NOVINARIMA I DRUGIM MEDIJSKIM AKTERIMA SPROVODE SE TRANSPARENTNO

Istrage o napadima na novinare ne sprovode se u potpunosti otvoreno i javno, sa iznošenjem podataka od značaja za javnost i oštećene novinare.

Oštećeni nisu u potpunosti imali efikasan pristup istražnom postupku. U velikom broju slučajeva novinarke i novinari nisu dobili adekvatne informacije o istrazi, imali su ograničen pristup spisima predmeta i suočavali su se sa brojnim problemima i izazovima u prikupljanju i izvođenju dokaza.¹⁸⁸

Pristup informacijama o predmetu i izvedenim dokazima omogućen je Zakonikom o krivičnom postupku i tužilačkoj istrazi. Javna tužilaštva insistiraju na pristupu zvaničnim kanalima poput uvida u predmet od strane oštećenih, međutim informacijama u manje detaljnoj formi i obaveštenjima o postupcima moguće je pristupiti i od strane kontakt tačaka iz novinarskih udruženja.

Pres službe sudova i tužilaštava u Srbiji u 2025. godini nisu pružale česte i potpuno istinite informacije o statusu postupaka, posebno za informacije o slučajevima ozbiljnijih zločina, korupcije i napada na novinare. Transparentnost procesa bila je ograničena zbog kašnjenja, nedostatka javnih podataka i institucionalnih slabosti.

Podaci za prethodnu godinu pokazuju da je, pored tri predmeta sa osuđujućim presudama, njih 30 zatvoreno odbačajem krivične prijave ili službenom beleškom da nema mesta pokretanju krivičnog postupka. I dalje je u toku 101 predmet, od čega u 13 još uvek nisu identifikovani počinioci, dok se u više od polovine predmeta koji su u radu (58 slučajeva) čekaju potrebna obaveštenja od policije.

Poseban problem u slučajevima napada i pretnji novinarima jesu tretman podnetih prijava i odbačaji službenim beleškama, na koje oštećeni novinari nemaju pravo prigovora kao pravnog leka. Novinari nisu imali saznanja o načinu vođenja postupaka i o iznetim dokazima.

187 ANEM, [Sastanak novinara i tužilaca: Novinari u Srbiji sve nezaštićeniji i postaju lake mete](#), april 2025.

188 Istaknuto od strane novinarki i novinara u okviru fokus grupa koje su realizovane za potrebe istraživanja u februaru 2026. godine.

Dokazi ukazuju na prisustvo političkih i drugih pritisaka na sudove i tužilaštva, uključujući komentare zvaničnika i premeštanje tužilaca iz političkih razloga.

— C.10 KVALITETNI SISTEM I PRIKUPLJANJE STATISTIČKIH PODATAKA USPOSTAVLJENI OD STRANE DRŽAVNIH ORGANA KAKO BI SE ZAUSTAVILA NEKAŽNJIVOST

Vrhovno javno tužilaštvo (VJT) i Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP) vode evidencije još od 2016. godine, s tim što se razlikuju i obim i kvalitet informacija koje prikupljaju i dele. Od decembra 2023. godine mesečno ažurirana evidencija koju vodi VJT dostavlja se predstavnicima Stalne radne grupe za bezbednost.

Tokom 2025. godine u javnim tužilaštvima, na osnovu podnetih krivičnih prijava/izveštaja, formirano je 140 predmeta u vezi sa događajima na štetu 145 oštećenih lica, odnosno 103 pojedinačna lica koja obavljaju poslove od javnog značaja u oblasti informisanja, od kojih¹⁸⁹ je 55 oštećenih lica muškog (53,4%), a 48 ženskog pola (46,6%). Od ukupnog broja predmeta, 71 predmet je formiran u Posebnom odeljenju za borbu protiv visokotehnološkog kriminala Višeg javnog tužilaštva u Beogradu, što predstavlja 50,71% ukupnog broja predmeta. Ovi predmeti formirani su u vezi sa događajima na štetu 67 oštećenih lica, odnosno 46 pojedinačnih lica, od kojih su 20 muškog (43,48%), a 26 ženskog pola (56,52%).

U predmetima formiranim tokom 2025. godine, preduzete su sledeće radnje:

- u 3 predmeta doneta je osuđujuća presuda;
- u 5 predmeta u toku je postupak pred sudom po optužnom aktu javnog tužioca;
- u 16 predmeta doneto je rešenje o odbačaju krivične prijave;
- u 21 predmetu doneta je službena beleška da nema mesta pokretanju krivičnog postupka;
- u 14 predmeta u toku je sprovođenje dokaznih radnji;
- u 1 predmetu u toku je primena instituta odlaganja krivičnog gonjenja;
- u 1 predmetu u toku je postupak međunarodne pravne pomoći u krivičnim stvarima;
- u 56 predmeta podnet je zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja;
- u 6 predmeta razmatraju se navodi krivične prijave ili izveštaja o informacijama prikupljenim tokom predistražnog postupka, u cilju donošenja odluke;

189 Vrhovno javno tužilaštvo, [Statistički podaci o postupanju javnih tužilaštava](#) od 2016 do 2026, april 2026.

- u 17 predmeta ni nakon preduzimanja mera u predistražnom postupku potencijalni učinilac nije identifikovan.

Prvostepena ili konačna odluka doneta je u 40 predmeta, što predstavlja 28,57% ukupnog broja predmeta.

Zbog određenih standarda i pravila u primeni javnih tužilaštava koji su često nejasni, dešava se da se pojedini slučajevi uklone iz baza podataka. Razlozi za to su različiti (završeni slučajevi, dela koja se inicijalno ne povezuju sa napadima na novinare, nedostatak dokaza koji ukazuju na to da se radi o napadu ili pretnji novinarima zbog posla koji obavljaju itd.).

Ministarstvo unutrašnjih poslova takođe vodi određenu bazu podataka o incidentnim događajima i prijavama koje se podnose kada je oštećeno lice novinar.

Podaci koje VJT vodi i dostavlja su najobimniji i evidentiraju se prema vrsti krivičnog dela, osnovnim podacima oštećenog i fazama u vođenju postupka. Javna tužilaštva beleže samo formirane predmete na štetu novinara, ne i sve primljene prijave. To praktično znači da nezabeleženo ostaje gotovo 20% podnetih prijava i obaveštenja. NUNS je utvrdio najmanje 20 slučajeva koji su prijavljeni ili o kojima su policija i tužilaštvo obavešteni, ali nisu pronađeni u bazi VJT.

Predmeti se takođe ne formiraju na osnovu službenog saznanja, već samo na osnovu primljene prijave. U bazu se unose lični podaci, mesto napada, datum podnošenja predmeta, pol i trenutna faza postupka, odnosno osnovni opis preduzetih radnji od strane javnog tužioca i policije. Opis nije pokazatelj stvarne situacije. Osim pola, uneti predmeti nisu klasifikovani prema etničkoj pripadnosti i ostalim socio-demografskim kriterijumima. Iako se podaci ne razvrstavaju prema drugim pokazateljima, određeni lični podaci su dostupni članovima Stalne radne grupe za bezbednost, pa je u okviru obaveštenja moguće analizirati i druge karakteristike.

— C.11 PRETNJE I UZNEMIRAVANJE KOJI NISU U VEZI SA FIZIČKOM BEZBEDNOŠĆU

U 2025. godini registrovano je 40 slučajeva nefizičkih pretnji i uznemiravanja.

Situacija se dodatno pogoršala u odnosu na prethodnu godinu i broj ovakvih pretnji se konstantno uvećava, a ono što posebno brine je odsustvo mehanizama i pravnih rešenja koji bi mogli da procesuiraju pretnje i stvore odvraćajući efekat. Većina ovih incidenta nema epilog kroz postupanje javnih tužilaštava ili policije i dalje procesuiranje, već ostaje kao ozbiljna pretnja novinarkama i novinarima. Razlog tome je izostanak odvraćajućeg efekta usled nedostataka mehanizama i mogućnosti za efikasno procesuiranje. Posebno je opasno što se u određenim slučajevima radi o incidentima na ulicama srpskih gradova, za vreme okupljanja građana i propusta da novinare zaštite pripadnici policije. Ovakve indirektne pretnje su bile upućivane i od strane samih službenika policije.

Najznačajniji slučajevi su specifični oblici pretnji na društvenim mrežama i incidenti koji uključuju različite oblike uznemiravanja bez fizičkog kontakta. Pre održavanja velikog protesta studenata i građana 15. marta 2025. godine, na granici sa Hrvatskom, prilikom ulaska u Srbiju, zaustavljene su ekipe RTL, Cropix, POP, Slobodne Dalmacije i Pixel, kojima je od strane MUP-a Srbije, bez obrazloženja, a na osnovu bezbednosne procene, zabranjen ulazak u Srbiju.

U ovoj kategoriji portal KRIK je više puta tužen kroz SLAPP postupke zbog pisanja o korupciji kod renoviranja i obnove Železničke stanice u Novom Sadu, a u vezi sa padom nadstrešnice 1. novembra 2024. godine. Tužena je i novinarka Sofija Bogosavljev, kao i urednici KRIK-a. Od strane predstavnika vlasti i zvaničnika SNS-a, KRIK je nekoliko puta teško targetiran, posebno od strane Darka Glišića, koji je bio najbrutalniji u tim napadima. U opasnosti kod ovakvih slučajeva bili su i lokalni novinari i mediji, na čiji račun je izrican govor mržnje i targetirani su kao izdajnici srpskog naroda i Srbije. Verbalno su napadane i novinarke Kristina Demeter Filipčev, Tatjana Lazarević i Vladimira Dorčova Valtnerova, koje izveštavaju iz malih lokalnih sredina u kojima su sloboda izražavanja i sloboda govora najviše na udaru.

— C.12 PRETNJE PO ŽIVOT I FIZIČKU BEZBEDNOST NOVINARA

U ovoj godini zabeležene su čak 124 ozbiljne i stvarne pretnje novinarkama, novinarima i medijskim radnicima. Radi se o veoma ozbiljnim pretnjama koje u najvećem broju slučajeva predstavljaju direktno izrečene pretnje na društvenim mrežama i uživo, koje su opasne po život i telo novinarki i novinara i članova njihovih porodica. Većina slučajeva je nažalost ostala nerasvetljena. Kultura nasilja i nasilni narativ se podstiču i broj pretnji raste iz meseca u mesec.

Pretilo se ubistvima, fizičkim napadima, silovanjem i nasiljem ne samo nad novinarkama i novinarima, već i njihovoj deci i članovima porodica. Pretilo se čitavim redakcijama, postavljanjem bombi i masovnim ubistvima, vešanjima, proterivanjem iz zemlje, zatvaranjem u logore i drugim oblicima nasilja. U komentarima i direktnim porukama na društvenim mrežama novinarima je poručivano da se paze, da vode računa šta pišu, sve do direktnih poruka napadima i ubistvima. Svi ovi incidenti usledili su nakon pisanja novinara o kriminalnim vezama i aktivnostima političara, kao neki oblik odmazde i poruke njima i drugim novinarima šta se može dogoditi ukoliko nastave da pišu na ovaj način.

Najveći broj ovih slučajeva zabeležen je na društvenim mrežama i kroz komentare na portalima medija za koje ovi novinari rade. Redakcija i novinari TV N1 dobili su najviše ovakvih pretnji (najmanje 20), Mladen Savatović je dobio 12 zasebnih pretnji uživo i putem interneta, a Nenad Kulačin i Marko Vidojković 9 u prethodnoj godini. Sve ove pretnje upućene su preko društvenih mreža ili u komentarima na objavljene tekstove ili video sadržaj. Vuk Cvijić je pred objavljivanje novog broja „Radara” dobio preteći telefonski poziv iz inostranstva sa ciljem zastrašivanja. Dušan Petričić je dobio 3 ozbiljne pretnje zbog svojih karikatura.

Uživo je prećeno Mladenu Savatoviću, kao i novinarima koji su izveštavali sa protesta i okupljanja u vezi sa nastupajućim lokalnim izborima u Sečnju, Vrbasu, Mionici i Kosjeriću. Ponovo su Dinko Gruhonjić i Ana Lalić bili na meti lica koja su teško pretila na različite načine. Početkom godine, kao posledicu brutalne kampanje u tabloidnim medijima, njih dvoje su dobili veliki broj pretnji.

Situacija je najteža od kada se beleže napadi na novinare u Srbiji, a s obzirom na opšte stanje neodgovornosti i nekažnjivosti lica koja to čine, ne postoje mehanizmi i načini da se broj pretnji smanji. Lica koja to čine ne osećaju se odgovorno i svesna su da zbog izrečenog najverovatnije uopšte neće odgovarati. S druge strane, predstavnici vlasti ne osuđuju ove napade i podstiču svojim izjavama da se napadi nastave. Dobar deo ovih lica direktno je povezan sa aktivnostima predstavnika vlasti ili predstavljaju aktiviste stranke na vlasti.

— C.13 STVARNI NAPADI

Godinu je obeležilo cak 113 stvarnih napada, što je apsolutni rekord kad je u pitanju bezbednost novinara u Srbiji.

Ključna mesta na kojim su se napadi dogodili su protesti (antikorupcioni, politički skupovi), izbori i politički događaji, kao i lokalne sredine, poput različitih gradilišta ili konflikti od strane lokalnih političkih aktivista i predstavnika vlasti. Najveći broj incidenata vezuje se za grube reakcije policije i nasilnika za vreme protestnih okupljanja studenata i građana.

Posebno brine što se povećao broj napada i fizičkih incidenata od strane službenika policije. Zabeleženo je preko 30 fizičkih incidenata od strane policijskih službenika prema novinarkama i novinarima.

Novinar Vuk Cvijić grubo je napadnut od strane pripadnika Žandarmerije na protestu ispred Pravnog fakulteta u Beogradu. Novinar Darko Gligorijević je zadržan u pritvoru nakon davanja izjave zbog snimanja incidenta u Studentskom gradu u Novom Beogradu. Student fotoreporter Luka Pešić priveden je od strane policije u blizini Doma omladine u Beogradu. Pešića je pojurilo više lica bez obeležja, da bi ga nakon stotinak metara zaustavili pripadnici policije i priveli, pod optužbom da je bežao od policije. Pešiću je uzeta kamera i obrisani su snimci, a nekoliko sati je zadržan bez prisustva advokata. Novinarima Blokade Info za vreme protesta nekoliko puta su udarane kamere od strane pripadnika Žandarmerije. Fotoreporter Aleksa Stanković je uvučen u policijsku maricu, nekoliko puta udaren i maltretiran od strane maskiranih službenika policije kao oblik odmazde zbog toga što je snimio pripadnike policije kako dobacuju prolaznicama za vreme protesta nekoliko dana ranije.

Najopasniji incidenti dogodili su se za vreme i nakon građanskih i studentskih protesta, ali i okupljanja aktivista Srpske napredne stranke, kada su novinarke i novinari fizički napadani od strane aktivista SNS-a i lica koja su boravila u improvizovanom kampu u Pionirskom parku u Beogradu. Lica su izlazila iz samog kampa, fizički napadala i udarala novinare, otimala im mobilne telefone,

razbijala kamere i ometala ih u radu, poput slučaja kada je napadnuta ekipa TV N1 koju su činili Maja Nikolić i Ivan Pavlović. Njih je napalo lice koje je uništilo kameru i pretilo, a zatim pobjeglo u nepoznatom pravcu. Pripadnici policije nisu reagovali ili su odbijali da pruže pomoć napadnutim novinarima i svaki put su ih upućivali da slučajeve prijave u policijskim stanicama. Novinari su fizički napadani i za vreme događaja koji se vezuju za izborne kampanje u lokalnim gradovima i opštinama. U novembru 2025. godine u Negotinu je zabeleženo šest različitih fizičkih napada, a novinaru Gavrilu Andriću otet je telefon od strane aktivista SNS-a koji su se kretali na motociklima. Policija je ponovo odbila da reaguje na licu mesta. U istom gradu napadnuti su fizički snimatelj Blokade Info i novinarka Mašine, kao i lokalne novinarke Suzana Mihajlović i Milena Ilić.

— C.14 PRETNJE I NAPADI NA MEDIJE I NOVINARSKA UDRUŽENJA

Zabeleženo je 40 slučajeva pretnji i napada na medije i novinarska udruženja i asocijacije.

Situacija je pogoršana u odnosu na prethodne periode, a posebno nezavisni, istraživački i kritički prema postupcima vlasti orijentisani mediji dobijaju pretnje, napadaju se na radnim zadacima, u javnosti ili putem društvenih mreža i oštećuju se njihova oprema i uređaji.

Najčešće se radi o direktnim pretnjama upućenim redakcijama medija u kojima se na različite načine preti bombama, fizičkim napadima, silovanjima, progonom i drugim oblicima govora mržnje ili se u kontekstu pretnji redakcijama ponekad pominju i pojedinačne novinarke i novinari. Fizički napadi su uglavnom bili izlivi besa i nasilja i namerni pokušaji ili izvršeni napadi sa ciljem da se oštete kamere, mikrofoni, stativi, oprema koju novinari koriste, automobili, druga vozila, ali i njihovi lični uređaji.

Ono što je vidljivo jeste sistematski pritisak na nezavisne medije (N1, Nova, Radar, Danas, njihove portale i novine Nova), gde se beleži ukupno preko 50 napada ili pretnji u jednoj godini samim medijima ili njihovim novinarima.

Najveći broj pretnji upućen je redakciji TV N1 i njihovom portalu. Nedeljniku Radar je prećeno najmanje šest puta, a nijedna od ovih pretnji nije rešena. Najveći broj postupaka nalazi se u kategoriji nepoznatih izvršilaca. Redakciji Danasa je prećeno zoljom, a Autonomiji nagradama od 9.2 milimetra za njihove publikacije.

Štetu su trpeli i mediji u lokalnim sredinama. Portal Epicentar je nekoliko puta napadnut hakerskim napadima, a Ozon Pressu i Čačanskim su vandalizovani ulazi u prostorije. Takođe novinarska agencija Beta je doživela hakerski napad.

Nepoznata lica su u toku noći upala u prostorije Nezavisnog društva novinara Vojvodine u centru SPENS u Novom Sadu i na taj način zastrašila novinare i predstavnike udruženja.

Do sada gotovo nijedan slučaj nije rešen, što govori o kontinuiranom i namernom targetiranju medija i pojedinačnih novinara, kao i potpunoj neefikasnosti institucija.

Zaključci i preporuke

ZAKLJUČCI

PRAVNE GARANCIJE I NJIHOVA SPROVOĐENJA

iako postoje zakonske garancije slobode medija i izražavanja, Srbija konstantno beleži pad, na šta ukazuju relevantni izveštaji međunarodnih institucija i organizacija. Ima prostora da se zakoni unaprede, ali najveći problem je njihova primena u praksi. Sloboda na internetu je zagarantovana, međutim beleži se pad i u toj oblasti, a na meti napada su bili i novinari. I pored insistiranja nevladinog sektora da se u ovakvim društveno-političkim okolnostima ne ide u nove procese izmene zakona, imajući u vidu prethodna iskustva, loša zakonska rešenja suprotna Medijskoj strategiji i činjenici da je najveći problem u primeni zakona, Ministarstvo je pokrenulo nove procese. Pod izgovorom usklađivanja sa EMFA-om, formirane su dve radne grupe za izmene zakona i novu strategiju, u kojima su se našla i GONGO udruženja. Posebno zabrinjava pozivanje na akte kao što su EMFA ili DSA, imajući u vidu da u Srbiji nisu ispunjeni ni osnovni uslovi za njihovo implementiranje, a to su nezavisne i funkcionalne institucije.

Ni posle godinu i po dana od isteka mandata Saveta REM-a, Srbija nema nov Savet. Pokušano je da se sprovedu dva procesa, praćena nizom nepravilnosti, kršenjima zakona i raznim pritiscima, a oba su vodila povlačenju nezavisnih kandidata. Rezultat je apsolutno haotična i neuređena medijska scena, bez ikakve odgovornosti emitera. REM je telo koje je godinama kritikovano zbog nedostatka nezavisnosti i nedovoljnog izricanja mera emiterima, dok je pred kraj mandata poslednjeg saveta ovo telo donelo sporne odluke kada su u pitanju dodele dozvola za emitovanje.

Autonomija i nezavisnost javnih medijskih servisa je zakonski garantovana, ali problem predstavlja njihovo sprovođenje u praksi.

Zakon im daje adekvatnu zaštitu i mogućnost da ostvare svoju ulogu, međutim nesprovođenje zakona, uz pritiske vlasti i nedovoljnu volju ljudi u javnim servisima da se tome odupru, vode ka javnim servisima koji nisu nezavisni i koji ne ostvaruju svoju osnovnu ulogu i obavezu prema građanima. Propušteno je da se izmenama zakona uspostavi veća finansijska nezavisnost. Programski savet ne odražava društvo u celini. Sa izmenama zakona uvedena su neka rešenja koja bi mogla da doprinesu boljoj ulozi Programskog saveta, ali ključno će biti sprovođenje tih zakona i volja da se sprovedu u duhu u kojem su doneti, a to je javni servis u službi građana.

Jedan od najvećih problema i načina pritisaka na medije je kroz različite vidove raspodele državnih sredstava medijima. Projektno sufinansiranje je, i pored zakonskih unapređenja celog postupka, u prethodnoj godini doživelo potpuni krah. Posebno zabrinjava preusmeravanje sredstava na javne nabavke, direktne ugovore i sporazume o poslovno-tehničkoj saradnji, koji su još manje transparentni, bez jasnih kriterijuma, što otvara prostor za potencijalni uticaj na uređivačku politiku. Sredstva se dodeljuju medijima koji su bliski vlasti i koji sistematski krše profesionalne standarde. Državno oglašavanje godinama služi kao sredstvo kontrole medija, sredstva se raspodeljuju na isti način, bez jasnih kriterijuma, a raspodela nije fer, pravična i transparentna.

U Srbiji je zabeleženo devet slučajeva koji imaju karakteristike SLAPP tužbi. Pored standardnih tužbi za povredu ugleda i časti, novinari i mediji su bili meta i drugih zabrinjavajućih postupaka u kojima je njihov položaj još teži. To su krivični postupci za narušavanje poslovnog ugleda, povrede prava na privatnost, ali i širenja panike, gde je pored novčanih i zatvorskih kazni tražena zabrana bavljenja novinarskim poslom. Posebno zabrinjava što su tužioci javni funkcioneri, ali i velike i moćne kompanije. I pored dobrih primera i odluka sudija, imamo i one koji su zabrinjavajući i koji mogu imati posledice ne samo na konkretne novinare već mogu uticati na slobodu medija. Broj tužbi za povredu ugleda i časti je zabeležio neverovatan skok: u 2025. godini podneto je 1.935 tužbi protiv novinara i medija, što je posledica pogoršanja medijske scene, tabloidizacije medija i celokupne društvene situacije.

Zaštita novinarskih izvora je zagarantovana zakonom, međutim i pored određenih pokušaja da se otkrije izvor, novinari nisu trpeli posledice zbog neotkrivanja. U 2025. godini zabeležena su dva slučaja pokušaja da se u krivičnim postupcima otkriju izvori, kada su novinari pozivani da dostave audio snimke i da daju izjave pred nadležnim institucijama. U poslednje dve godine izvori su ugroženi na druge načine, usled nelegalnog nadzora i ubacivanja špijunskih softvera u telefone novinara. I pored potpunog odsustva odgovornosti u ranijim postupcima pred nadležnima i bilo kakvog napretka u istragama, u 2025. godini zabeležena su i dva nova pokušaja ubacivanja špijunskih softvera novinarkama BIRN-a.

Diskriminacija medija, iako je zabranjena zakonom, u praksi se jako često dešava. NUNS je u 2025. godini zabeležio 17 slučajeva kada je novinarima zabranjivan pristup i izveštavanje sa određenih događaja, slučajeve nepozivanja

na konferencije za štampu ili događaje od javnog interesa, kao i neodgovaranja na pitanja novinara. Zabrinjava što se većina slučajeva odnosi na više medija, pa je broj medija koji su diskriminirani mnogo veći. Veliki broj slučajeva zabeležen je u manjim lokalnim sredinama, gde se mediji susreću sa nizom problema, a to im dodatno otežava situaciju. Nisu zabeleženi direktni slučajevi zabrane učlanjivanja u relevantna udruženja, međutim evidentirani su novi slučajevi osnivanja GONGO udruženja, sačinjenih od novinara koji su šampioni u kršenju etičkog kodeksa i koji rade u medijima koji su bliski vlasti, a kojima legitimitet daje upravo ta vlast, odnosno nadležno ministarstvo kroz pozivanje na sastanke i radne grupe.

Novinari koriste zahteve za pristup informacijama od javnog značaja u svom radu, što potvrđuje i izveštaj Poverenika. Međutim, ostvarivanje ovog prava je bilo otežano u 2025. godini, a glavni problem je bilo ćutanje odnosno neodgovaranje institucija. Izvršna vlast i sudovi u Srbiji nisu dovoljno otvoreni, a ističe se da to pitanje nije sistemski rešeno, već da zavisi od institucije do institucije. Generalno je omogućen pristup javnosti skupštinskim sednicama, prenose se putem medija, dok novinari mogu da imaju pristup uz prethodnu akreditaciju. Međutim, novinari se u praksi susreću sa problemima i ograničenjima, pre svega kada su u pitanju sednice lokalnih parlamenata.

POLOŽAJ NOVINARA U REDAKCIJAMA

U 2025. godini novinari su radili u teškim uslovima, poslovi su bili nesigurniji, a njihova prava ugroženija nego ranije. Njihov radno pravni status se nije popravio, i dalje rade u velikoj meri po ugovorima van radnog odnosa, a u skladu sa tim uskraćena su im ona najosnovnija prava iz radnog odnosa. Zabeležen je značajan broj otkaza, neprodužavanja ugovora honorarnim saradnicima koji su godinama radili u tom statusu, kao i izricanja opomena pred otkaz. Novinari su trpeli posledice zbog stavova koje su iznosili, uključujući i one na privatnim nalogima na društvenim mrežama, ili zato što su se zalagali za profesionalno izveštavanje u interesu javnosti u okviru svojih medija, dok su kao formalni razlozi navođeni tehnološki višak, uz prethodno sprovedene sporne procese ocenjivanja, kao i izmene sistematizacije radnih mesta.

Kao najveće probleme novinari su isticali probleme finansijske prirode, niske plate ali i finansijsku neizvesnost i opstanak medija, posebno kada su u pitanju manji lokalni mediji. Beleži se i trend pogoršanja materijalnog stanja novinara. Novinari i dalje nemaju poverenja u sindikate, ali se ipak, kada dođe do nekih problema u medijima, beleži porast broja učlanjenih novinara. Mali broj privatnih medija ima sindikate, dok je situacija bolja u javnim servisima. Srbija je daleko od granskog kolektivnog ugovora, pre svega zbog poslodavaca koji ne žele da pregovaraju.

Broj medija koji imaju interne akte kojima se osigurava uređivačka nezavisnost i odvaja redakcija od vlasnika medija je veći, s obzirom na to da je od prošle godine počela obaveza medija da sačine i objave dokument kojim su predviđene mere i procedure za zaštitu te politike, ali nemamo tačan broj

medija koji su postupili prema zakonu. Takođe, za medije čiji je osnivač posredno ili neposredno država, zakonom su predviđene još veće garancije, međutim upravo u tim medijima zabeleženi su u 2025. godini pritisci od strane menadžmenta. U Euronews Srbija novinarka Marija Šehić dobila je otkaz ugovora o radu uz obrazloženje da je nesavesno ili nemarno izvršavala radne obaveze i da je povredila radnu disciplinu, dok je još 12 novinara dobilo otkaze zbog navodnog tehnološkog viška, uz obrazloženje o organizacionim promenama i prestanku potrebe za njihovim radnim mestima, uz sporne procese ocenjivanja i promene sistematizacije radnih mesta. Otkazi su usledili usled promena u rukovodstvu ovog medija i nakon promene uređivačke politike. Slučajevi otkaza usled tehnološkog viška zabeleženi su i u drugim medijima.

Urednička nezavisnost javnih medijskih servisa je zagarantovana zakonom, međutim nastavilo se sa pritiscima koji utiču upravo na njihovu uređivačku politiku. Zabeleženi su slučajevi pritisaka od strane javnih funkcionera i nosilaca najviših državnih funkcija. Pored pritisaka spolja, novinari su bili pod pritiscima u okviru samog RTS-a zato što su profesionalno obavljali svoj posao i javno izrazili svoje mišljenje i zahtevali od RTS-a da izveštava profesionalno, blagovremeno i objektivno u skladu sa zakonom. Mnogim honorarnim saradnicima nisu produženi ugovori, a neki novinari su dobili opomene pred otkaz. Pojedine novinare RTS-a je BIA pozivala na informativne razgovore.

Značaj neprofitnih medija, kao i rad istraživačkih, veliki je, posebno kada se izveštava o specifičnim temama. U prethodnih godinu i po dana značajan je doprinos neprofitnih medija u izveštavanjima o svakodnevnim društvenim dešavanjima. Manji broj, posebno istraživačkih medija, ima svoje etičke kodekse koje poštuje. U 2025. godini nastavilo se sa pritiscima na ove medije, pre svega putem sudskih postupaka i SLAPP tužbi, ali i targetiranja od strane javnih funkcionera kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou.

Sloboda novinara u odabiru vesti o kojima će izveštavati zavisi pre svega od toga u kojim medijima rade. Ako rade u medijima koji profesionalno obavljaju posao, ta sloboda je veća, dok takve slobode nema u medijima koji su bliski vlasti. U 2025. godini mediji su bili na meti različitih vrsta pritisaka, kako spolja tako i iznutra. Posebno je bila izražena cenzura i samocenzura, i u privatnim medijima i u javnim servisima.

Pogoršanje uslova rada uticalo je i na novinarke, koje često rade u težim uslovima nego muške kolege. Ekonomski položaj novinarki je nepovoljniji, vidljive su razlike u platama, posebno u nižim platnim razredima, a novinarke su posebno pogođene ukoliko se nađu ponovo na tržištu rada gde su male šanse da nađu nove poslove. Iako su prisutnije na uredničkim pozicijama, i dalje je veći broj muškaraca na rukovodećim mestima. Novinarke su izložene specifičnim pritiscima i rodno zasnovanom nasilju, a napadi i pretnje su često praćeni veoma brutalnim mizoginim i seksističkim uvredama. Izložene su različitim oblicima diskriminacije, a zabrinjava veoma mali procenat prijava takvih slučajeva. Upućuju im se komentari na izgled, a izložene su i diskriminaciji kada je u pitanju

nacionalna pripadnost. U svakodnevnom radu su od strane sagovornika izložene neprimerenim komentarima i ponudama.

BEZBEDNOST NOVINARA

Bezbednost novinara je najugroženija od kad se prate i beleže pretnje i napadi na njih. Javna tužilaštva i policija ne uspevaju da zaštite novinare, a broj napada je rastao iz meseca u mesec.

Opšte stanje neodgovornosti i nekažnjivosti prenelo se i na napadače na novinare, kako iz organizovanih nasilnih grupa tako i nasilnih policajaca. Policija je potpuno promenila svoj odnos i ponašanje prema novinarima i umesto da im obezbedi zaštitu, napadala ih je, privodila, pretila im, odbijala da postupi kada su napadnuti i pratila putem softvera za praćenje.

Predstavnici vlasti svojim nasilnim narativom i kulturom nasilja prema novinarima podstakli su, učinili poželjnim i inicirali veliki broj pretnji i napada.

Zastrašivanja, privođenja, oduzimanja mobilnih telefona, praćenje komunikacija novinara, pretresi, legitimisanja i odbijanja da im se pruži pomoć postali su svakodnevna stvarnost u Srbiji.

Posebno visok nivo nasilja i zastrašivanja novinara beleži se tokom protesta na ulicama i okupljanja građana, kada su i nasilnici i policija bili izrazito agresivni prema određenoj grupi kritički orijentisanih i nezavisnih redakcija.

PREPORUKE

DIMENZIJA A: PRAVNE GARANCIJE I NJIHOVA PRIMENA

S obzirom na društveno-političku situaciju u Srbiji, kao i na činjenice da su prethodne izmene medijskih zakona urađene netransparentno, ubrzano i bez stvarnog učešća stručne javnosti, ne treba ulaziti u izmene zakona, kao ni Medijske strategije. I pored toga što postoji prostor za unapređenje zakonske regulative, postojeća regulativa pruža dovoljno osnova za pružanje zaštite i ostvarivanje slobode medija.

Državne institucije na svim nivoima treba da počnu da primenjuju zakone. Suština nije samo izmena zakonskih propisa, već njihova adekvatna primena u praksi, što je trenutno jedan od najvećih problema.

Usklađivanje zakonskih odredbi sa evropskim aktima (EMFA, DSA, DMA, AI Act, i Anti-SLAPP direktivama Evropske komisije) treba odložiti sve dok se ne stvore društveno-politički uslovi.

Treba obustaviti rad radnih grupa za izradu Medijske strategije i usklađivanje zakona sa EMFA-om dok se ne steknu uslovi za to. Analize su pokazale da je legislativa u jednom delu već usklađena sa EMFA-om. U prilog odlaganja usklađivanja ide i činjenica da na evropskom nivou EMFA nije u potpunosti operativna.

Kada se steknu uslovi za izmene zakona, treba započeti sa izradom nove Medijske strategije, uz usklađivanje sa novim medijskim zakonodavnim okvirom EU, ali i pojavom i uticajem veštačke inteligencije (AI). Takođe i proces izmena i dopuna u skladu sa zakonodavnim okvirom Evropske unije: EMFA, DSA, DMA, AI Act, i Anti-SLAPP direktivama Evropske komisije.

Kada se steknu uslovi, sami postupci izmena zakona moraju biti transparentni i inkluzivni. Radne grupe moraju obuhvatiti sve relevantne aktere i organizacije koji mogu doprineti stručnom dijalogu, uz ostavljanje dovoljno vremena za javne rasprave, a ne zakonski minimum. Rasprave treba da obuhvate javne debate sa stručnim licima, a ne samo slanje komentara putem imejla.

Komentari i sugestije Evropske komisije moraju biti dostupni svim članovima radnih grupa, a država mora jasno i transparentno da izveštava sve strane u postupku.

Postupanje institucija koje primenjuju medijske zakone mora biti u skladu sa predviđenim procedurama. One moraju obezbediti zaštitu zakonom predviđenog konkursnog sufinansiranja, odgovornost za kršenje procedura i nenamensko trošenje sredstava.

Neophodno je sprovesti odgovarajuće kontrole svih postupaka kojima se dodeljuju sredstva medijima i produkcijskim preduzećima, posebno neodgovornih postupaka javnih i drugih nabavki kojima se nenamenski preusmeravaju sredstva namenjena temama koje se mogu realizovati jedino putem konkursnog sufinansiranja.

Neophodno je do kraja sprovesti postupak izbora članova Saveta REM-a u skladu sa zakonom.

Treba utvrditi odgovornost za učinjene propuste u pokretanju i sprovođenju prethodnog postupka, kao i odgovornost predsednice Odbora za kulturu i informisanje za propust da se u skladu sa zakonskim rokom izaberu članovi Saveta Regulatornog tela.

Postupajući odbor Narodne skupštine mora da postupa u skladu sa datim nadležnostima koje se odnose i na utvrđivanje nepravilnosti kod predlagača i primljenih kandidatura.

Rad REM-a mora se u praksi unaprediti sprovođenjem veće kontrole i podizanjem nivoa odgovornosti donosilaca odluka. Sve aktivnosti sa sednica Saveta REM-a koje uključuju predloge i preporuke stručne službe moraju se redovno objavljivati na stranici Regulatora.

Praćenje medija za vreme izbornih kampanja mora biti precizno i jasno metodološki uređeno, uz objektivno sagledavanje i izveštaje.

Treba uskladiti statute i interne akte javnih medijskih servisa sa poslednjim izmenama zakona, izabrati Poverenika za zaštitu prava slušalaca, gledalaca i čitalaca, kao i nedostajuće članove organa u skladu sa zakonom.

Neophodno je da institucije poštuju zakone i omoguće veću otvorenost prema medijima i novinarima kako bi se omogućio lakši rad novinara i adekvatno izveštavala javnost.

Lokalne samouprave treba da postupaju u skladu sa zakonom, da prestanu sa diskriminacijom medija i da omoguće nesmetano izveštavanje svim medijima.

DIMENZIJA B: POLOŽAJ NOVINARA/KI U REDAKCIJAMA

Neophodno je uspostaviti veću finansijsku i uređivačku nezavisnost javnih servisa kroz izmene zakonskih propisa kada se steknu društveno-politički uslovi.

Treba strateški predvideti i raditi na razvoju posebnih sistema anti-SLAPP propisa kojima bi se zaštitili novinari i mediji od zlonamernih tužbi i utvrdila odgovornost posebno predstavnika vlasti koji te tužbe zloupotrebljavaju.

Treba povećati razumevanje predstavnika pravosudnih funkcija o SLAPP tužbama i njihovom uticaju na novinare i branitelje ljudskih prava, putem treninga i drugih vidova razmena mišljenja.

Nakon sticanja društveno-političkih uslova, treba ispitati sve pravne mehanizme koji postoje trenutno u našem zakonodavstvu kako bi se uskladili sa direktivom i preporukama Saveta Evrope u vezi sa SLAPP tužbama.

Treba uskladiti sudsku praksu u postupcima protiv novinara za naknadu štete u vezi sa objavljivanjem informacija sa praksom Evropskog suda za ljudska prava.

Treba obezbediti bolji radno-pravni status novinara i drugih medijskih profesionalaca stvaranjem uslova i jačanjem unija poslodavaca, a potom i potpisivanjem granskog kolektivnog ugovora u cilju obezbeđivanja boljih uslova rada, podrške sindikalnoj organizaciji, efikasnije inspekcije kako bi se smanjio rad na crno.

Potrebno je uspostaviti mere i procedure za poboljšanje položaja novinarki, urednica, žena zaposlenih u medijima i stvaranje boljih uslova za njihovu veću zastupljenost na rukovodećim funkcijama.

Neophodno je uspostavljanje mehanizama za prepoznavanje i sprečavanje svih oblika diskriminacije, uz razvoj sveobuhvatnih politika podrške, uključujući psihološku, socijalnu i druge vidove pomoći.

Treba obezbediti veću nezavisnost novinara i redakcije u odnosu na vlasnike medija i menadžment potpisivanjem posebnih akata koji bi tu nezavisnost omogućili ili predvideti potpisivanje aneksa ugovora o radu koji definiše profesionalna prava i obaveze novinara i urednika.

DIMENZIJA C: BEZBEDNOST NOVINARA/KI

Predstavnici vlasti moraju da se ponašaju odgovorno, da prekinu nasilne narative i učine sve što je neophodno da se tenzije spuste, kao i da hitno osude sve događaje kojima se ugrožava bezbednost studenata, novinara i građana koji se usude da kritički misle i govore.

Nadležni organi moraju da sprovedu istrage svih kampanja govora mržnje i podsticanja na nasilje u društvu od strane predstavnika vlasti i moćnika, a posebno je važno da proaktivno pokreću i učestvuju u svim postupcima zaštite novinarki i novinara od nasilja, naročito u onim koje novinari teško prepoznaju u nastupanju.

Neophodno je sprovesti hitne istrage i rešiti sve slučajeve pretnji i napada na novinare, studente i aktiviste, posebno onih koji su inicirani od strane predstavnika vlasti i policajaca na protestima.

Neophodno je sprovesti hitne istrage i rešavanje svih slučajeva oduzimanja telefona i drugih uređaja, kao i upotrebe alata za praćenje prema novinarima, studentima i aktivistima od strane pripadnika policije i BIA.

Treba osigurati jasne, nedvosmislene i neselektivne osude svakog nasilja nad novinarima, studentima i aktivistima koje se vrši od strane visokih javnih zvaničnika kako bi se prenela poruka o nedopustivom ponašanju.

Policija mora da procesuirati i reši sve slučajeve napada njihovih službenika na novinare.

Ministarstvo unutrašnjih poslova mora da osudi sve slučajeve napada i incidenata prema novinarima i medijima od strane njihovih službenika.

Policajci koji postupaju u slučajevima napada na novinare moraju da postupaju savesno i odgovorno i da hitno, bez zadržavanja, postupe po nalogima javnih tužilaca u vezi sa prikupljanjem obaveštenja i informacija u predmetima u kojima su oštećeni novinari.

Potrebno je nastaviti sa radom i obukama policajaca i javnih tužilaca, posebno na teme slobode izražavanja i slobode medija, sa aspektom na senzibilitetu i sekundarnoj viktimizaciji oštećenih.

Policajci moraju proći obavezne obuke razumevanja položaja oštećenih krivičnim delima jer se najveći broj odustanaka od prijavljivanja povezuje sa negativnim tretmanom u policiji i javnim tužilaštvima.

Potrebno je ojačati kapacitete javnih tužilaštava i policije, umesto da se premeštajima obučenih kadrova i kontakt tačaka u druga odeljenja oni urušavaju. Određena odeljenja javnih tužilaštava se ozbiljno ugrožavaju konstantnim promenama godišnjeg rasporeda javnih tužilaca, pa se slučajevima pretnji napada na novinare bave javni tužioci koji nemaju stečena znanja i iskustvo.

Neohodno je i dalje raditi na izmeni prakse razumevanja krivičnih dela radi boljeg shvatanja načina na koji su pretnje izrečene ili napisane u vezi sa konkretnim krivičnim delima koja štite novinare, posebno kada je reč o pitanju ugrožavanja sigurnosti u onlajn prostoru.

Potrebno je podići nivo senzibiliteta sudija i javnih tužilaca kada je reč o novinarskom radu i svesti o posledicama pretnji i napada. Sudije treba aktivno uključiti u iznalaženje rešenja koja će pomoći da se izmeni praksa u razumevanju krivičnih dela, posebno ugrožavanja sigurnosti, kao i da se poboljša u korist oštećenih novinara.

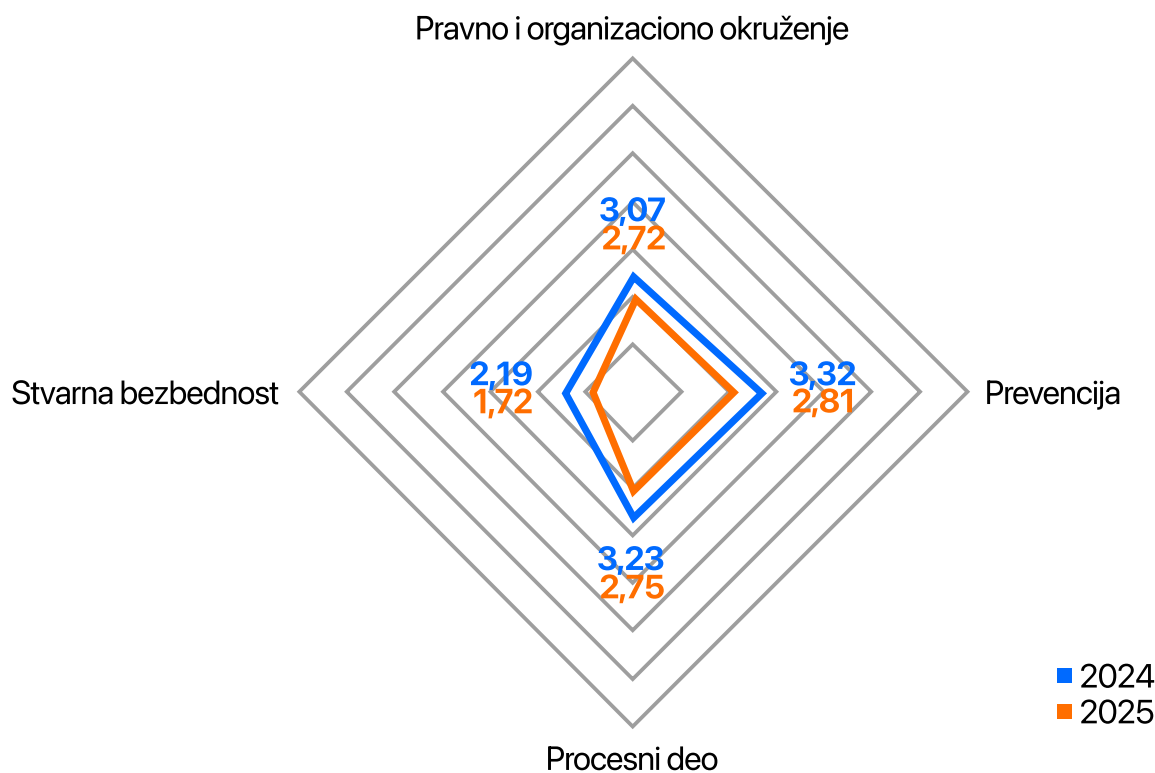
IV

Indeks bezbednosti novinara Srbija – 2025.

U ovom delu izveštaja grafički je predstavljen Indeks bezbednosti novinara u 2025. u odnosu na prethodnu 2024. Za svaku od četiri dimenzije i za svih 19 indikatora dato je kratko objašnjenje ključnih promena koje su se desile u 2025. godini.

Šire objašnjenje podataka i promena do kojih je došlo za svaki pojedinačni indikator Indeksa može se pročitati u narativnom delu izveštaja.

Indikator u Indeksu sigurnosti novinara	Narativni izveštaj
I. Pravno i organizacijsko okruženje	
Zakonske odredbe u vezi sa klevetom i njihova primena nemaju odvrćajući efekat na novinare i medije	A.6
Poverljivost novinarskih izvora je zagarantovana zakonom i poštovana od strane vlasti	A.8
Ostali zakoni se sprovode objektivno i omogućavaju novinarima i ostalim medijskim akterima da slobodno i bezbedno rade	A.7
Novinari/ke imaju slobodu u obavljanju svoje profesije i mogu osnivati, uključivati se i učestvovati u radu svojih udruženja	A.9
Novinari/ke imaju stabilna radna mesta na kojima su zaštićeni	B.1
II. Prevencija	
Novinari i medijski akteri imaju pristup neposrednim i efikasnim zaštitnim merama	C.1
Novinari i ostali medijski akteri (čiji životi i fizički integritet su izloženi stvarnom i neposrednom riziku) imaju pristup specijalnoj zaštiti ili mehanizmima bezbednosti	C.2
Novinarke imaju pristup zakonskim merama i mehanizmima podrške ako su izložene pretnjama na osnovu pola, uznemiravanju ili nasilju	C.3
Ustanovljena je praksa regularne javne osude pretnji i napada na novinare i medije	C.4
Policijske vlasti su osetljive na pitanja bezbednosti novinara	C.5
III. Procesni deo	
Specijalizovane istražne jedinice i/ili službenici su opremljeni relevantnom ekspertizom za istragu napada i nasilja nad novinarima	C.6
Efikasno se sprovode istrage ozbiljnih fizičkih napada na novinare i ostale medijske aktere (nezavisno, temeljno i brzo)	C.7
Novinari i drugi medijski akteri su efikasno zaštićeni od različitih oblika onlajn uznemiravanja	C.8
Istrage svih vrsta napada i nasilja nad novinarima i drugim medijskim akterima sprovode se transparentno	C.9
Kvalitetni sistemi prikupljanja statističkih podataka uspostavljeni od strane državnih organa kako bi se zaustavila nekažnjivost	C.10
IV. Stvarna bezbednost	
Pretnje i uznemiravanje koji nisu u vezi sa fizičkom bezbednošću	C.11
Pretnje po život i fizičku bezbednost novinara	C.12
Stvarni napadi	C.13
Pretnje i napadi na medije i novinarska udruženja	C.14

	2024.	2025.		Glavne nove promene u svakoj dimenziji
Pravno i organizaciono okruženje	3,07	2,72	↓	Iako zakoni ne prave razliku između novinara i javnih funkcionera, tužbe se koriste kao sredstvo pritiska, uz visoke tužbene zahteve koji opterećuju medije. Iako nema formalnih zahteva za otkrivanje izvora, bezbednost novinara je ozbiljno ugrožena kroz nadzor i praćenje putem špijunskih tehnologija. U praksi se protiv novinara koriste i drugi postupci, uključujući i krivične, sa zahtevima za strogim kaznama. Novinari rade u teškim uslovima, uz nesigurne angažmane, niska primanja i česta kršenja radnih prava. Suočavaju se sa ozbiljnim pritiscima tokom izveštavanja, uključujući neosnovana legitimisanja, pa i napade, dok reakcije institucija često izostaju. Loša situacija je i u lokalnim sredinama, gde mali timovi medija uz dodatne poslove pokušavaju da opstanu, što negativno utiče na mentalno zdravlje, a dovodi i do napuštanja profesije.
Prevencija	3,32	2,81	↓	Novinari nemaju uvek pristup pravovremenim i efikasnim zaštitnim merama kada im se pretilo, a odnos je dodatno pogoršan napadima policije i odbijanjem da postupi. Pravila koja se primenjuju u posebnim zaštitnim merama su nejasna i omogućavaju zloupotrebe, a novinari ih uglavnom odbijaju zbog pogrešne primene. Policija retko postupi i kada se zahteva pojačana zaštita u jednostavnim situacijama poput izveštavanja za vreme izbora. Novinarke nemaju pristup posebnim merama zaštite i podrške. Predstavnici vlasti i političari ne samo da nisu uspostavili praksu osuđivanja već su povećali nasilni narativ i uspostavili kulturu nasilja prema novinarima kao poželjan oblik ponašanja i mehanizam zastrašivanja. Policija je u velikom broju slučajeva napadala, pretila novinarima i zatvarala oči dok su novinari napadani ili im je prećeno.
Procesni deo	3,23	2,75	↓	Kontakt tačke za zaštitu novinara funkcionišu bez kontinuiteta, uz kadrovske promene, nedovoljnu obuku o ljudskim pravima, položaju i pravima novinara i ograničenu transparentnost njihovog rada. U politički osetljivim predmetima često se briše granica između izvršne vlasti i postupajućih institucija, posebno policije, što dovodi u pitanje nepristrasnost i uplitanje politike u postupke. Novinari nisu adekvatno zaštićeni od onlajn napada i zastrašivanja, a pojedina krivična dela se i dalje nedovoljno procesuiraju, uprkos njihovom značaju za suzbijanje organizovanih „botovskih“ kampanja i pretnji. Istrage napada na novinare ne vode se dovoljno transparentno niti se u dovoljnoj meri javno iznose informacije od značaja za javnost i same oštećene.

	2024.	2025.	Glavne nove promene u svakoj dimenziji
Stvarna bezbednost	2,19	1,72	↓ Zabeležen je enorman porast u svakoj kategoriji pretnji i napada na novinare i medije. Novinarima se uglavnom preti putem društvenih mreža i u direktnoj komunikaciji, ugrožavanjem sigurnosti njima i njihovim porodicama. Najveći broj napada dešavao se tokom protesta, političkih događaja i u lokalnim sredinama, gde su novinari često bili izloženi nasilju, ometanju u radu i izostanku adekvatne zaštite. Posebno su na udaru redakcije i ekipe nezavisnih i istraživačkih medija, kojima se preti na ulicama, napadane su tokom rada, uništavana im je oprema, a nalozi su im napadani putem društvenih mreža i internet hakerskim napadima. Pretnje redakcijama često su uključivale nasilje, bombe i govor mržnje, dok su fizički napadi bili usmereni i na novinare i na njihovu opremu. Većina ovih slučajeva ostala je nerasvetljena, dok broj pretnji kontinuirano raste. Rast broja incidenata povezan je sa izostankom efikasnog procesuiranja, dugim trajanjem postupaka i opštim osećajem nekažnjivosti, zbog čega se napadači osećaju ohrabreno.
Indeks sigurnosti novinara	2,70	2,24	↓

Pravno i organizaciono okruženje

INDIKATOR 1.1

— ZAKONSKE ODREDBE U VEZI SA KLEVETOM I NJIHOVA PRIMENA NEMAJU ODVRAĆAJUĆI EFEKAT NA NOVINARE I MEDIJE

Rezultat za 2024: 3,06 / Rezultat za 2025: 2,72

Stanje je blago pogoršano. Kleveta u Srbiji nije krivično delo, ali se zaštita ostvaruje kroz parnične postupke za naknadu štete. Iako zakoni ne prave razliku između novinara i javnih funkcionera, u praksi se tužbe često koriste kao sredstvo pritiska, uz visoke tužbene zahteve i sudske troškove koji opterećuju medije. Zabeležen je nagli porast broja tužbi za naknadu štete, što ukazuje na dodatno pogoršanje medijskog okruženja i jačanje pritiska na novinare. Istovremeno, registrovano je i nekoliko slučajeva sa karakteristikama SLAPP tužbi, posebno krivičnih tužbi u kojima se zahtevaju zatvorske kazne i zabrana rada novinara, koje dodatno doprinose zastrašivanju i finansijskom iscrpljivanju medija.

INDIKATOR 1.2

— POVERLJIVOST NOVINARSKIH IZVORA JE ZAGARANTOVANA ZAKONOM I POŠTOVANA OD STRANE VLASTI

Rezultat za 2024: 3,43 / Rezultat za 2025: 3,00

Stanje je pogoršano. Iako je sloboda informisanja i zaštita izvora zakonski garantovana, a novinari nisu dužni da otkriju identitet izvora osim u izuzetnim slučajevima i bez formalnih zahteva za otkrivanje izvora, bezbednost novinara je ozbiljno ugrožena kroz nadzor i upotrebu špijunskih tehnologija. Zabeleženi su brojni pokušaji praćenja i kompromitovanja uređaja novinara, uključujući slučajeve korišćenja softvera poput Celebrite, Pegasus i drugih alata, što je dodatno narušilo poverenje i otežalo komunikaciju sa izvorima. Sve ovo dovodi do osećaja stalnog nadzora, smanjenog poverenja i potrebe da novinari primenjuju dodatne mere zaštite, što značajno otežava njihov rad.

INDIKATOR 1.3

— OSTALI ZAKONI SE SPROVODE OBJEKTIVNO I OMOGUĆAVAJU NOVINARIMA I OSTALIM MEDIJSKIM AKTERIMA DA SLOBODNO I BEZBEDNO RADE

Rezultat za 2024: 2,97 / Rezultat za 2025: 2,59

Stanje je pogoršano. Srbija nema razvijenu praksu prepoznavanja SLAPP tužbi niti inicijative za uvođenje posebne regulative. Iako se u odbrani ponekad ukazuje na njihove elemente ili zloupotrebu prava, sudovi to retko prihvataju, a viši nivoi gotovo uopšte ne potvrđuju takav pristup. Preovlađuje stav da je važnija doslednija primena postojećih propisa i aktivnija uloga sudija nego donošenje novih zakona. U praksi se protiv novinara koriste i drugi postupci, uključujući upravne, prekršajne i krivične, sa zahtevima za stroge kazne i ograničenje rada. Dodatno zabrinjava što ovakve tužbe često pokreću nosioci javnih funkcija ili se zloupotrebljavaju organi

poput policije, uz širi obrazac pritisaka i zloupotrebe institucija, što doprinosi zastrašivanju i otežava položaj novinara.

INDIKATOR 1.4

— **NOVINARI/KE IMAJU SLOBODU U OBAVLJANJU SVOJE PROFESIJE I MOGU OSNIVATI, UKLJUČIVATI SE I UČESTVOVATI U RADU SVOJIH UDRUŽENJA**

Rezultat za 2024: 3,00 / Rezultat za 2025: 2,73

Stanje je blago pogoršano. U Srbiji novinari ne moraju da imaju dozvole za rad, niti je bilo pokušaja da se to uvede, ali se povremeno otvara pitanje njihovog statusa. Iako je diskriminacija medija zabranjena, u praksi je česta, posebno na lokalnom nivou kroz ignorisanje i nepozivanje kritičkih medija na događaje od javnog značaja. Novinari se suočavaju i sa pritiscima tokom izveštavanja, uključujući neosnovana legitimisanja, pa i napade, dok reakcije institucija često izostaju. Istovremeno, jača uticaj provladinih i tzv. GONGO udruženja, koja uz podršku Ministarstva informisanja i telekomunikacija utiču na procese odlučivanja i raspodelu sredstava. Osnivanje Asocijacije novinara Srbije dodatno ukazuje na trend stvaranja paralelnih struktura, što može narušiti nezavisnost i integritet medijske zajednice.

INDIKATOR 1.5

— **NOVINARI/KE IMAJU STABILNA RADNA MESTA NA KOJIMA SU ZAŠTIĆENI**

Rezultat za 2024: 2,89 / Rezultat za 2025: 2,57

Stanje je pogoršano. Novinari u Srbiji rade u teškim uslovima, uz nesigurne angažmane, niska primanja i česta kršenja radnih prava. Posebno je loša situacija u lokalnim sredinama, gde mali timovi medija uz dodatne poslove pokušavaju da opstanu, što negativno utiče i na mentalno zdravlje i dovodi do napuštanja profesije. Tokom 2025. dodatno su pojačani pritisci kroz otkaze, neprodužavanje ugovora i sankcionisanje zbog profesionalnih stavova, često prikriveno formalnim razlozima poput „tehnološkog viška”. Sve to ukazuje na izrazito nepovoljan i nesiguran položaj novinara, koji direktno utiče na kvalitet i slobodu informisanja.

Prevenција

INDIKATOR 2.1

— **NOVINARI I MEDIJSKI AKTERI IMAJU PRISTUP NEPOSREDNIM I EFIKASNIM ZAŠTITNIM MERAMA**

Rezultat za 2024: 3,86 / Rezultat za 2025: 3,15

Stanje je pogoršano. Novinari nemaju uvek pristup pravovremenim i efikasnim zaštitnim merama kada im se preti. Odnos i pristup merama se pokvario, posebno za vreme otvorenih protesta i događaja sa kojih su novinari izveštavali, kada su policajci na terenu odbijali da zaprime prijave o napadima i pretnjama i da pruže pomoć novinarima. Službenici policije su često ignorisali prijave na licu mesta, čak i kada su bili prisutni za vreme napada, nisu pružali zaštitu novinarima i ignorisali su sopstvenu odgovornost kada su njihovi službenici napadali ili pretili. Policajci često ne znaju da su i sami kontakt tačke, kao ni svoju ulogu u zaštiti novinara i medija i poseban status novinara kada su napadnuti.

INDIKATOR 2.2

— **NOVINARI I OSTALI MEDIJSKI AKTERI, ČIJI ŽIVOTI I FIZIČKI INTEGRITET SU IZLOŽENI STVARNOM I NEPOSREDNOM RIZIKU, IMAJU PRISTUP SPECIJALNOJ ZAŠTITI ILI MEHANIZMIMA BEZBEDNOSTI**

Rezultat za 2024: 4,30 / Rezultat za 2025: 3,88

Stanje je pogoršano. Kada im je život ugrožen, novinari uglavnom nemaju poseban pristup zaštitnim merama i procenama sigurnosti. Odnos institucija je jednak kao i prema ostalim građanima, a pravila koja se primenjuju su nejasna i omogućavaju zloupotrebe. Policija retko postupa i kada se zahteva pojačana zaštita u jednostavnim situacijama poput izveštavanja za vreme izbornih dana, a ukoliko i postoji, vrši se bez saznanja medija koji je to tražio. Novinarima se veoma retko po službenoj dužnosti procenjuje bezbednost. Zbog često negativnog i neprijateljskog odnosa policije i pripadnika BIA i njihovih zloupotreba prema njima, novinari veoma retko zahtevaju procene sigurnosti i uglavnom beže od takvih situacija.

INDIKATOR 2.3

— **NOVINARKE IMAJU PRISTUP ZAKONSKIM MERAMA I MEHANIZMIMA PODRŠKE AKO SU IZLOŽENE PRETNJAMA NA OSNOVU POLA, UZNEMIRAVANJU ILI NASILJU**

Rezultat za 2024: 3,27 / Rezultat za 2025: 2,93

Stanje je pogoršano. Novinarke nemaju pristup posebnim merama zaštite i podrške kada su suočene sa rodno zasnovanim pretnjama i napadima. Odnos institucija je jednak kao i prema novinarima, uprkos postojanju internih akata o položaju oštećenih izvršenjem krivičnih dela i posebnih krivičnih dela koja se proveravaju kad su novinarke oštećene. Nezavisne i stručne institucije gotovo da ih ne prepoznaju kao posebnu kategoriju prilikom zaštite. Policijski službenici

nisu dovoljno obučeni i ne prepoznaju novinarku kao žrtvu kojoj je pomoć i podrška više potrebna dok prolazi kroz sistem prijavljivanja i dokazivanja. Učinjeni napredak iz prethodnih perioda u sistemskom prepoznavanju i boljoj podršci od strane policije i javnih tužilaca pao je u vodu nakon povećanja nasilja nad novinarima za vreme protesta.

INDIKATOR 2.4

— USTANOVLJENA JE PRAKSA REGULARNE JAVNE OSUDE PRETNJI I NAPADA NA NOVINARE I MEDIJE

Rezultat za 2024: 2,38 / Rezultat za 2025: 2,05

Stanje je pogoršano. Praksa javne osude pretnji i napada na štetu novinara nije uspostavljena. Predstavnici vlasti i pojedinci iz institucija ne samo da nisu ovu praksu uspostavili već su povećali nasilni narativ i uveli kulturu nasilja prema novinarima kao poželjan model ponašanja i mehanizam zastrašivanja. Svojim odnosom, vređanjem, pretnjama i targetiranjem, a posebno pritiskom na sama javna tužilaštva i policiju, direktno su uticali na povećanje broja pretnji i napada na medije i novinare. Usled nepostupanja nadležnih institucija i praktičnog stanja zarobljenosti, ostaju van sistema bilo kakve odgovornosti i kažnjivosti.

INDIKATOR 2.5

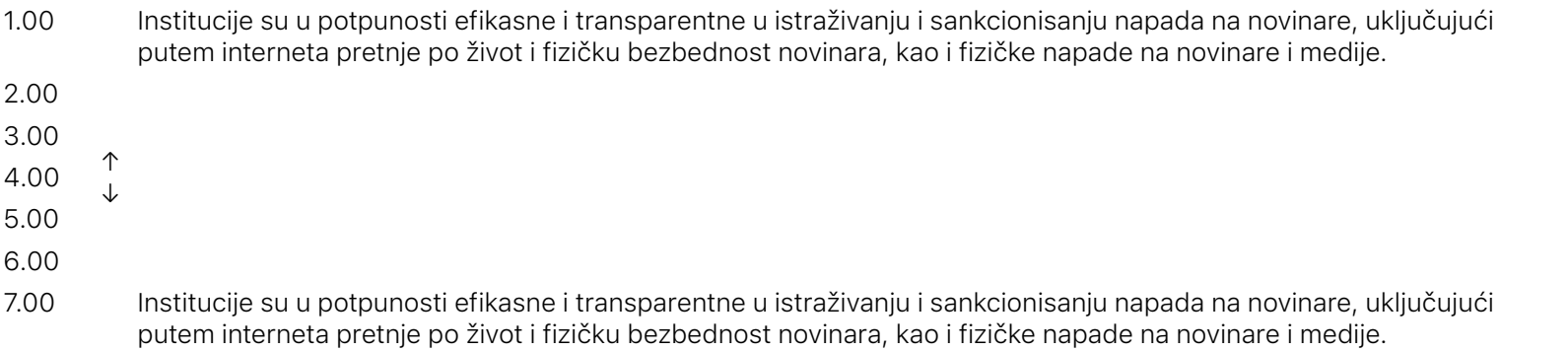
— POLICIJSKE VLASTI SU OSETLJIVE NA PITANJA BEZBEDNOSTI NOVINARA

Rezultat za 2024: 2,79 / Rezultat za 2025: 2,04

Stanje je pogoršano. Predstavnici policije uglavnom nisu osetljivi na zaštitu i selektivno i u određenim slučajevima reaguju kada su novinari napadnuti. Policija je u velikom broju slučajeva propuštala da reaguje, zatvarala oči i skretala pogled dok su novinari napadani i dok im je prećeno. Sama policija je u najmanje 75 slučajeva napadala, pretila ili propustila da reaguje u incidentima na štetu novinara. Poverenje je potpuno urušeno, a tome su dodatno doprinela privođenja novinara i oduzimanje njihove opreme i telefona, na koje su instalirani softveri za praćenje komunikacije.

Procesni deo

INDIKATOR 3.1

— SPECIJALIZOVANE ISTRAŽNE JEDINICE I/ILI SLUŽBENICI SU OPREMLJENI RELEVANTNOM EKSPERTIZOM ZA ISTRAGU NAPADA I NASILJA NAD NOVINARIMA

Rezultat za 2024: 4,44 / Rezultat za 2025: 3,53

Stanje je pogoršano. Posebne jedinice policije i javni tužioci opremljeni su znanjem i tehnologijom za sprovođenje istraga napada i nasilja prema novinarima. Kontakt tačke često funkcionišu bez kontinuiteta, uz kadrovske promene, nedovoljnu obuku o ljudskim pravima, položaju i pravima novinara i ograničenu transparentnost njihovog rada. Posvećenost i postupanje je zavisilo od individualnog odnosa prema položaju novinara. Taj odnos bio je znatno bolji od strane dela javnog tužilaštva, dok je odnos službenika policije često negativan i zabrinjavajući.

INDIKATOR 3.2

— ISTRAGE OZBILJNIH FIZIČKIH NAPADA NA NOVINARE I OSTALE MEDIJSKE AKTERE (NEZAVISNO, TEMELJNO I BRZO)

Rezultat za 2024: 2,80 / Rezultat za 2025: 2,31

Stanje je pogoršano. Istrage u Srbiji formalno se vode kao nezavisne, ali se u politički osetljivim predmetima često briše granica između izvršne vlasti i postupajućih institucija, posebno policije, što dovodi u pitanje nepristrasnost i uplitanje politike prilikom vođenja postupaka. Informacije ukazuju na ozbiljne sumnje u nezavisnost istraga, posebno kada je reč o napadima na novinare. Postupci često nisu sveobuhvatni, zanemaruju se politički motivi, javna targetiranja i uslovi koji dovode do napada, a retko ispituje odgovornost javnih funkcionera, dok javni istupi predstavnika vlasti dodatno utiču na tok istraga i obesmišljavaju prikupljanje dokaza.

INDIKATOR 3.3

— NOVINARI I DRUGI MEDIJSKI AKTERI SU EFIKASNO ZAŠTIĆENI OD RAZLIČITIH OBLIKA ONLAJN UZNEMIRAVANJA

Rezultat za 2024: 2,93 / Rezultat za 2025: 2,58

Stanje je pogoršano. Novinari nisu adekvatno zaštićeni od onlajn napada i zastrašivanja, a pojedina krivična dela se i dalje nedovoljno procesuiraju, uprkos njihovom značaju za suzbijanje organizovanih „botovskih“ kampanja i pretnji. Takvi slučajevi se retko temeljno istražuju, što podstiče osećaj nekažnjivosti. Onlajn uznemiravanje obuhvata pretnje, uvrede, sajber nasilje i napade na naloge i medijske platforme, često u okviru koordinisanih kampanja. Iako je zabeležen značajan broj predmeta, reakcija institucija ostaje ograničena, sa fokusom na pojedinačne slučajeve umesto sistemske prevencije, dok veliki broj napada ostaje bez identifikovanih počinilaca.

INDIKATOR 3.4

— ISTRAGE SVIH VRSTA NAPADA I NASILJA NAD NOVINARIMA I DRUGIM MEDIJSKIM AKTERIMA SPROVODE SE TRANSPARENTNO

Rezultat za 2024: 2,55 / Rezultat za 2025: 2,22

Stanje je pogoršano. Istrage napada na novinare ne vode se dovoljno transparentno niti se u dovoljnoj meri javno iznose informacije od značaja za javnost i same oštećene. Oštećenima nije bio obezbeđen u potpunosti delotvoran pristup istražnom postupku. U velikom broju slučajeva novinarke i novinari nisu dobijali pravovremene i adekvatne informacije o toku istrage, pristup spisima predmeta bio im je ograničen, a suočavali su se i sa brojnim poteškoćama u prikupljanju i izvođenju dokaza.

INDIKATOR 3.5

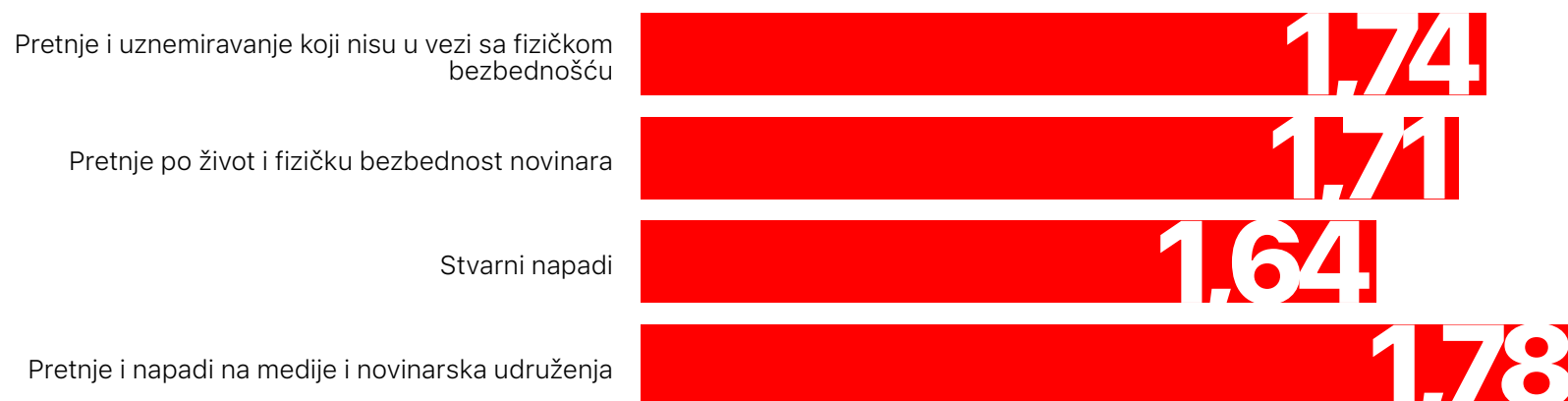
— KVALITETNI SISTEMI PRIKUPLJANJA STATISTIČKIH PODATAKA USPOSTAVLJENI OD STRANE DRŽAVNIH ORGANA KAKO BI SE ZAUSTAVILA NEKAŽNJIVOST

Rezultat za 2024: 3,42 / Rezultat za 2025: 3,13

Stanje je blago pogoršano. Postoje relativno kvalitetne baze podataka o bezbednosti novinara, ali one obuhvataju uglavnom samo prijavljene slučajeve, dok je postupanje po službenoj dužnosti retko zastupljeno. Podaci javnih tužilaštava su najdetaljniji, ali obuhvataju samo formirane predmete, pri čemu deo prijava ostaje van evidencije. Takođe, pojedini slučajevi se naknadno uklanjaju iz baza zbog različitih kriterijuma, što dodatno utiče na potpunost podataka. Evidencije sadrže osnovne informacije o slučajevima, ali ne daju potpunu sliku – predmeti se ne pokreću po službenoj dužnosti, a podaci nisu sistematski razvrstani po širim socio-demografskim kriterijumima.

IV

Stvarna bezbednost

1.00 Postoje ozbiljni slučajevi pretnji i stvarnih napada na novinare i medijske organizacije, uključujući ubistva.
2.00
3.00
4.00 ↑
5.00 ↓
6.00
7.00 Nije bilo slučajeva stvarnih napada, pretnji po život i fizičku bezbednost novinara, niti drugih pretnji i uznemiravanja novinara i medija.

INDIKATOR 4.1

— PRETNJE I UZNEMIRAVANJE KOJI NISU U VEZI SA FIZIČKOM BEZBEDNOŠĆU

Ovo može uključivati nadzor ili praćenje; uznemiravanje putem telefona; proizvoljno sudsko ili administrativno uznemiravanje; agresivne izjave javnih službenika; druge vrste pritiska koje ugrožavaju bezbednost novinara dok obavljaju svoj posao. Ove vrste pretnji ne uključuju mobing i maltretiranje u radnom okruženju.

Rezultat za 2024: 2,07 / Rezultat za 2025: 1,74

Stanje je pogoršano. U 2025. godini zabeleženo je 40 slučajeva nefizičkih pretnji i uznemiravanja, uz trend rasta u odnosu na prethodnu godinu. Posebno zabrinjava što većina ovih incidenata nema sudski epilog zbog nedovoljno efikasnih mehanizama za procesuiranje, što umanjuje odvratajući efekat i ostavlja novinare izloženim riziku. Najčešći i najizraženiji oblici pretnji javljaju se na društvenim mrežama. Dodatni problem predstavljaju pretnje tokom javnih okupljanja, uključujući i propuste policije u zaštiti, pa čak i incidente u kojima učestvuju sami službenici.

INDIKATOR 4.2

— PRETNJE PO ŽIVOT I FIZIČKU BEZBEDNOST NOVINARA

Ovo može da uključuje pozivanje na ubijanje novinara, njihovih prijatelja, porodice ili izvora; pozivanje na fizičke napade na novinare, njihove prijatelje, porodicu ili izvore. Pretnje mogu biti direktne ili upućene preko trećih lica; poslate elektronskim putem ili u direktnoj komunikaciji; mogu biti implicitne, kao i eksplicitne.

Rezultat za 2024: 2,16 / Rezultat za 2025: 1,71

Stanje je pogoršano. U ovoj godini zabeležena su 124 ozbiljna slučaja pretnji novinarima i medijskim radnicima, uglavnom putem društvenih mreža i u direktnoj komunikaciji, često sa ugrožavanjem života i bezbednosti i njihovih porodica. Većina ovih slučajeva ostala je nerasvetljena, dok broj pretnji kontinuirano raste. Pretnje uključuju nasilje, ubistva, pretnje seksualnim nasiljem, kao i napade na redakcije i porodice novinara, često kao reakciju na izveštavanje o kriminalu i političkim temama. Nedostatak odgovornosti i slaba reakcija institucija na upućene pretnje, uz izostanak jasne osude od strane vlasti, dodatno su podstakli nekažnjivost i ohrabрили počiniocima.

INDIKATOR 4.3

— STVARNI NAPADI

Ovo može uključivati stvarnu fizičku ili mentalnu povredu, otmicu, upad u dom/kancelariju, oduzimanje opreme, proizvoljno pritvaranje, neuspele pokušaje ubistva itd.

Rezultat za 2024: 2,36 / Rezultat za 2025: 1,64

Stanje je pogoršano. Godinu je obeležilo rekordnih 113 fizičkih napada na novinare, što ukazuje na ozbiljno pogoršanje bezbednosne situacije. Rast broja incidenata povezan je sa izostankom efikasnog procesuiranja, dugim trajanjem postupaka i opštim osećajem neodgovornosti i nekažnjivosti, zbog čega se napadači osećaju ohrabreno. Najveći broj napada dešavao se tokom protesta, političkih događaja i u lokalnim sredinama, gde su novinari često bili izloženi nasilju, ometanju u radu i izostanku adekvatne zaštite. Poseban problem predstavljaju slučajevi u kojima policija ne reaguje ili ne pruža zaštitu napadnutim novinarima. Dodatno zabrinjava porast incidenata u kojima učestvuju policijski službenici sa više od 30 zabeleženih fizičkih napada, što dodatno narušava poverenje u institucije i sistem zaštite.

INDIKATOR 4.4

— PRETNJE I NAPADI NA MEDIJE I NOVINARSKA UDRUŽENJA

Pretnje mogu uključivati uznemiravajuće telefonske pozive, proizvoljno sudsko ili administrativno uznemiravanje, agresivne izjave javnih službenika i druge oblike pritiska (natpisi, preteće objave itd.). Stvarni napadi uključuju upad u kancelarije, oduzimanje opreme, lomljenje opreme, vozila itd.

Rezultat za 2024: 2,19 / Rezultat za 2025: 1,78

Stanje je pogoršano. Zabeleženo je 40 slučajeva pretnji i napada na medije i novinarska udruženja, uz pogoršanje u odnosu na raniji period. Posebno su na udaru nezavisni i istraživački mediji, koji se suočavaju sa pretnjama, napadima tokom rada i oštećenjem opreme, kako na terenu tako i putem društvenih mreža i internet hakerskim napadima. Pretnje redakcijama često uključuju nasilje, bombe i govor mržnje, dok su fizički napadi usmereni i na novinare i na njihovu opremu. Uočljiv je kontinuiran pritisak i targetiranje pojedinih medija, uz veliki broj incidenata i gotovo potpuno odsustvo epiloga, što ukazuje na neefikasnost institucija i sistematsko targetiranje.

Originalni naslov
SRBIJA
Indikatori za nivo slobode medija i
Indeks bezbednosti novinara 2025.

Izdavač
Nezavisno udruženje novinara Srbije
Beograd, 2026.

Autori/ke
Marija Babić
Rade Đurić

Recenzentkinje izveštaja
Jelena Kleut
Lidija Komlen Nikolić

Lektura
Nataša Polić

Naslovna fotografija
Andrija Vukelić

Dizajn
comma.rs

Ova publikacija je nastala uz finansijsku podršku Evropske unije. Njen sadržaj je isključiva odgovornost autora i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

Deo istraživanja podržan je u okviru projekta „Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji – Europe ASAP“ koji NUNS realizuje u partnerstvu sa Beogradskom otvorenom školom i uz podršku Švedske. Stavovi i mišljenja autora izneta u ovoj publikaciji ne predstavljaju nužno i mišljenje partnera i donatora.

